

ਗਿਆਨ-ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼

ਤਰਕਸ਼ੀਲ

ਜੁਲਾਈ-ਅਗਸਤ 2012

15/-

ਅੰਦਰ ਪੜ੍ਹੋ:

- ਅਸਲੀਲ ਗਾਇਕੀ-ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਹੱਲ
- ਗੁਆਂਢਣ ਦਾ ਭੂਤ
- ਸ਼ੁੱਕਰ ਗ੍ਰਹਿ ਦੀਆਂ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਚਾਲਾਂ
- ਵਧ ਰਹੀ ਅਬਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ
- ਮਨੋਰੋਗ ਮਾਹਿਰ ਦੀ ਕਲਮ 'ਤੇ'

ਸੂਰਜ ਅੰਗੋਂ
ਲੰਘ ਰਿਹਾ
ਸ਼ੁੱਕਰ ਗ੍ਰਹਿ

ਸਵੈ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਕਮੀ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ

ਸ਼ਾ. ਜਗਦਾਰ

ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸ਼ਾਮਿਲ
ਘਰੋਂ ਜੋ ਡੂਰ ਤਾਂ ਪੈਂਦੇ ਨੇ
ਪਰ ਰੁੱਝ ਕਦਮ ਚੱਲਕੇ ਹੀ
ਰਾਹ ਵਿੱਚ 'ਰਾਤ' ਦੇ
ਨੇਰੇ ਤੋਂ ਡਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ
ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਾਂ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਣੀਆਂ ਦੇ
ਅਰਥ ਬਦਲੇ ਨੇ
ਤੇ ਖੁਭ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ
ਭਰ ਤੋਂ ਓਰੀਆਤੀਆਂ ਧਰੀਆਂ ਨੇ।

ਧਰਮ

ਕੁਲਦੀਪ

ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਖੋਲ੍ਹੀ ਹੋਈ ਧੋਟੀ
ਰੋਕ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਜਿੰਦਗੀ
ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਵਹਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਲਾ ਬੰਨ੍ਹ
ਚਾਨਣ ਅਤੇ ਹਨੇਰੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਰ
ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਚਾਨਣ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਇੱਕ ਉੱਲੂ
ਸਲੂਬੀਆਂ ਖੁੱਛਾਂ 'ਚ ਜਿਊਂਦਾ ਮਿਥਿਹਾਸ
ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਦੀ ਖੁਮਾਰੀ
ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਘੁਟ
'ਓਪੜੀ' ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵਰਦਾਨ
ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਾਲਾ ਘਟ
ਖੂਹ ਦਾ ਛੋਟਾ
ਧਰਮ

098132-37322

'ਬੁੱਧ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਰਕੀ ਸ਼ਾਤ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁਣ
ਪਰ ਹਰਾ ਉੱਥਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰੀ' ਇੰਦੀ।
ਇਸ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ
ਨਿਰਲੇਪ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। -ਬੀਨੀ ਬਰਾਥ-

-: ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ :-

ਬਲਬੀਰ ਚੰਦ ਲੌਂਗੋਚਾਲ

98153-17028

balbirchand1066@gmail.com

-: ਸੰਪਾਦਕੀ ਮੰਡਲ :-

ਡਾ. ਸੁਵਰਣ ਜਥਿਵਾਲੀ

94173-62025

ramsawh@gmail.com

ਨੁਖਵਿੰਦਰ ਭਾਗਪੁਰ

94174-27538

ajaykshahi@yahoo.co.in

ਵਿਜੇ ਬੰਡੋਲੀ

94634-39075

vijaybansali@yahoo.com

ਜਸਵੰਤ ਮੋਹਾਲੀ

98555-30721

jswant_mohali@rediffmail.com

ਜਸਦੀਪ ਮੋਹ, 94172-62838

-: ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ :-

ਜਸਵੰਤ ਸੀਰਖ, 98151-69825

: ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ :

ਅਮਰਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਕੈਨੇਡਾ

ਨਵਰੀਪ, ਟੈਸਟਰ (ਯੂ.ਐ.)

ਖੇਡਾਂ

ਸਲਾਹ : 80/- ਰੁਪਏ

ਵਿਦੇਸ਼ : 1000/- ਰੁਪਏ

ਜਦੋਂ ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਓਥੇ/ਕਾਰਡ ਉੱਪਰ 'ਸ਼ਰਧਾਸ਼ੀਲ
ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ (ਭਾਸ਼ਿ.)' ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਆਪ
ਸਹਾਇਤਾ ਪੰਜਾਬ ਨਿਗਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ।
004-4000100282234

ਓਏ ਅਤੇ ਬਦਲਾਵਾਂ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪਤਾ :

ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ,

ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਡਰਨ, ਸੰਖੇੜਾ ਬਾਈਪਾਸ,

ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਓੱਥ, ਬਰਨਾਲਾ-148101 (ਪੰਜਾਬ)

ਫੋਨ: 01679-241466

ਭਰਦਿੰਦਰ ਭਰਨਾਲਾ ਪੁੱਟਰ, ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਮਾਸਕ
(ਰਚਕਾਰ) ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ (ਭਾਸ਼ਿ.) ਨੇ
ਮੈਂਪੂ ਆਰਟ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕਾਰਡ (ਕਲੋਥਰ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ
ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ (ਭਾਸ਼ਿ.)
ਬਰਨਾਲਾ (ਬਰਨਾਲਾ) ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ।

उत्तरांचा

ਮੇਘਾਦੀ	3
ਮੇਘਾ	4-5
ਮੁਕਾਬਲਾ	16-17
ਮਹਿਲਾਵਾ	18
ਮੇਰਾ ਕਾਨ	19
ਕਾਨ ਤੇ ਹਿ	20
ਕਾ 'ਤੇ ਹਿ ਤੇ ਕਾਨ	21
ਕਾਨ ਤੇ ਕਾਨ ਦੀ ਕਾਨ ਤੇ	22-23
ਕਾਨ-ਕਾਨ	24-25
ਮੇਰਾ ਕਾਨ	26-27
ਕਾਨ ਦੀ ਕਾਨ ਤੇ ਕਾਨ	28-29
ਕਾਨ ਕਾਨ	30
ਕਾਨ ਤੇ ਕਾਨ	31-32
ਕਾਨ ਤੇ ਕਾਨ ਦੀ ਕਾਨ	33-34
ਕਾਨ ਤੇ ਕਾਨ	35-36
ਕਾਨ ਤੇ ਕਾਨ	37-38
ਕਾਨ ਤੇ ਕਾਨ	39-40
ਕਾਨ ਤੇ ਕਾਨ	41-42
ਕਾਨ ਤੇ ਕਾਨ	43-44
ਕਾਨ ਤੇ ਕਾਨ	45-46

2400000 : लेखकसंख्या

संपर्क : सीएस सुभाष, मुंबई
84277-55241

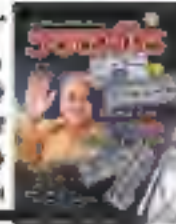
ਇਹ ਮਿਸ਼ਨੀ, ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਿਸਿਨੀ
ਵਿਭਾਗ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰ
4-93 ਆਰਟੀਕਲ ਮੰਤਰ, (ਕੌਮੀਕਾਨੁ)
ਮਿਸ਼ਨੀ 17-1-94 ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਦੀਆਂ
ਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚਿਅਤ ਮੰਤਰਾਂ ਲਈ
ਪਾਸ ਹੋ।

ਭਗੀੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ, "ਇਤਿਹਾਸ ਕਥਾਵਾਂ ਹੈ ਕਿ ਸਿੰਘ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਵਰਤਮਾਨ ਸਿਰਧਾਸੇ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਠੀਕ ਉਸ ਪਾਸੇ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਨਹੀਂ ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ਾਹਿਤ ਦੀ ਨੋਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।" ਐਸੇ ਸਾਡੇ ਨਾਹਿਤ ਅੰਤਰਵਰਤਨ ਪ੍ਰਸਨ ਹੈ ਕਿ, ਕੀ ਜੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਨਾਮ ਪੈਲੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਪਰਥ ਤੇ ਸਹੀ ਉੱਤਰਦਾ ਹੈ? ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਤ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਇੱਕ ਰੂਪ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਇੱਕ ਕਿਰਤ ਦੇ ਰੰਗ ਤੇ ਸਿਰਜਦਾ ਹੈ। ਸਥਾਪਤੀ ਪੱਖੀ, ਅਸਲੀਨਤਾ, ਨਿੱਜੀ ਭੁਲਣ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਿਕਤਾ, ਲੋਕ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਆਦਿ ਦੀ ਅਜੇਕਰ ਹਰੇ ਸਾ ਹਰ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਭਰਮਾਰ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਤ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਲੋਕ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਨਕਦੀਲੀ ਦੀ ਕੋਲ ਨਹੀਂ, ਲਮਾਸ ਦੇ ਗਨਤ ਵਧਤਾਗਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪਠਨ ਉਪਰੰਤ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਸੋਚਣ, ਗਲਤ/ਠੀਕ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਰਚਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਤਾਂ ਸੋਚਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਹਿਤ ਹੈ ਵੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਕੋਈ ਵੀ ਰਚਨਾ ਕਦੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਮੇਲ ਸਕਦੀ। ਜਮਾਤੀ ਲਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਤ ਵੀ ਲਮਾਤੀ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਤੌਰ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਲੁਟੇਰੇ ਵਰਗ ਪਿਲਾਭ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਕੋਹ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਬਾਹਰਪਾਖੀ ਹਾਲਤਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਲੋਕਪੱਖੀ ਸਾਹਿਤ ਨਹੀਂ ਆਖ ਸਕਦੇ। ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ਾ ਵਰਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਰਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਲੋਟ ਪਿਲਾਭ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਚੇਤਨ ਕਰੇ ਅਤੇ ਲਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨਕਦੀਲੀ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਵੇ। 'ਭਲਾ ਭਲਾ ਨਈਂ', ਉਤਰ ਆਪੁਨਿਭਤਾ' (ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਅੰਤ ਦੀ ਕੋਲ), 'ਸਾਹਿਤਕ' ਕਿਰਤ ਦਾ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸਿੰਦਰੀ ਨਾਲ ਕੋਲੀ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ, 'ਸਾਹਿਤ ਸਿਆਸੀ ਨਹੀਂ' ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਸਦੀ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਇਹ ਨਾਅਰਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਹਿਤ ਨਹੀਂ ਡਰਿਦਾ' ਆਦਿ ਸੋਕਲਪ ਜੋ ਸੁਚੇਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਅਖੇਤੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਵੇਲੇ ਪੁਰਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਲੋਕ ਮਾਰ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਲਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਮਾਜ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਗਵਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਦੀ ਕਿਰਤ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸੁਮੇਲ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਅੰਤਰ-ਮੁਖਤਾ, ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਲਿਖਾਉਂਦੀ। ਪੁੰਨ-ਪਾਪ, ਧਰਮ-ਅਧਰਮ, ਨਰਕ-ਸਵਰਗ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਚੁੰਟ ਲੋਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਮਾਧੁ ਅਸਭ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਕੋਧੀ, ਗੋਟਰਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਭਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਹਿਤ ਕਦੇ ਵੀ ਲੋਕ ਸਿਆਸੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਤਿਹਾਸ ਕਥਾਵਾਂ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ, ਸਮਾਜਿਕ ਸਿੱਖਤਾ ਲਈ ਸਾਹਿਤ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੋਦ ਹੈ। ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਲੁੱਟ, ਵਿਆਪਕ ਪੋਸ਼ ਤੇ ਪਨਪ ਰਿਹਾ ਰਾਬਾਵਾਦ-ਭੋਰਾਵਾਦ, ਐਧਵਿਭਵਾਬਾ ਵਰਿਮਾਂ ਭਗਮਾਂ ਦੀ ਬੇਨਾਈ ਜਾ ਕਹੀ ਉਦ ਆਦਿ ਦਾ ਜੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਸਾਹਿਤ ਹੈ? ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਲੋਕ ਕਹੇ ਇਹ ਕੁੱਝ ਐਸੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਕਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸਾਹਿਤਕ ਮਾਹਿਨ ਉਸਾਰਣ ਦਾ ਭਰਵਾਂ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਉੱਰਸਾ ਨੂੰ ਤਬਕਾ ਗੁਲਾਬਾ ਮਿਲੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨਵੀਆਂ ਨਕਦੀਲੀਆਂ ਪੁਲਾਅ ਹੁੰਦੇ। ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਅਣਵੇਂਕ ਯੋਗ ਕਦੀ ਹੈ ਥੀ ਮਿਲ ਆਖਦਾ ਹੈ, "ਸਾਡੇ ਸਮਿਆਂ 'ਚ, ਲੋਕ ਦੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਕਵਿਤਾਵਾਂ', ਹੇ ਕਵੀ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ - ਲਭਾਈ ਦੀ ਸੋਕਰਿਆ' 'ਚ - ਸਭ ਤੋਂ

ਹੁੰਗਾਰੇ

ਪੰਜਾਬ 'ਤਰੀਕ' ਦੇ ਮਾਲਕ,
ਸਾਹਿਤਕ ਕਲਾਵਾਂ ਪੰਜਾਬ (ਪੀ.ਪੀ.)
ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ, ਸੰਪਾਦਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ
ਫੋਨ: 99141-141 (ਮੋਬਾਈਲ)
ਈ-ਮੇਲ: tarik@tarikmagazine.com

ਅੱਕ ਮਈ-ਜੂਨ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਇਸ ਦਾ ਟਾਈਟਲ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਾਣੀ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਨਿਰਮਲ ਬਾਬੇ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਅੱਖ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਤੇ ਭੁੱਖੀ ਸੱਟ ਮਾਰਦੀ ਹੈ। ਤੇਮ ਰਾਜ ਸਟੇਨ ਜੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੇਖ 'ਅੱਖਰ' ਅਨਾਰ ਦੇ ਦਾਣਿਆਂ ਵਾਂਗ ਚਿਣ ਚਿਣ ਭੱਫੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਡਾ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ 'ਮਨੋਰੰਗ ਮਾਹਿਰ' ਦੀ ਬਲਮ ਤੋਂ 'ਲਾਭਦਾਇਕ' ਤੇ 'ਭੀਮਾਰ' ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸ਼ੇਧ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਰਨਾਲਾ ਜੀ ਦਾ ਲੇਖ 'ਉਨੀਦਰੇ' ਤੋਂ 'ਭਿਵੇਂ' ਬਚੀਏ' ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਸੰਦ ਆਇਆ। ਹਰਚੰਦ ਭਿਭਰ ਜੀ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਨਾਕਪੁਰ ਮੀਟਿੰਗ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਰਕਸ਼ੀਲ ਕੀਰਾਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਥਾਪਾ ਖਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਹਰਿਦਰ ਲਾਲੀ ਜੀ ਨੇ 'ਬਿਰ ਪ੍ਰਦੁਸ਼ਨ' ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਤੇ ਸਫਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀ ਦਿੱਖ ਤੇ ਮੋਟਰ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਾਣੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੀ ਟੀਮ ਵਧਾਈ ਦੀ ਪਾਤਰ ਹੈ।

ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਲਾਭਗੁ, ਟਿਕਾਈ ਘਨੌਰ

ਮੇਨੂੰ ਮਈ-ਜੂਨ ਦਾ ਅੱਕ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਆਇਆ। ਇਸ ਅੱਕ ਵਿੱਚ ਟਾਈਟਲ ਪੇਨੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨਿਰਮਲ ਬਾਬੇ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਬੇ ਦਾ ਜੋ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਤੇ ਉਹ ਯੋਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਗ ਆਉਣਗੇ। ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਰਨਾਲਾ ਜੀ ਦਾ ਲੇਖ 'ਉਨੀਦਰੇ' ਤੋਂ 'ਭਿਵੇਂ' ਬਚੀਏ' ਤੇ 'ਸਵਰਗ ਅਤੇ ਨਰਕ' ਲੇਖ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਆਏ। ਭਰਕਸ਼ੀਲ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਮੋਟਰ ਸਰਾਹਣੇ ਪੇਸ਼ ਸੀ।

ਅਕਸ਼ਮ ਖਾਨ, 10+1, ਸ.ਸ.ਸ. ਭੁਲੇਕੇ ਕਲਾਂ, ਬਰਨਾਲਾ
ਭਰਕਸ਼ੀਲ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦਾ ਮਈ-ਜੂਨ ਅੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਪਥੁ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਟਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਇਸ ਅੱਕ ਦੀ ਸ਼ਿਪਾਦਕੀ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਆਈ। ਜਗਿਆਸਾ ਕਾਲਮਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਜਾਂ ਸਾਧੂਆਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਤੇ ਜਟਾਂ ਬਣਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਚੰਗੀ ਲੱਗੀ। ਡਾ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ, ਲੱਛਣ, ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਦੀਆਂ ਵਧੀਆ ਸਾਟਕਾਰੀ ਮਿਆਰੀ ਹੈ। 'ਵੱਡੀ ਨਿਰਮਲ ਬਾਬੇ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਅੱਖ, ਡਾ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਅਜਨਾਡ ਦੀ 'ਸਵਰਗ ਅਤੇ ਨਰਕ',

ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਰਨਾਲਾ 'ਉਨੀਦਰੇ' ਤੋਂ 'ਭਿਵੇਂ' ਬਚੀਏ, ਹੋਮ ਰਾਜ ਸਟੇਨ ਦੀ 'ਰਾਜ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖ ਨਹੀਂ' ਬਲਮ ਨਿਰਪੇਖ, ਡਾ. ਸਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਦੀਪਤੀ ਦੀ 'ਸਮਸੀਅਤ ਉਸਾਰੀ: ਬਚਪਨ ਤੇ ਬੁਨਿਆਦ', ਐਡਵੋਕੇਟ ਹਰਿਦਰ ਲਾਲੀ ਦੀ ਬਿਰ ਪ੍ਰਦੁਸ਼ਨ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਆਦਿ ਭਰਨਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭੁੱਖੀ ਸਾਟਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਹਨ। ਇਸ ਅੱਕ ਦੇ ਸੇਖ ਪੇਨੇ ਤੇ ਨਿਰਮਲ ਬਾਬੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਲਗਾਉਣਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ। ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਤੇ ਅਡੀਟਰਾਈਟ ਦਿੰਦੇ ਭਾਵਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਜੁੱਤੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ, ਹੋਰ ਕਲੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਜਾਂ ਸੇਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਭੱਫੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਹੀ ਛਾਪਣ ਤੇ ਵਧੀਆ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਮਾ: ਲਗਾਈਭ, ਬਲਜੀਤ ਬਟਵਾਲ, ਟਿਕਾਈ ਭੰਗਾ
ਭਾਗਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਸ਼ਹੂਰ-ਉ-ਮਾਅਰੂਫ ਵਿਚਾਰਕ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਵਰਮਾਇਆ ਸੀ ਕਿ 'ਮਾਨੋ ਮੋਤ, ਜਾਨੋ', ਅਰਥਾਤ ਸੁਣੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਅੱਲੇ ਵਾਹ-ਅਮਲ ਨਾ ਕਰੋ ਜਾਓ, ਬਲਕਿ ਖੁਦ ਦੀ ਸੁਧੀ/ਇਟਲੈਂਟ ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਠੱਕ ਵਜਾ ਕੇ ਪਰਥੇ ਤੇ ਫੇਰ ਉਸ ਤੋਂ ਅਮਲ ਕਰੋ। ਆਧੁਨਿਕ ਭੁੰਗ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭੁੱਖ ਸੁਭਿਧਾਵਾਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੇਖ ਦਾ ਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹਨ। ਪਰ ਅਵਸੇਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਐਮ.ਐਮ.ਸੀ. ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਕੈਮਿਸਟਰੀ ਜਾਂ ਵਿਜ਼ਿਟਸ ਵਿੱਚ ਪਰ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਪੈਰ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਤੇ ਭਾਈਆਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲਏ ਬਿਨਾਂ, ਉਹ ਇੱਕ ਕਦਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁੱਟ ਸਕਦਾ। ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੇਖ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਨੂੰ ਕਈ ਵੀ ਕਿਸਾ ਜਾਂ ਭਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਮਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਲਕ, ਬਟਾਲਾ

ਪੇਂਜ਼ਕਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ 'ਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕੱਢਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ। ਜੁੱਖ ਪੇਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਕਾਲੀ ਭਿਧਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਲੇਰ ਮਸਲੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ। ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਕਾਲੀ ਬਣਾਇਆ। ਹੋਰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ, ਜੇਕਰ ਨਿਰਮਲ ਬਾਬੇ ਦਾ ਭਾਗਦੂਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਜੁੱਖ ਪੇਨੇ ਉਪਰਲੀ ਬੁਟੇਸਨ ਦੇ ਅਰਥ ਭੁੰਘੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਸਾਈਜ਼ ਛੋਟਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਬੁਟੇਸਨ ਉਪਰਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਅੱਕ 'ਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਲ ਮਾਡਰਸ, ਭੀ ਗਵੇਰਾ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ, ਸਿਰਮਿੰਡ ਵਰਾਇਡ, ਭਗਵਤੀ ਚਰਨ ਬੋਹਰਾ ਅਤੇ

ਹੁੰਗਾਰੇ

ਮਈ ਵਿਵਸਥਾ ਭਾਰੇ ਸੰਬੰਧ ਪਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੱਛਾਈ ਕੀਤੀ ਕਦੀ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਬੰਧੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਾਬਲ-ਦੇ-ਗਾਰੀ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਮਜੀਤ ਸਕਰੀਨਪੁਰੀ ਦਾ ਗੀਤ ਬਣਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਗਿਆ। ਇਹ ਐਕ ਵੀ ਮੁਨਾਕਾਰ, ਪੁਸਤਕ ਪਰਚੋਲ ਅਤੇ ਜਾਦੂ ਟਰਿਕ ਹੀ ਸੰਬੰਧੀ ਸੀ। ਸੰਪਾਦਕੀ 'ਚ ਸ਼ਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਲੁੱਟ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਤੇ ਹੋਲ ਥਾਰੇ ਜਾਦੂਪੂਰਤ ਵਿਚਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਸ਼ਰਫੋਲਤ ਵੈਖਤ ਦੀਆਂ ਸਰਹਾਂ ਵੀ ਮਨ ਟੁੰਬਦੀਆਂ ਸਨ। ਡਾ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਅਜਨਾਤ (ਉੱਚ ਚਿੰਤਕ) ਨੇ ਵਿਦਵਤਾ ਡਰਪੂਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਜਰੀਏ 'ਸਵਰਗ ਨਾਸ਼' ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਫਰੋਲੀਆਂ। ਉਨੀਂਦਰੇ ਸੰਬੰਧੀ ਬਨਬਿੰਦਰ ਬਰਨਾਲਾ ਦੀ ਲਿਖਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ। ਚਿੰਤਕ ਹੇਮ ਰਾਮ ਸਟੈਨੋਂ ਵੈਖ-ਵੈਖ ਮਸਲਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਲਮਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਦਲੀਲਾਂ ਡਰਪੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਘਿਨ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਪੁਰੀ ਜਿਹੀ ਸਾਪਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਐਕ 'ਚ ਰਾਮ ਅਤੇ ਧਰਮ ਥਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ।

ਸ਼ਰੀਲ ਬਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਡਾ. ਅਵਤਾਰ ਚੀੜਸਾ ਦਾ ਲੇਖ ਜਾਣਕਾਰੀ ਡਰਪੂਰ ਸੀ। ਬੋਲਟੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਪੜ੍ਹਨ 'ਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਡਾ. ਚੀੜਸਾ ਦੀਆਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੰਬੰਧੀ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਨਤੀਵਾਰ ਛਾਪਿਆ ਜਾਵੇ। 'ਅੱਖਰ ਹੈ ਕਿ' ਕਾਲਮ 'ਚ ਕੱਖਰਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਰੂਪ ਬਣਿਗ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੁਰਾਤਨਸ਼ੀਲੀ ਹਰੇਗਾ। ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਪਰਖਣ ਲਈ ਸਵਾਲ ਜਵਾਬ ਕਾਲਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਬੰਨੇ ਕੰਪੋਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਖੇਤੀ ਸਾਧਾਂ ਸੋਤਾਂ, ਜੋਤਿਸ਼ੀਆ-ਰਾਤਰਿਕਾਂ ਤੇ ਵਿਅੰਜ ਛਾਸਦੇ ਕਾਰਟੂਨ ਚੁਣਕਸੇ ਛਪਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੋਜੀਆਂ ਸਾਂਦੀਆਂ ਚਿਠੀਆਂ ਉੱਪਰ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਅਤੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਸੰਬੰਧੀ, ਤਾਂ ਕਿ ਪੜ੍ਹਾ ਲੋਗ ਸਕੇ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਵਿਚਾਰ, ਸੁਝਾਅ, ਟਿੱਪਣੀ ਪਸੰਦ ਆਇਆ? ਲਾਕੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਨਹੀਂ? ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ।

“ਹਾਲੇ ਦੂਰ ਹੈ ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਦਾ ਬਹਿਰ,
ਹਾਲੇ ਰਾਹਦਾ ਰਹਿਬਰ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ,
ਉਸ ਪਾਰ ਦਿਸਹੋਂਦੇ ਉਪਰ ਹੈ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ

ਇਸੇ ਲਈ ਦਰਨ ਨੇ ਖਾਹਿਲਾਂ ਮੇਰੀਆਂ।”

ਰਣਦੀਪ ਸਿੰਘਤਪੁਰਾ (ਲਹਿਰਾਕਾਧਾ)

ਮਈ ਜੂਨ-2012 ਐਕ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪੰਨਾ ਆਮ ਸਾਧਕਨ ਪਾਠਕ ਦੇ ਵੀ ਲਮਬ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੋਭਾ ਅਤੇ ਖਿੱਚ ਡਰਪੂਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰੂਹ ਗੀਤਿਕ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਥਾਰ ਥਾਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਸੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ ਉੱਤੇ ਕਲਤੀ ਮੁੱਖ ਬਿਧਿਆਨੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। 'ਰਾਮ' ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖ ਦੀ ਥਾਂ 'ਰਾਜ' ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪੰਨਾ ਨੰ. 5 ਉੱਤੇ ਹੁੰਗਾਰੇ ਕਾਲਮ ਅਪੀਨ ਛਪੀ ਕਿਸੇ ਪਾਠਕ ਦੀ ਚਿਠੀ ਦਾ ਭਾਵੀ ਹਿੱਸਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਪੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਹੀ ਭੁੱਲ ਕਦੇ ਕਿ ਭਾਵੀ ਹਿੱਸਾ ਫਲਾਣੇ ਪੰਨੇ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪਾਠਕ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ। ਪੇਪਰ ਦੀ ਛਪਾਈ ਵੀ ਕਾਫੀਆ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ। ਛਪਾਈ ਕਿਤੇ ਮੋਟੀ, ਕਿਤੇ ਥਾਰੀਕ, ਕਿਤੇ ਕੂੜੀ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਢਿੱਕੀ। ਪੇਪਰ ਦਾ ਸਾਕਾ ਮੋਟਰ ਆਮ ਕਰਕੇ ਵਧੀਆ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਮੇਰੀ ਪਸੰਦ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਸਨ : ਸੰਪਾਦਕੀ, ਰਾਜ ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖ ਨਹੀਂ ਨਿਰਪੇਖ ਹੋਵੇ, ਸਖ਼ਸੀਅਤ ਉਸਾਰੀ : ਬਚਪਨ ਹੈ ਬੁਨਿਆਦ, ਕਾਫ਼ਲ ਮਾਰਕਸ ਅਤੇ ਦੀ ਗੁਵੇਰਾ ਦੇ ਕਥਨ। (ਥਾਰਤੋਂ ਅਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਮੇਰਾਜੀਨ ਦੀ ਦਿੱਖ ਸੋਹਣੀ ਲੱਗੀ।)

ਅਜੀਤ ਮੁੰਦੇਜੀ, ਵੈਪਰ

ਮਈ-ਜੂਨ 2012 ਵਾਲੇ ਐਕ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪੰਨਾ ਇਲ ਖਿਚਵਾਂ ਸੀ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲਮ ਬਿੰਦ ਜੋਗਰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲੇਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁੱਖ ਪੰਨਾ ਛਾਪਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਮੀਦ ਹੈ ਮੇਰਾਜੀਨ ਦੀ ਖਿਚਵੀ ਵਧੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਟਾਲਾਂ ਤੇ ਇਹ ਐਕ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਦੁਗਣਾ ਬਿਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਪਾਦਕੀ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵੰਗੀ ਲੱਗੀ। ਮਨੋਰੰਗ ਮਾਹਿਰ ਦੀ ਬਲਮ ਟੋ ਲਿਖਿਆ ਕਾਲਮ ਅਤੇ ਸਵਰਗ ਅਤੇ ਨਰਕ ਲੇਖ ਵਧੀਆ ਸੀ। ਮੇਰਾਜੀਨ ਦਾ ਪੰਪਰ ਖੋਲ੍ਹਾ ਹੋਰ ਚੋਰਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਕੁਲਵੰਤ, ਪਟਿਆਲਾ

I am an engg. graduate from PEC. I have been reading tarksheel magazine for past 2 months but I have problem in understanding Punjabi. It would be better if English edition is also published. However, it is an informative magazine that dispells fear, superstitions and phobias. Hoping for positive reply.

Maninder Singh, Mohali

ਮੁਲਾਕਾਤ

ਜਸਲੀਨ (ਗੁਡੀਆ) ਨੇ 37 ਲੋੜਵੰਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ-ਭਾ. ਬੋਰਾ

ਡਾ. ਐਸ.ਪੀ.ਐਸ. ਬੋਰਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਡਾ. ਹਰਜੋਤ ਕੌਰ ਬੋਰਾ ਨਾਲ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਕੁਲਵੰਤ ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਜਨਕ ਰਾਜ ਪਟਿਆਲਾ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਡਾ. ਬੋਰਾ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਮਿਤੀ 13.5.2012 ਨੂੰ ਥਾਂ 6 ਵਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥੋਟੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਤੰਬਰ 2008 ਵਿੱਚ ਆਪ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਬਿਛ ਗਈ ਪਰ 37 ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਗਈ। ਇਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਉਦੋਂ ਬਣਿਆ ਜਦੋਂ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਹਾਲ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਏ ਸੰਮੇਲਨ (ਡਾ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ, ਮਨੋਰੰਗ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ') ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਿਆਂ ਡਾ. ਐਸ.ਪੀ.ਐਸ. ਬੋਰਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਡਾ. ਹਰਜੋਤ ਕੌਰ ਬੋਰਾ ਨੇ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਥੋਟੀ ਦੀ ਮੋਤ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵੱਖ-2 ਅੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਅੰਗ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ 37 ਲੋੜਵੰਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਆਏ।

ਗੈਲਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਕੰਮਕਾਰ ਬਾਰੇ ਡਾ. ਬੋਰਾ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਸਵਾਲ : ਡਾ. ਸਾਹਿਬ। ਤੁਸੀਂ ਸਰੀਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੂਰਵਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ।

ਡਾ. ਬੋਰਾ : ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਅਤੇ ਅੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਦੋ ਅਲੱਗ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ। ਸਰੀਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਬਾਅਦ ਬੰਦੇ ਦੀ ਮੌਤ ਉਪਰੰਤ ਇਹ ਮੈਡੀਕਲ ਖੋਜ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਅੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਬਾਰੇ ਇਥੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ

ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਣ ਤੇ ਅੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਕਿਡਨੀ (ਗੁਰਦਾ) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀ। ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਖੁਦ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿ ਕੇ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਬਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਗ ਮੌਤ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਮੌਤ ਉਪਰੰਤ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਲੋੜਵੰਦ ਦੇ ਲਗਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਥੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰਾ ਮੌਤ ਦੌਰਾਨ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਥਾਕੀ ਅੰਗ ਜਿਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਐਸ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵੇਖੀਏ ਕਿ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਐਸਡ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੇ ਐਸਡ ਉਮਰ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਐਸ ਥੱਲ੍ਹ 70-72 ਸਾਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜਨ ਸੰਖਿਆ ਵਧਣ ਨਾਲ ਸੜਕ ਐਕਸੀਡੈਂਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ ਡੇਢ ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਿਡਨੀ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਡਨੀ ਪ੍ਰਦਾਨੀਆਂ ਦੀ ਖੁਫ਼ ਕਾਰਣ ਹਰ ਸਾਲ ਕਰੀਬ 45 ਹਜ਼ਾਰ ਮਰੀਜ਼ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ

ਥੋਟੀ ਜਸਲੀਨ ਬੋਰ

ਹੈ। ਇਹ ਕੇਮ ਸਰੀਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਥੀੜਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਬ੍ਰੇਨ ਬੈਂਡ (ਦਿਮਾਗੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ) ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਔਖਾਂ, ਲੀਵਰ, ਦਿਲ, ਫੇਫੜੇ, ਗੁਰਦੇ, ਚਮੜੀ, ਹੱਡੀਆਂ ਆਦਿ 42 ਦੇ ਕਰੀਬ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀ ਬਚਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ : ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਥੋਟੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?

ਜਵਾਬ : ਅਸੀਂ ਜਿੰਦਗੀ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਤਿਆਨਕ ਬਿਮਾਰੀ ਜਾਂ

ਦੁਰਘਟਨਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਬਿਲੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਜਸਮੀਨ ਬੌਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਿਆਰ ਨਾਲ 'ਗੁਡੀਆ' ਕਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਐਮ ਐਮ ਐਸ ਪਾਸ ਕਲਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਸਤ 2008 ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਦੀ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਚਲੀ ਗਈ, ਜਿਥੇ ਉਸਦਾ ਬੱਡਾ ਡਾ. ਬਿਪਨਜੋਤ ਬੱਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਬਲੀ ਖੁਸ਼ਦਿਲ ਲਕਸ਼ੀ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗਿਲਮ ਦੀ ਬੇਈ ਖਿਆਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। 15 ਅਗਸਤ ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲਗਾਤਾਰ ਐੱਠ ਘੰਟੇ ਦਾ ਸੀ। ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਟੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ 97 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ 98 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੰਬਰ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਪਤਾ ਸਾਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੱਗਿਆ।

10 ਸਤੰਬਰ 2008 ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਥੇ ਠੱਕ ਗੋਡੀਆਂ ਕਾਫਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਖਰੀਦੇ ਫਰੇਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਉਹੋਥੇ ਗੰਮ ਪੈਦਲ ਜਾ ਕੇ ਕਰਕੇ ਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ 11 ਸਤੰਬਰ 2008 ਨੂੰ ਸਬਰੋ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਫੋਨ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਦਬਦਬਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਲਟੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਡਾਇਲ ਕਾਂ ਕਦਲੀ ਕਾਡਣ ਜਾਂ ਲਗਮੀ-ਲਗਦੀ ਕਾਡਣ ਅਸਿਹੀ ਸਮੱਸਿਆ ਆ ਗਈ। ਬੈਸ਼ਲ ਬਰਤੀ ਚੰਬੀਰ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਚਿਤ ਚੇਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਜਦੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀਆਂ (ਜੋ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ) ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਡਾਇਲ ਵਲੋਂ ਬਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਉਹ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਰ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਬੁਨਟਿਊਮਰ ਹੈ। ਉਸ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਕੈਨੇਬੋਰਨੀਆ ਦੇ ਬੱਡੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਸਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਕੌਮਾ ਵਿੱਚ ਬਲੀ ਗਈ। ਬੁਨਟਿਊਮਰ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਦਾ ਬਿਸਾਥ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕੌਮਾ ਦੀ ਸਹਿਤੀ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਬੇਟੇ ਬਿਪਨਜੋਤ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਰੰਤ

ਡਾ. ਬਿਪਨਜੋਤ ਉਸਨੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ

ਕੈਨੇਬੋਰਨੀਆ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਥੋਂ ਐਮਬੁਲੈਂਸੀ ਬੀਦਾ ਲੈ ਕੇ ਕੈਨੇਬੋਰਨੀਆ ਪਹੁੰਚੇ। ਜਸਮੀਨ ਦੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਗਹਿਰਾ ਸਦਮਾ ਲੱਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੀ ਬਿੰਦਾਦਿਲ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਅਜਾਜ਼ ਬੇਟੀ ਨਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਪਾਲੀ ਇਹ 'ਗੁਡੀਆ' ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਰਕ ਪਈ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਬੁੱਢ ਵੀ ਨਹੀਂ ਉੱਥ ਰਿਹਾ ਸੀ। 'ਗੁਡੀਆ' ਦੇ ਕਬਣ ਦੇ ਬੇਈ ਚਾਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। 'ਗੁਡੀਆ' ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੁਨ ਫੋਡ (ਮਿਤਰ ਦਿਮਾਕ) ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸੋਕਸ ਸੀ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ 'ਗੁਡੀਆ' ਦੀ ਹਾਲਤ ਸੁਧਰਨ ਸਾਥੇ ਕੋਈ ਹੁੰਜਾਇਬ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਮਾਡਾ ਪਿਤਾ ਅਜਿਹੀ ਅਣਜੁਖਾਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਬੇਟੇ ਬਿਪਨਜੋਤ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ 'ਗੁਡੀਆ' ਨੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਤਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਪਾਂ ਇਸਦੇ ਆਲਸਨਜ (ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਲੋਕਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੀਏ। ਸਾਨੂੰ ਬੇਟੇ ਦਾ ਇਹ ਬਿਚਾਰ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸੇਕਵ ਆਪਾਂ ਬੇਟੀ ਦੇ ਅੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਅੰਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਸਦਮੇ ਦੀ ਅਵਸਥਾ 'ਚ ਇੱਕ ਦਮ ਹਥੀਕਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਸਾਡੇ ਬੇਟੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬਿਬੇਰ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦਿਖਾਈ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਡਾ. ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਇਹ ਸੋਚੀ ਆਈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਫਲ ਬਾਡੇ ਅਸੀਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਭਲੇ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਕਰਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ ਬੇਟੇ ਦੀ ਇਸ ਸਲਾਹ ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾ ਦਿੱਤੀ।

ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਇਹ ਇੱਛਾ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਹਰ ਕੀਤੀ। ਸਾਡੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡਾ ਕੋਸਲਾ

ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਡਾਕਟਰ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿਊਮਰ ਵਾਲੇ ਮਰੀਜ਼ ਦੇ ਅੰਗ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਾ ਕਰ ਦੇਣ। ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਗੋਂ ਉਹ ਤਾਂ ਲੋਕਵੇਦ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਜਿਸ ਪਹਿਲੇ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਗੁਰਦਾ, ਦਿਲ ਅਤੇ ਪੈਨਕ੍ਰੀਆਸ (Pancreas) ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਣ ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦੇਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਭ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਬੇਟੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਰਗਨਜ਼

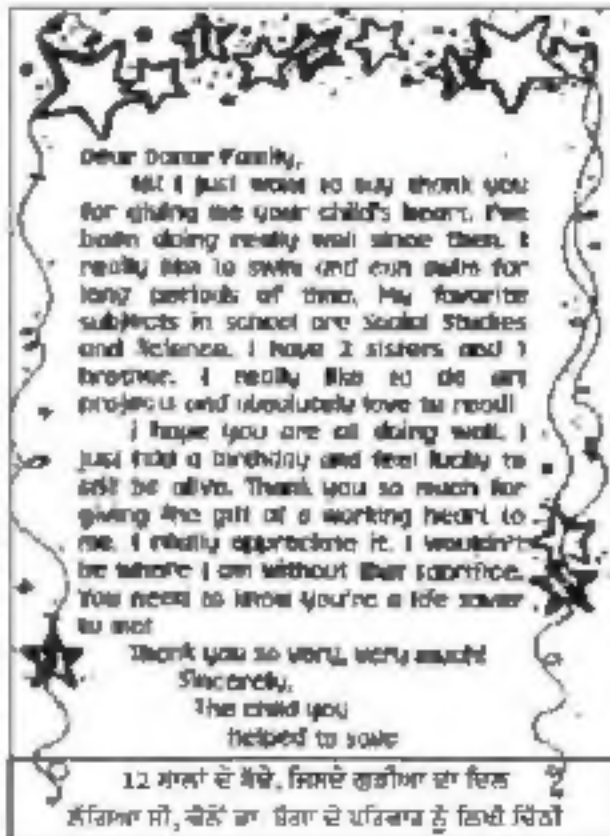
ਸਿਵੇਂ ਦਿਲ, ਗੁਰਦੇ, ਐਮਾ, ਗੇਂਡੇ, ਹੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਚਮੜੀਆਂ ਲੋਕਵੇਦਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਬੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚਾ ਛੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਜੋ ਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਪਾਲਿਆ ਅਤੇ ਖਿਡਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਬੇਟੀ ਸਰੀਰ ਪੱਖੋਂ ਸਾਨੂੰ ਉਵੇਂ ਦੀ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ ਜਿਵੇਂ ਦੀ ਉਹ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਦਿਨਾਂ ਕਾਦਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ ਜਿੰਨੇ ਅੰਗ ਲੋਕਵੇਦਾਂ ਨੂੰ ਨਾਹਿਤੇ ਸੀ, ਨਾਹਿਤ ਤੇ ਬਾਅਦ ਉਸਦਾ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਚਿਹਰਾ ਜਿਉਂ ਦਾ ਰਿਉਂ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ

ਅੰਗ ਦਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਉਸਦਾ ਸਰੀਰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਇਕ ਲੋਗਿਆ ਜਿਵੇਂ 'ਗੁਡੀਆ' ਸੋ ਰਹੀ ਹੋਵੇ।

ਸਵਾਲ : ਡਾ. ਜਾਹਿਦ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅੰਗ ਲਗਾਏ ਕੀਤੇ?

ਡਾ : ਲੋਕਵੇਦ ਮਰੀਜ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ,

ਬਾਰੇ ਦਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਇਕ ਸਾਲ ਬੀਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਸਪਤਾਲ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੋ ਲੋਕਵੇਦ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਦਿਲ ਅਤੇ ਲੀਵਰ ਲੱਗਿਆ ਸੀ, ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਜਿਸ ਦਿਲ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ 'ਗੁਡੀਆ' ਦਾ ਦਿਲ ਲੱਗਿਆ। ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਬੱਚਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਲੀਵਰ ਲੱਗਿਆ, ਉਹ 52 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਔਰਤ ਸੀ। ਜਿਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਿਲ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਗਈ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹੈ।

12 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ, ਜਿਸਦੇ ਗੁਡੀਆ ਦਾ ਦਿਲ ਲੱਗਿਆ ਸੀ, ਜੋਨੋਂ ਡਾ. ਬਿਰਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ

ਸਵਾਲ : ਡਾ. ਜਾਹਿਦ ਅਜੇ ਕੋਲ ਹੋਕੇ ਅਸੀਂ ਦਵਾਈਆਂ ਰਾਹੀਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਦੇ ਸੀ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਅੱਗ ਪ੍ਰਤੀਆਰੋਪਣ ਆਧੁਨਿਕ ਡਾਕਟਰੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਣਕਾਵੀ ਦਿਓ।

ਡਾ. : ਇਹ ਦੂਸਰੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਡਾਕਟਰੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਬੇਜ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਲਬਧੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਪੂਰੇ ਸੰਸਾਰ ਔਰਤ ਅੰਗ ਪ੍ਰਤੀਆਰੋਪਣ ਦੇ ਕੇਸ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਵਾਈਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ

ਜਾਂ ਅੰਗਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਠੀਕ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਜੇ ਕੋਈ ਅੰਗ ਦਿਨ੍ਹਾਂ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਵੀ ਕੋਲ ਨਾ ਖੜੇ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਅੰਗ ਬਦਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਦਾਨੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬੰਦਰਸਤ ਅੰਗ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਆਭਕਨ ਟ੍ਰਾਂਸਪਲਾਂਟੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਅੰਗ

ਪ੍ਰਤੀਆਰੋਪਣ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਧੁਨਿਕ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਆਧਿਨ ਨਾਨ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਅੱਗ ਪ੍ਰਤੀਆਰੋਪਣ ਵਾਧੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਟੇਜ ਵਿੱਚ ਹਨ ਪਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦਿਲ ਬਦਲੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ 1994 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੂਸਰੇ ਦੀਆਂ ਔਖਾਂ, ਦਿਲ, ਗੁਰਦੇ, ਫੇਫੜੇ, ਹੋਡੀਆਂ, ਨੀਵਰ, ਚਮੜੀ ਆਦਿ ਅੱਗ ਪ੍ਰਤੀਆਰੋਪਣ ਸ਼ਕਤੀ ਪੁਰਵਰ ਤੀਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਰੀਜ਼ ਇਸਦਾ ਪੂਰਾ ਫਾਇਦਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ।

ਮੈਂ ਡੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦਿਲ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਦੋਨੋਂ ਮਰੀਜ਼ ਇੱਕੋ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਰੀਟੇਰ ਵਿੱਚ ਨੇੜੇ-ਨੇੜੇ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੇਰਾਨੀਜਨਕ ਭੇਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ 'ਗੁਡੀਆ' ਨੇ ਦਿਲ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਸਟੈਨਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਮੈਡੀਕਲ ਸੈਂਟਰ ਸਨਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਵਿਖੇ ਸੀ ਅਤੇ ਦਿਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲ ਵਾਲੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਹੇਲੀਕਾਪਟਰ ਰਾਹੀਂ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਦਿਲ ਲੈ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸਾਲ ਦੇ ਥੱਚੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਲਗਾਇਆ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਵਿੱਚ 'ਗੁਡੀਆ' ਦੀ ਚੀਰਵਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਦਿਲ ਕੱਢਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਦਿਲ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਥੱਚੇ ਦੀ ਚੀਰਵਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਦਿਲ ਲਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਤਿਨ ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਵਾਲ: ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਸੰਦੇਸ਼? ਡਾ. : ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵੱਧੀ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਜ਼ੂਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਵੈਲਾਉਣ ਲਈ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਕਾਰਕੁੰਨ ਵਰਗੇ ਦੇ ਪਾਹੜ ਹਨ। ਮੈਂ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਿਰਫ ਡਾ. ਯਕਮਬੋਰ

ਗਾਥੀ ਰਾਹੀਂ ਜੁੜਿਆ ਹਾਂ। ਅੱਗ ਪ੍ਰਦਾਨ, ਸਰੀਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਪਹਿਲ ਕਦੇਮੀ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਹਸਮਾਜ ਦੇ ਥੱਚੇ ਤਲੇ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਟੇਜੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਅਤੇ ਲੇਖਣੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਰੀਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਅਤੇ ਅੱਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਹੈ।

ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਇਹ ਮਾਨਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਸ਼ੂ ਦੇ ਮਰਨ ਤੇ ਉਸਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਚਮੜੀ ਦੀਆਂ ਚੁੱੜੀਆਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ, ਹਿਰਨ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਜਾਵਟੀ ਭਲਾ ਝਿਰਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਆਦਿ। ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਰੀਰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ। ਪਰ ਆਧੁਨਿਕ ਡਾਕਟਰੀ ਵਿਕਿਆਨ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਔਖਾਂ ਬਲਕਿ ਦਿਲ, ਗੁਰਦੇ, ਫੇਫੜੇ, ਹੋਡੀਆਂ, ਨੀਵਰ ਅਤੇ ਚਮੜੀ ਤੱਕ ਦਾਨ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਚਾਈ ਜਾ ਸਿਵਾਓ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਸਦੀ ਮਿਸਾਲ ਡਾ. ਸਲਮੀਨ ਕੋਰ ਹੋ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਡਾ. ਅੰਸੂ ਪੀ. ਬੋਗਾ ਨੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਔਖਾਂ ਦੇ ਸਰਜਨ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਪਣੀ ਵੀ ਦੀ ਮੌਤ ਉਪਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਔਖਾਂ ਲੋਕਵੰਦ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਲਗਾਈਆਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਟੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਉਪਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਔਖਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਵੰਦ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਈਆਂ, ਉਹ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਤੇ ਜਾਮਲ ਹੋਏ।

ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਸੈਮੀਨਾਰ ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਖਟਕੜ ਦੀ ਪਰਨੀ ਅਭਨੇਸ਼ਵਰ ਰੋਡ ਸੇ ਬੀਸਡ ਫੋ ਪੀਭਰ ਹਨ, ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਮੌਤ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਖੋਜ ਭਾਰਜਾਂ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਵਾਕਮਤਰ ਕੇ ਦਿੱਤਾ।

ਡਾ. ਅੰਸੂ ਪੀ. ਬੋਗਾ ਸੀਨੀਅਰ ਕੰਸਲਟੈਂਟ ਪਟਿਆਲਾ ਹਾਰਟ ਇਲਟੀਚਿਊਟ ਪਟਿਆਲਾ (ਪੰਜਾਬ) ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਮੁਖੀ CTVS ਵਿਭਾਗ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਹਸਪਤਾਲ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਪਟਿਆਲਾ, ਡਾ. ਹਰਜੋਤ ਕੋਰ ਬੋਗਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਮੁਖੀ ਰੇਡੀਓਥਰੇਪੀ ਵਿਭਾਗ, ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਹਸਪਤਾਲ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਪਟਿਆਲਾ ਹਨ।

ਡਾ. ਬੋਗਾ 98141-41850

ਕੀ ਜੋਤਿਸ਼ੀ ਰੋਕ ਕੀਤੀਜ ਸਕਦੇ (ਸੋਢਾ
ਦੇਖੋ) ਏਨ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕਿਸੇ
ਭੈਣ ਭਰਾ ਹਨ?

ਜਗਿਆਸਾ

ਨਹੀਂ। ਜੋਤਿਸ਼ੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।
ਕਿਸੇ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਜਾਂ ਹਾਵ-
ਤਾਵ ਦਾ ਭਾਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਿਸੇ ਦੇ
ਹੁਣੇਵੇਂ ਜਾਂ ਸਾਕ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਜਾਂ ਰਹਾਵਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਸੂਚੀ
ਜੋਤਿਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ। ਜੋਤਿਸ਼ ਕੋਈ ਵਿਗਿਆਨ ਨਹੀਂ,
ਕੇਵਲ ਧਰਮ ਦੇ ਉੱਚ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਜੋਤਿਸ਼ੀ
ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ
ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਦਦ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤਾਹੀਂ ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਉਸ ਪਾਸ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ
ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਏਨ ਸਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ
ਹੁਣੇਵੇਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਾਂ ਹੋਰੀ ਬਾਰੇ ਏਨ ਸਕੇ।
ਜੋਤਿਸ਼ ਗੈਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨੁੱਟਣ ਦਾ
ਸਾਧਨ ਹੈ।

7 ਕੀ ਸੋਪ ਦੁੱਧ ਪੀਣਾ ਹੈ? ਕੀ ਬੀਨ ਵਜਾ ਕੇ ਸੋਪ ਨੂੰ
ਫੁੱਪ ਦੇਣ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਸੋਪ ਗੰਭੀਰ ਵਾਲੀ ਸੁੰਦਰੀ ਦਾ ਜੀਵ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ
ਕੁਦਰਤੀ ਖੁਸ਼ਾਕ ਕੀਤੀ-ਪਤੰਗ, ਭੰਡ, ਚੁਹੇ ਆਦਿ ਹਨ।
ਸੋਪ ਦੇ ਸੋਧ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਛੋੜ
ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਹ ਉਸਦੀ ਖੁਸ਼ਾਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸੋ ਸੋਪ ਦੁੱਧ ਨਹੀਂ
ਪੀਂਦਾ। ਸੋਪਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ੈਲੀ ਆਪਣੇ ਸੋਪਾਂ ਨੂੰ
ਮੁਰਗੀ ਦੇ ਆਂਡੇ ਅਤੇ ਭੰਡ ਖੁਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੋਪ ਦੇ ਭੰਨੇ
ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤੇ ਸਿਹਤੀਆਂ ਕੰਨ-ਨੁਮਾ ਸਿਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ,
ਉਹ ਆਵਾਜ਼ ਤਰੰਗਾਂ (Sound Waves) ਨੂੰ ਕਾਚਿਟ
(Catch) ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ
ਸੋਪ ਆਪਣੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਨ ਨੁਮਾ ਮੋਰੀਆਂ ਤਾਹੀਂ ਨਹੀਂ
ਸੁਣਦਾ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਦੇ ਧਰਤੀ ਨਾਲ ਸਪਰਸ਼ ਹੋਣ
ਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਧਮਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੋਪ ਸੁਣ ਹੀ
ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਤੇ ਸਿਰਫ ਧਮਕ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ,
ਫਿਰ ਬੀਨ ਸੁਣਾ ਕੇ ਸੋਪ ਨੂੰ ਫੁੱਪ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ
ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਮਨ-ਅਨਤ ਹੋ
ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੋਪ ਬੀਨ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ
ਸਗੋਂ ਉਹ ਬੀਨ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇਖ ਕੇ ਮੇਲਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ
ਹਿਸਦਾ ਰਜ਼ਾਕਾ ਕਰਕੇ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰੋ
ਕਿ ਬੀਨ ਨੂੰ ਵਜਾਏ ਬਿਨਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸੋਜੇ ਖੋਬੋ ਕਰੀ ਜਾਓ, ਸੋਪ
ਸੋਜੇ ਖੋਬੇ ਖੇਲੁੰਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸੋਪ
ਸੋਢਾਵੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਪੈਰੋਂ ਸੁਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

7 ਇਕ ਵਾਰ ਜਗਾਵਾਡੇ ਦੇ ਪੁੱਲੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲੀ ਇੱਕ
ਔਰਤ ਇੱਕ ਦੇਵੀ ਬਣਕੇ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਜਗਾਵਾਡਾ ਭੂ

ਹੋਇਆ, ਮਾਡਾ ਦੀ ਭੈਣ ਬਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਭੈਣਾਂ ਬਾਉਣੀਆਂ ਭੂ
ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਬੋਲਬੋਲਾਂ ਭੈਣੇ ਬੋਲਦੇ ਭੂ ਹੋ ਗਏ। ਉਸ ਔਰਤ ਨੇ
ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਭੈਣ ਦੀ ਖੁੰਮਾਉਣਾ ਭੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਸੇ
ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਮਾਡਾ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਕੀ ਮਾਡਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ
ਜਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਕ ਹੈ?

ਇਹ ਹਿਸਟੀਰੀਏ ਦੀ ਇੱਕ ਬੈਨਰੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ
ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਰੋਕ ਕੇਵਲ ਇਸਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚ
ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰ
ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਰੋਕ ਦੇ ਸੰਛਣ ਮਰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਹਿਸਟੀਰੀਆ ਦੇ ਰੋਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਮਿਲਦੀਆਂ
ਹਨ। ਇਸ ਰੋਗ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਹੀ
ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਕ ਖੁੰਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰੋਕ (Possession
Syndrome) ਨੂੰ ਦੱਬੀਆਂ ਇਛਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਆਪਣੇ
ਉੱਪਰ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰੀ ਛਾਇਆ ਨੂੰ ਹਾਕੀ ਕਰ ਲੈਣ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰੋਗੀ ਆਪਣੇ ਔਰਤ ਬਾ-ਬਰੇਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼
ਦਿਖਾਕੇ ਦੱਬੀਆਂ ਇਛਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ
ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਭੂਤਾਂ-ਪ੍ਰੇਤਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪਾਰਮਿਕ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲੀ
ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਔਰਤ ਕਿਸੇ ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ
ਬਹਾਨਾ ਕਰਦਾ, ਭਾਨੀ-ਭਲੇਭ ਤੇ ਉਤਰਦਾ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ
ਅਭੀਲ ਕਰਕਰਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਰੋਗੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਦੋ
ਮਸਲੇ ਹੋਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ-ਇੱਕ ਉਸਦੀਆਂ ਦੱਬੀਆਂ ਇਛਾਵਾਂ ਦੀ
ਪੂਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ-ਉਹ ਦੂਸਰਿਆਂ ਤੋਂ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਤੱਕ ਕਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਸਾਧਨਾਂ ਜਗੀਏ ਦੂਸਰਿਆਂ ਔਰਤਾਂ ਪਰ-ਰੋਤਿਕ ਵਸਤੂ ਕੱਢਣ
ਲਈ ਸਿਆਣੇ ਬਣ ਬਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪੰਨੇ ਤਾਹੀਂ
ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਿਕ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਧਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਤਾਂ
ਆਪਣੇ ਔਰਤ ਦੇਵੀ, ਸੋਢ ਆਦਿ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੋਸ਼ ਕੇ ਘੱਟ ਪੁੱਧੀ
ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਸਿਆਂ ਵਿਚ ਰਸਾ ਕੇ ਨੁੱਟਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਫਲ ਹੋ
ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

7 ਕਾਨੀਕ ਕੀ ਹੈ?

ਕਮੀਰ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭਾਵ ਇਸ ਦੀ
ਕੋਈ ਰੋਤਿਕ ਹੋਣ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਥੋੜਾ ਇੱਕ ਮਨੋ-ਵਿਗਿਆਨਕ
ਵਰਤਮਾਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਔਰਤ
ਸੁਭ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵੇਸਲੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ
ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਖ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਇਹ
ਆਖਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਵੇਸਲੇ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਤਾਂ
ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਆਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕਮੀਰ ਮਰ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ
ਉਸਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਖਤਮ ਕਰਨਗੇ ਥਾਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਰਤ

ਬਿਟਸ ਪਿਲਾਨੀ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ੋਜ ਵਿਰਲਾ ਇਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਐਂਡ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਥਾਇਰੋ ਸਾਇੰਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਜਿਹੇ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਤੋਂ ਖਜ਼ ਭਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਖਾਣੇ ਦੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਯੂਰੀਆ ਜਾਂ ਹਰ ਖਾਣੇ ਦੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਥਾਈ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਗੈਰ ਹਾਇਸ ਕੋਸੇ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਖਾਤਾਬਰਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਖਾਣੇ ਦੀ ਚਰਤੋਂ ਨਾਲ ਇਹ ਵਾਰੀ ਤੋਂ ਉਤਪਾਦਨ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਉਤਪਾਦਨ ਸ਼ਕਤੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੇਵਾ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਕੇਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਿਟਸ ਦੇ ਪ੍ਰੋ ਪਰਾਤ ਨਾਥ ਭਾਖਾ ਨੇ ਇੱਕ ਮਲਾਕਾਤ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਾਜਰ ਦੇ ਪੈਂਦੇ ਤੋਂ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਕੱਢ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਪੈਕਟ ਤੋਂ ਦਣ ਥਾਣਾ ਉਸਦਾ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ ਸਕਰਾਸ਼ਮਕ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਨੂੰ ਬਣਕ ਦੇ ਪੈਂਦੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੇ 20 ਤੋਂ 55 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਟਿਊਮਰ ਸੈਲਾਂ ਨੂੰ ਛੁਟਾ ਵਾਲਾ ਅਰਧ ਚਾਲਕ

ਤਾਇਵਾਨ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਅਰਧ ਚਾਲਕ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਟਿਊਮਰ ਸੈਲਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਕੋਰ ਕੋਡਮੀਅਮ ਅਤੇ ਮਿਲੀਨੀਅਮ ਦਾ ਰਵਿਆ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਜਿਵੇਂ ਸਲਫਾਈਡ ਵਿੱਚ ਲਪਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਸੋਰਕਨਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਲੋਰੀਸੈਂਟਰੇਗਾਂ ਨਾਲ ਟਿਊਮਰ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਆਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਹਿਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਗਦੀ ਟੂਟੀ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ

ਇਡੀਓਅਨ ਇਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਸਾਇੰਸ ਬੰਗਲੌਰ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਇੱਕ ਸਥਲ ਤਜਰਬੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਟੂਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਵਗਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਧਾਰ ਨੇੜੇ ਟਿਊਬਾ ਉੱਤੇ ਸ਼ੁੱਠ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਖੋਜ ਟੀਮ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਨ ਪ੍ਰੋ ਅਜੇ ਸ਼ੁਟਾ ਰਮਨ ਰਿਸਰਚ ਇਸਟੀਚਿਊਟ ਬੰਗਲੌਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋ ਅਨ ਭੁਮਾਰ ਨੇ ਇਸ ਤਜਰਬੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤਕ ਮਾਡਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪਾਰਨਾ ਇੰਗਰਾਈਨ ਦੇ ਬੀਰਮਾਨ ਇਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਦੋ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਪ੍ਰੋ ਪ੍ਰੋ ਫਦਾਲ ਅਤੇ ਐਮ ਸੀਪੀਓ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਡਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇੜੇ ਟਿਊਬ ਉੱਤੇ ਤਰਲ ਧਾਰਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਕਰੇਟ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਹੋਣ ਲੱਗੇਗਾ। ਬੰਗਲੌਰ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਵਿਵਹਾਰਕ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਪਰਖਿਆ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੱਟੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਪਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਜਰਬਾ ਉਰਜਾ ਦੇ ਇੱਕ ਰੂਪ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦਰਸਾਉਣ ਦਾ ਢੰਗੀਆਂ ਤੋਂ ਸਥਲ ਮਾਡਲ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਯਾਤ੍ਰਿਕ ਉਰਜਾ ਬਿਜਲਈ ਉਰਜਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ 2033 ਤੱਕ ਛਾਂਦੀ ਕਾਲੋਨੀ

ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਪੁਲਾੜ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ ਤੇ ਕਾਲੋਨੀ ਵਸਾਵੇਗੀ। ਨੀਦਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਉਰਜਾ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਇੱਕ ਸੋਫੀ ਉੱਲਮ ਕੰਪਨੀ ਮਾਰਸਵਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲੋਨੀਆਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਚਾਲਕ ਚਾਲ ਦੇ 4 ਨਵੇਂ ਮੈਂਬਰ ਹਰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ ਤੇ ਪੁੱਜਣਗੇ ਅਤੇ 2033 ਤੱਕ ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ ਤੇ ਕਾਲੋਨੀ ਵਸ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 20 ਲੋਕ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਰਨਾਬਾ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਪਰਤੀ ਤੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਪਰਤਣਗੇ।

ਫ਼ਾਮਦਵਾਹ ਟਰੇਸਟ ਨੇ ਟੈਕਸ ਦੀ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ

ਰਸਾਲ 'ਰਹਿਲਕ' ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਲ 2004-2005 ਵਿੱਚ ਫ਼ਾਮਦਵਾਹ ਦੇ ਟਰੇਸਟ ਦਿਵਿਆ ਫ਼ਾਰਮਸੀ ਨੇ 6,73,000 ਦੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਿਖਾ ਕੇ 4,30,000 ਰੁਪਏ ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਵਜੋਂ ਧੁਕਾਇਆ। ਉਤਰਾਖੰਡ ਦੇ ਵਿਕਰੀ ਟੈਕਸ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਪਤਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿਵਿਆ ਫ਼ਾਰਮਸੀ ਤੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ 5 ਕਰੋੜ ਦੀ ਟੈਕਸ ਚੋਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਿਕਲਿਆ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਦਿਵਿਆ ਫ਼ਾਰਮਸੀ ਨੇ 30 ਲੱਖ 17 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਬਾਈ ਫ਼ਾਮਦਵਾਹ ਦੇ ਦੁੱਜੇ ਟਰੇਸਟ ਦਿਵਿਆ ਯੋਗ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀਆਂ ਦਿਵਿਆ ਫ਼ਾਰਮਸੀ ਦੀ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਸਾਰੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਕਰੀਬ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤਮੰਦਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਟੈਕਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਨਾਮਲ ਸਥਿਤ ਦਵਾ ਯੋਗ ਮੰਦਰ ਟਰੇਸਟ ਵਿਖੇ ਨਿਜਾ ਕੇ ਦਫ਼ਿਆ ਗਿਆ ਟਰੇਸਟ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਪਾਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ 16 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਵਿਆ ਯੋਗ ਮੰਦਰ ਟਰੇਸਟ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਦਵਾਈ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵੇਚੀ ਗਈ।

ਜਗ ਬਾਈ

ਸਵਾਮੀ ਨਿਰਿਆਨੰਦ ਨੇ ਬਿਦੇਸ਼ੀ ਮਕਦ ਭਗਤ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਬਦਵੇਲੀ

ਸੀ ਆਈ ਡੀ ਨੇ ਸਵਾਮੀ ਨਿਰਿਆਨੰਦ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਮਾ ਨਗਰਮ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ ਪੇਸ਼ਰ ਦਾਖ਼ਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਿਆਨੰਦ ਨੇ ਅਰਬਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਗਤ ਨਾਲ ਕਈ ਵਾਰ ਬਦਵੇਲੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਬਿਦਾਦੀ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਭਗਤ ਨਾਲ ਗੈਰ ਬੁਢਰਤੀ ਸੈਕਸ ਸਥਿਤ ਬਣਾਏ ਸਨ। ਸੀ ਆਈ ਡੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖ਼ਲ ਦੋਸ਼ ਪੇਸ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਿਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਕੀਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਿਆਨੰਦ ਗੈਰ ਕਦਰਤੀ ਸੈਕਸ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਬਿਦੇਸ਼ੀ ਭਗਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਰੁਪਤ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੀ ਆਈ ਡੀ

ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੈਲਥਾਤ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜਗ ਬਾਈ

ਸਿੰਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖੋਜ ਦੀ ਬਲੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਬਾਕੁਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਾਲਹੇਬਾ ਬਾਟੇ ਦੇ ਕੁਲਾਕੁੰਡੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਿਨਾਭੇ ਬਣੇ ਸਮਝਾਣ ਕਾਲੀ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਪਲਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਖੋਜੇ ਦਾ ਸਿਰ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਕਾਲੀ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਦੀ ਗਰਦਨ ਵਿੱਚ ਭੱਸੀ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਇੱਕ ਖੋਜੇ ਦਾ ਸਿਰ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਖੂਨ ਟਪਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਖੂਨ ਨੂੰ ਸਾਧ ਲੱਖੀ ਕਾਫ਼ ਕਰਮਕਾਫ਼ ਪੀ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਵੇਖਕ ਸਾਧ ਬੈਂਜਣ ਲੱਗਾ। ਉਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਧ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਿੰਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਨੇ ਖੋਜੇ ਦੀ ਬਲੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਜਸ ਸਿਨਹਾ ਜਗ ਸੀਨਸ

ਦੁੱਧਾਧਾਰੀ ਕੁਰੂਆਂ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਕੀਤੀ ਚਲ ਦੀ ਹੱਤਿਆ

ਭੋਰਾ ਬਲੀ ਮੁਕਾਰਕਪੁਰ ਬਲੈਸਰ ਜ਼ੋਨ 'ਚ ਸਥਿਤ ਦੁੱਧਾਧਾਰੀ ਡਰੇ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ 'ਚ ਹੋਏ ਆਪਸੀ ਝਗੜਾ 'ਚ ਦੋ ਸਾਧਾਂ ਨੇ ਮਿਲਕੇ ਆਪਣੇ ਚੱਲੇ ਸਾਧ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਡੇਰੇ ਦੇ ਅਸਰ ਹੀ ਦਾਵਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਸ਼ੇ 'ਚ ਸ਼ਰਾਬ ਰਿਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਚੱਲ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਦੋਰ ਰਾਤ ਡੈਕ ਦੁੱਧਾਧਾਰੀ ਡਰੇ ਅੰਦਰ ਗਹਿੰਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਧਾਂ ਬਗ਼ੀਚੀ ਨਾਥ, ਰਤਨ ਨਾਥ ਅਤੇ ਬਾਣਦਾਰੀ ਨਾਥ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਯੋਲ ਤੇ ਬਿਚੋਰਾਣ ਹੋ ਗਈ। ਬਗ਼ੀਚੀ ਅਤੇ ਰਤਨ ਨਾਥ ਨੇ ਬੁੱਟਮਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਬਾਣਦਾਰੀ ਨਾਥ ਦਾ ਕਰਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੀ ਦੋਵੇਂ ਸਾਧਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਡੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੋਬ ਕੇ ਉਸਦੀ ਸਮਾਧ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਪਿਛੇ ਕਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਮਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਤੇ ਇਹ ਕਰਲ ਨਾਥ ਤਾਅਆ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਗ਼ੀਚੀ ਨਾਥ ਨੂੰ ਤਾਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਰਤਨ ਨਾਥ ਬੈਂਜਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਉਸਦਾ ਪਸੰਦ ਮਾਫ਼ਟਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਜਗ ਬਾਈ

ਹਵਾ 'ਚ ਲਿਖੇ ਹਰਫ਼

ਲੰਗੀ ਜੋ ਤੇਰੇ ਕਾਲਜ ਹਾਲੇ ਝੁਰੀ ਨਹੀਂ
ਇਹ ਨਾ ਸਮਝ ਕਿ ਬਹਿਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਝੁਰੀ ਨਹੀਂ
ਜੁਗਜੀਤ ਖਾਤਰ

ਮੁਕਣ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸਾਥੀਓ, ਔਜ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਦਾ
ਕਿਰਨਾਂ ਨੇ ਮੋਥਾ ਰੰਗਿਆ ਹੈ, ਕਾਇਨਾਤ ਦਾ।
ਪ੍ਰੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ

ਵਖੜ ਚਾਦਰ ਪਸਾਰੇ ਪੈਰ ਆਖਣ ਲੋਕ ਪਰ
ਉਹ ਵਿਚਾਰਾ ਕੀ ਕਰੇ ਜਿਸਦੀ ਕੋਈ ਚਾਦਰ ਨਹੀਂ
ਪਾਲ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੀ

ਆਦਮੀ ਸੀ ਆਦਮੀ ਜਦ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰੋਸ ਦ ਘਰ
ਇਹ ਵੀ ਪੱਥਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ
ਉਲਟਤ ਬਜਰਾ

ਉੱਠ ਛੱਡੀਓ ਚਿੰਦਗੀ ਦਾ ਰਾਗ
ਉੱਠ ਭਰੀਓ ਆਜ਼ਾਦ ਪਰਵਾਜ਼
ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਕੰਠ

ਹਨਰ ਰਾਹ 'ਚ ਜਗਨੂੰ ਹੀ ਸਹੀ, ਬੁੱਝ ਰੇਸ਼ਨੀ ਤਾਂ ਹੋ
ਚਿਹਨ ਦੇ ਸ਼ੀਬਿਆਂ ਥਾਣੀ, ਨਜ਼ਰ ਕੁੱਝ ਦੱਖਦੀ ਤਾਂ ਹੋ
ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਕੰਠ

ਹੁੰਤ ਚਲਣ 'ਤੇ ਮਲਣ ਦਾ ਵੀ ਹੁਨਰ ਹੈ ਯੂਰ ਤੋਂ ਰੋਸ ਮਿੱਠੇ
ਇਹ ਨਾ ਸਮਝੀ ਮੈਨੂੰ ਬਲ, ਪਤਥਰ ਵਿੱਚ ਝੜਨਾ ਆਉਂਦਾ
ਜੁਗਜੀਤ ਜੱਜ

ਆਖਾਦ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਵਾਸੀ ਹਾਂ ਪਰ ਜਹਨ 'ਚ ਪਿਜਰ ਲਣਕ ਨ
ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਗਹਿਮਾ ਗਹਿਮੀ ਹੈ ਉਪਰਾਮ ਹੁਸ਼ਨੀਵਾਲਾ ਹੈ
ਕਵਿੰਦਰ ਚਾਂਦ

ਐ ਤੁਛਾਨੋ ਨਾ ਮਨਾਓ ਸਿੱਟ ਦੀ ਐਨੀ ਖੁਸ਼ੀ
ਹਰਿਆ ਹਾਂ, ਫਿਰ ਲੜਾਗਾ, ਮੈਂ ਅਜ ਮਰਿਆ ਨਹੀਂ
ਰਾਮਲਾਲ ਪ੍ਰੇਮੀ

ਕਰਮਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਉਹਨ 'ਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ਕੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਾਂ
ਇਕ ਹੋਭ ਚ ਨੇ ਹਫਿਆਰ ਫੜ ਕੇ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮਾਲਾ ਹੈ
ਕਵਿੰਦਰ ਚਾਂਦ

ਕਈ ਕਈ ਹੱਥਕੰਡੇ ਵਰਤਣ, ਗੋਲਕ ਲੁੱਟਣ ਖਾਤਰ
ਮੰਦਿਰ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਟਕਰਾਉਂਦੇ ਧਰਮ ਦੇ ਠੋਕੇਦਾਰ
ਦਲਜੀਤ ਰਾਏ ਕਾਲੀਆ

ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਜੋ ਨਾਮ-ਦਾਨ ਨਾਲ ਕਰਦਾ
ਉਹਦਾ ਉੱਖ ਨਾਮ ਦਾਨ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਰਦਾ
ਵਖੇ ਸਤਿਆ ਦਰਦ ਨਾਲ ਬਾਬਾ
ਅਦਾਲਤੋਂ ਇਜ਼ਾਜਤ ਮੰਗ
ਇਲਾਜ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਨੱਪਾਲ ਜਾ ਕੇ ਬਾਬਾ
ਮਾ ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਏਪੁਰ ਤੰਬਾ
94174 34038

ਕਵਿਤਾ
ਭਰ ਜਵਾਨੀ 'ਚ ਸਤਪਾਲ ਤੀਖੀ
ਮਿਹਨਤੀ ਹੱਥਾਂ 'ਚ 01852-275075
ਰਤ ਝਾਂਗ ਕਿਰ ਗਏ
ਸਪਨਿਆਂ ਦੀ ਲਲਕਾਰ ਹੈ।

?

ਸਿਆ ਪਤੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਹੈ। ਇੰਨ੍ਹੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਉੱਤੇ
ਕਿੰਨਾ ਹੈ। ਹਰ ਕਰਕਤ ਮੇਰੇ ਤੇ ਹੋਰ ਕਰਕਤਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰੇ
ਤੇਰੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨਾਲ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਬੰਧ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਵੀ
ਕਿਸੇਦੇਸ਼ ਦਾ ਖਰ ਆਖੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਰ ਕਰਕਤਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ
ਮੇਰੇ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਕਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੇ
ਕਰਕਤਾਂ ਪਰ ਕਰਕਤਾਂ ਹੀ ਹੋਰ ਕਰਕਤਾਂ।

ਮਨੋਰੋਗ ਮਾਹਿਰ ਦੀ ਕਲਮ ਤੋਂ

ਡਾ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ

ਜ਼ਮਾਨਾ ਤੁਸੀਂ ਜਿਸ ਸਮੱਸਿਆ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ
ਹੈ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਕੰਡੀਰ ਮਸਲਾ ਹੈ।
ਇਸ ਕਰਕਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦੀ ਦਰ ਦਸ ਵਿੱਚ
ਸੱਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਬਹਿਰਾ ਅਤੇ ਰਹਨਗਰਨ ਬਿਨ੍ਹਾਂ
ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ
ਅਕਤਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ
ਡਕਟਰੀਕਨ 29 ਕਰੋੜ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਵਿਕੀਆਂ।
ਇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਕੋਟੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਰ-ਫਾਨੂੰਨੀ
ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਪਲਬਧ
ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ
ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਹੁਤ
ਕੰਡੀਰ ਹੈ। ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ
ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰਕ ਝਗੜੇ ਹਨ। ਇਸ
ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਅਤੇ ਫਾਰਾਦਰਦ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੀ
ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਅਸਰ
ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ
ਸੰਬੰਧੀ ਦੱਸੇ ਹਨ ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਨੋਰੋਗ ਦਾ ਹੀ
ਲੱਛਣ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦੀ
ਆਦਤ ਕਾਫੀ ਪੁਰਾਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ
ਮਾਤਰਾ ਵੀ ਕਾਫੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ
ਲਕ ਸ਼ਰਾਬ ਬਾਮ ਨੂੰ ਹੀ ਪੀਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਾਫੀ ਵਿਅਕਤੀ
ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੀਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੁੱਝ ਵਿਅਕਤੀ
ਤਾਂ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠਣ ਸਾਰ ਹੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਪੋਕ ਲਾ ਕੇ ਹੀ ਅੱਖਾਂ
ਖੋਲਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਹਰ ਹੁੰਦਾ
ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕੋਈ ਮਾਤਰਾ ਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ
ਨਸ਼ਾ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਲੈਣ ਲਈ ਮਾਤਰਾ ਵਧਾਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਕੋਰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਜਾਂ ਉਹ
ਸ਼ਰਾਬ ਛੱਡਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੌੜ

ਲਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੜਫੀਓਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ
ਲਈ ਉਹ ਫਿਰ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ
ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।
ਇਹ ਸੰਕੀਰਣੀ ਅਮ ਸਮਾਜਿਕ ਡਰੀਕਿਅ ਨਾਲ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦੀ
Social drinking ਦੀ ਸੰਕੀਰਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਲਕਿ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ
ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਬਿਮਾਰੀ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਲੱਛਣ
ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਨਾਲ ਮਰੀਜ਼ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਅਸਰ
ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਦ ਬਲਤੀ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ
ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਬਾਤ ਜਾਂ ਵਾਪਰੀ ਕੋਈ ਵੀ
ਘਟਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ-ਸਾਇੰਸ
ਵਿੱਚ ਬਲੈਕ ਆਊਟ 'Black out' ਆਖਦੇ ਹਨ। ਕਦੇ ਕਦੇ
ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਨਾਕਾ ਪਾਉਣ ਜਾਂ ਮਾਰਨਾ ਘਟਣ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ
ਨੂੰ ਦੌੜਾ ਵੀ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਲੇਖ ਆਦਿ ਵੀ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਮਰੀਜ਼ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਕੰਬਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨਟੀਆਂ ਵੀ
ਲਗ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸ ਪੈਣਾ ਬਹੁਤ ਆਮ ਹੈ।
ਇਸ ਨਾਲ ਖੂਨ ਦੀਆਂ ਉਲਟੀਆਂ ਅਤੇ ਪੀਲੀਓਂ ਦਾ ਰੋਗ ਹੋ
ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇਵਾਨ ਜ਼ਹਰ-ਬਾਦ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸਰ
ਅੰਦਾਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਇਕ ਗੰਭੀਰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਹੈ ਅਤੇ
ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦਾ ਖਰਬਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ
ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ
ਬਤਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਤਕਰੀਰਨ ਸਾਰੇ ਅੰਗ ਇਸ ਨਾਲ
ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਕੁਸ਼ਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਇਹ ਸ਼ਰਾਬ ਸੰਬੰਧੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਕ ਬਹੁਤ
ਵੱਡਾ ਮੈਡੀਕਲ ਬਿਸ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਇਥੇ ਲਿਖਣਾ ਮੰਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ।

ਕੋਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਦੇ
ਲੱਛਣ ਕੀ ਉਘਰਕ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕ
ਦਿਮਾਗੀ ਲੱਛਣ ਖੋਰ ਦਾ ਰੋਗ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਰੀਜ਼
ਆਪਣੇ ਖਰ ਦਾਨਿਆਂ ਤੇ ਵਿਭੰਬ ਰੋਣ ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਤੇ ਸੰਭ
ਭਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ

ਪੰਤਨੀ ਦਾ ਚਾਲ ਚਲਨ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਫਾਵ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਰਦ ਨਾਲ ਸਰੀਰਿਕ ਸੰਬੰਧ ਹਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੰਤਨੀ ਨਾਲ ਬ੍ਰੇਟ ਮਾਰ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਰੋਂ ਨਾਲ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਲਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਐਨਾ ਸ਼ੈਂਕੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਭ ਰਿਸ਼ਤਦਾਰ ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਆਟਾ ਜਾਟਾ ਵੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਿਆਦਾ ਚੰਛ ਥਪਣ ਤ ਉਹ ਪਿਉ ਲੜਕ ਜਾਂ ਸਭ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਥਪਸਦੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਘਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਆਮ ਸੁਭਾਵਿਕ ਗੱਲ ਲਗਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਜਿਆਦਾ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਚਿਰ ਚਿੰਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀਏ

ਕੁਝ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸਮੱਸਿਆ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਇਸ ਗੱਤੋਰ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਬਿਮਾਰੀ ਜਾਂ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਜੋ ਘਰਵਾਲੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਂਦੇ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਤਾਂ ਉਹ ਝਗੜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇਉਂ ਸਮਝ ਲਵੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਬਾਰ ਸਮਝਾਅਤ ਸੁਭ-ਬੁਭ ਖਰਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਉਪਰਕਤ ਗੱਲ ਬਾਤ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਪਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਸੰਬੰਧੀ ਸ਼ੈਂਕ ਦਾ ਮਨੋਰੋਗ ਹੈ ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਜਾਣ ਲੈਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਰੋਗ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਲਰੀਆ ਟੀਬੀ ਅਤੇ ਸ਼ੋਕਰ ਰੋਗ ਵਾਂਗ ਇਸ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਢੁਕਵੇਂ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮਨੋਰੋਗ ਮਾਹਿਰ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਓ ਜਾਂ ਮਰੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਉੱਪਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ ਸਥਰਦਸਤੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਰ ਮਰੀਜ਼ ਰਿਸ਼ਤਦਾਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਦਬਾਅ ਪਾਣ ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਜਾਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜ

ਵੇਰ ਵੀ ਮਰੀਜ਼ ਜਾਣ ਲਈ ਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੁਸੀ ਆਪ ਮਨੋਰੋਗ ਮਾਹਿਰ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਸੁਝਾਅ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡੇ ਮੁਖੀ ਮਨੋਰੋਗ ਵਿਭਾਗ,
ਰਜਿੰਦਰਾ ਹਸਪਤਾਲ ਪਟਿਆਲਾ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਿਨ

4 ਜੁਲਾਈ	ਅਮਰੀਕਨ ਪਲਾਤੀ ਜਹਾਜ਼ ਪਾਬ ਫਾਈਡਰ ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ ਤੋਂ ਉਤਰਿਆ 1997
6 ਜੁਲਾਈ	ਲੂਈ ਪਾਸਚਰ ਨੇ ਹਲਕਾਅ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਟੀਕਾ ਜੰਸਡ ਮੋਸਟਰ ਦੇ ਲਗਾ ਕੇ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ: 1885
11 ਜੁਲਾਈ	ਵਿਸ਼ਵ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦਿਵਸ
13 ਜੁਲਾਈ	ਬਹੀਦ ਜਤਿੰਦਰ ਨਾਥ ਦਾਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ 1924
16 ਜੁਲਾਈ	ਚੰਦ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਰਾਕਟ ਅਪੋਲੋ 11 ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ: 1969
20 ਜੁਲਾਈ	ਚੰਦ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਧਰ ਠੱਸ 1969
25 ਜੁਲਾਈ	ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਟੈਸਟ ਟਿਊਬ ਬੱਚਾ ਲੂਈਸ ਬਰਾਉਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈ: 1978
31 ਜੁਲਾਈ	ਬਹੀਦ ਉੱਘਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ 1940
11 ਅਗਸਤ	ਦੱਸ ਡਗਡ ਖੁਦੀ ਰਾਮ ਬੋਸ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ 1908
17 ਅਗਸਤ	ਕਰਜਨ ਵਾਇਲੀ ਨੂੰ ਗੱਲੀ ਮਾਰਨ ਬਦਲੇ ਮਦਨ ਲਾਲ ਢੀਂਗਰਾ ਨੂੰ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ 1909
27 ਅਗਸਤ	ਜੇਟ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਖੋਜ ਜੋ ਇਸ ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਉਡਾਨ ਵਿੱਚ 7 ਮਿੰਟ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ: 1939

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਵਹਿਮ-ਭਰਮ

ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਮੇਨੂੰ ਡਰੂਣ ਹੌੜਿਆ ਦਾ ਖਿਲਾਫ਼ ਬੰਨਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੌਂਹ ਤੋਂ ਸਾਰਾ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਏ ਸੀ ਤਾਂ ਮੌਰੀ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬੈਂਚ ਆਪਣੀ ਦਾਦੀ ਦੀ ਐਨਕ ਬਰ ਕੇ ਅਗਾਂਹ ਫੌਜ ਗਿਆ ਉਸਦੀ ਹੁੰਦੀ ਦਾਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਡਾਦੀ ਹੋਈ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਚੀਕਣ ਲੱਗ ਪਈ ਉਸਦੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਹੀ ਏਨੀਆਂ ਅਲੱਗ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਸੁਣਕੇ ਬਦਬਦੀ ਹਾਸਾ ਆ ਗਿਆ। ਬਜਾਏ 'ਮਰ ਜਾਣੇ', 'ਅੰਤਰ' ਕਹਿਣ ਦੇ ਉਹ ਦਾਦੀ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ, 'ਵੇ ਤੇਰਾ ਰਸਤਾ ਬਾਲੀ ਫਿਲੀ ਛੱਟ ਜਾਏ' 'ਜਿਧਰੋਂ ਲੱਖ ਸਾਥ ਨਿੱਕੀ ਮਾਰਨ, ਤੇਰਾ ਟੂਣ ਦੇ ਮਟਕੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰ ਫੌਜੇ', 'ਗਲਾ ਕਾਂ ਤੇਰੇ ਉੱਤੇ ਵਿੱਠ ਥਰ ਜਾਏ', 'ਤੇਰੇ ਮੌਰੀ ਸਾਰੇ ਬੈਂਚੀਆਂ ਪਤਕਾਉਣ' ਆਦਿ।

ਬੁੱਢ ਦੇਹ ਦੇ ਹਾਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸੋਚ ਚੁੱਕੀ ਕਿ ਉਸ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਤਿਨ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਵਧਦੇ ਦਿਮਾਗ ਉੱਤੇ ਇਸਦੀ ਕਿਸੀ ਅਮਿੱਟ ਫ਼ਾਪ ਪੈ ਜਾਣੀ ਹੈ ਇਹ ਸਭ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਦਾਦੀ ਬੋਲ ਰਹੀ ਹੋ, ਬਹੁਤ ਮਾੜੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਤੱਕ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੇਗਾ ਇਸ ਵਰਗੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੋਰ ਬੈਂਚੇ ਵੀ ਨਿੱਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਫਲੇਟ ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਦੇ ਫਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਵਿਰਸੇ ਵਿੱਚ ਦਾੀ ਜਾਣਗੇ।

ਅੰਜਕੋਲੂ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਭੁਖਾਰ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਦਾ ਨਾਅਰੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਬਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ 'ਤਾਤੋ-ਬਾਲੋ' ਬੋਲੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਜੋ ਜਾਂ ਦੇ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਨੇ ਕੇ ਸੁਆਹ ਚੋਟਣ ਲਈ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਮਤਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਿੱਧ ਉੱਤੇ ਭਾਵੁ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਸਮਝ ਹਿਦਾਇਤ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਕਟਰੀ ਇਸ਼ਾਸ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਇਸ ਨਾਲ ਸੋ ਕਹਿਰ ਬੈਂਚਿਆਂ ਉੱਤੇ ਬਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਅਨੇਕਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੈਂਚੇ ਬਾਡੇਮੋ ਡਰੂਨੂੰ ਦਸ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵੀ ਕੁ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਬੈਂਚੇ ਨੂੰ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਕਿੰਨ

ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਲੜਨ ਕਰਕੇ ਦਰਦ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਉਹ ਰਾਤ ਡਰ ਚੀਕਦਾ ਰਿਹਾ ਸਬਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਿਆਣੇ ਕੋਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਬਹੀ ਆਤਮਾ ਦਾ ਪਛਾਵਾ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਪੁਸ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਭਾਤਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਦੇ ਸੋ ਰੁਪਏ ਮੰਗ ਲਏ। ਸਭ ਕੱਝ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬੈਂਚਾ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਦਰਦ ਨਾਲ ਡਰਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਦੁਬਾਰਾ ਛਿਰ ਸਿਆਣੇ ਕੋਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਰੱਬ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਨ੍ਹਣ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਛਿਰ ਸੋ ਰੁਪਏ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬੈਂਚ ਦੀ ਦਰਦ ਕੁਝ ਘੱਟ ਗਈ ਤੇ ਘਰ ਵਾਲ ਸਾਰ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਬੈਠ ਗਏ।

ਬੈਂਚਾ ਹਲਕੀ ਦਰਦ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਫ਼ਦਾ ਛਿਰਾ ਤੇ ਉਸ ਜਾਗ ਉੱਤੇ ਧੀਟਾਣੀਆਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਵੀਲ ਦਿੱਤਾ ਤਿਨ ਬੁ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਦਰਦ ਨਾਲ ਬੈਂਚਾ ਫਿਰ ਹੋਟ-ਪਿਟਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਸਿਆਣਾ ਬਦਲਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਖੁੱਜੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਿਆਣੇ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲਈ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਮਾਤਾ ਰਾਣੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਮਥਾ ਟੱਕਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਭਾਤਾ ਦੀ ਧੀਰਾ ਇਸ ਸਭ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥੇ ਤਿਨ ਸੌ ਰੁਪਏ ਹੋਰ ਖਰਚ ਹੋ ਗਏ ਬੈਂਚਾ ਫਿਰ ਵੀ ਨਾ ਟਿਕਿਆ।

ਹੁਣ ਆਂਢੀਆਂ-ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੀ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਹਰ ਘਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਿਆਣਾ ਸਾਬਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਕਿਸੇ ਨੇ ਭੂਤ ਪ੍ਰਭ ਚਿਕੜ ਜਾਣ ਦੀ ਗੋਲ ਗੋਡੀ ਕੋਈ ਨਚਰ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਕੋਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਸ਼ਨਾਨ ਬਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕਈ ਤਰੀਕਾ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇਣ ਕਾਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਾਲ ਸਾਧੂ ਦੀ ਗੋਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟੂਣਾ ਟੋਟਕਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤੱਜ ਦਿੱਤਾ।

ਦੁਨੀ ਦੇਹ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾਣੂ ਦਿਮਾਗ ਵੇਲੇ ਡਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਦੌਰ ਪੈਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਇੱਕ ਬਾਰ ਫਿਰ ਭਾਤਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਟੂਣਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਬੈਂਚੇ ਦਾ ਸਰੀਰ ਆਕਤ ਗਿਆ ਤਾਂ ਨੀਲਾ ਪੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਭਾਕਟਰ ਕੋਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਉਸ ਨੇ ਬੈਂਚੇ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੇਖ

ਕੇ ਤੇਜ਼ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਟੀਕਾ ਲਾਇਆ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵੇਲੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ।

ਜਦੋਂ ਬੈਚਾ ਹਸਪਤਾਲ ਪੁੱਜਿਆ ਤਾਂ ਮੰਡਨ ਬਿਨਾਂ ਸੀ ਮਨੋਨ ਰਾਹੀਂ ਸਾਹ ਦੇ ਕੇ ਆਰਜੀਜ਼ਨ ਅਤੇ ਟੀਕਾ ਗੁਨਰਕ ਲਗਾ ਕੇ ਜਦੋਂ ਬੈਚੇ ਦਾ ਸਾਹ ਖੁੱਭ ਠੀਕ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਾਡਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕਾਨੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਦੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਹਿਮ ਭਰਮ ਕਿਉਂ ਪਾਨ ਕਰੇ ਹੋ? ਕਿਉਂ ਆਪਣੇ ਬੈਚੇ ਨੂੰ ਆਪ ਹੀ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ?

ਉਸ ਦੇ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਨੇ ਬੈਚੇ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾਇਆ ਕਿ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗਾ ਉਸ ਬੈਚੇ ਦੇ ਸਿਰ ਦਾ ਅਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੋਇਆ ਤੇ ਸਭਾ ਮਹੀਨਾ ਸਿਰ ਦੀ ਪੀੜ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਟੀਕਾ ਲਗਾਏ ਰਹੇ ਪੁਰਾ ਇਨਾਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਬੈਚੇ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਖੋਂਘਾ ਪਾਸਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਤੇ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੀ ਹੈ, ਨਾਲੇ ਬੈਚੇ ਦੀ ਸਮਝ ਵੀ ਸਿੰਦਰੀ ਭਰ ਲਈ ਘਟ ਚੁਕੀ ਹੈ।

ਇਸ ਬੈਚੇ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਇਨਾਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਵੀਹ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਉਹ ਵਹਿਮ ਭਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸ ਕੇ ਪੈਂਦੇ ਦੇ ਲੰਬੇ ਦਾ ਪਿਆ ਤੇ ਨਾਲ ਸਿੰਦਰੀ ਭਰ ਦਾ ਸਹਾਇਆ ਰੋਗ ਅਲੋਗ। ਹੁਣ ਸਿੰਦਰੀ ਭਰ ਲਈ ਬੈਚਾ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਵਸ ਪੈ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਉਸ ਟੈਕਸ ਨੇ ਹੁਣ ਵਹਿਮ ਭਰਮਾਂ ਤੋਂ ਰੋਕਾ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਬੈਚੇ ਨੂੰ ਉਮਰ ਭਰ ਦਾ ਰੋਗੀ ਬਣਾ ਕੇ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਕਾ ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਲੱਗਿਆ ਜਦੋਂ ਉਸ ਬੈਚੇ ਦੀ ਸ਼ਕੀ ਚਾਚੀ ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਵੀਹ ਕੁ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਬੈਚੇ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨਮੂਨੀਆਂ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਬੈਚਾ ੨ ਪੜ ਵਿੱਚ ਤੇ ਖੋਖ ਸੀ ਚੱਟ ਆਉਣ ਦਾ ਭਾਰਨ ਪਿਆ ਤਾਂ ਬੈਚੇ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਦੇਸਿਆ, ਪਹਿਲ ਦਿਨ ਹਸਪਤਾਲ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਤਾਂ ਬੈਚਾ ਹਿਟਕ ਪਿਆ ਦੂਜ ਦਿਨ ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਪਿੱਤ ਦਾਇਕ ਮਨਹੂਸ ਕਹਾਉਂਦਾ ਆਦਮੀ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹਸਪਤਾਲ ਆਉਣ ਤੋਂ ਰਹਿ ਗਏ ਚੌਥੇ ਦਿਨ ਸਕੋਰੇ ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਤਾਂ ਮਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਕਮੀਜ਼ ਫਟ ਗਈ ਤੇ ਨਾਲ ਛੋਟੇ ਬੈਚੇ ਨੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਡਾਂਡਾ ਖੜਕਾ ਦਿੱਤਾ, ਇਸੇ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਨਿਪਜਵਾਂ ਦਿਨ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਾਂ।

ਏਨਾ ਕੇਝ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ

ਸ਼ਾਕੀ ਦਾ ਟੈਕਸ ਵਹਿਮ ਭਰਮ ਛੇਡ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਕਰਕੇ ਮਾਮੂਲੀ ਖੋਖ ਜੁਕਾਮ ਨਿਮੂਨੀਆ ਅਤੇ ਪਲੂਰੀਸੀ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰ ਗਿਆ ਤੇ ਬੈਚਾ ਪਿੰਡਾਂ ਦਿਨ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਲਾਵਲ ਰਿਹਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੀਹ ਬਾਈ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਖਰਚਾ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਖੋਖ ਜੁਕਾਮ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਡੀਹ ਜਾ ਪੈਂਤੀ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਕੁਸੀ ਆਪ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਵਖਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸਦਾ ਜ਼ਾਇਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਸ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ? ਕੇਰੇ ਭਲਾ ਕਿਹੜੀ ਥਾਂ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਹਿਟਕਦਾ ਅਤੇ ਬਿਨੀਆਂ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਸਫ਼ਾ ਪਾਏ ਕਰਨ? ਜੇ ਏਨਾ ਹੀ ਮਾਝਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੇ ਬਣਾਈ ਹੀ ਨਾ ਸਾਈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿੰਧੀ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਜਾ ਪੁੱਟੀ, ਨਾਲ ਵੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਜਿਹੜਾ ਦਾ ਟੋਟਾ ਹੀ ਮਾਝ ਮੁੱਟਣਾ ਹੈ? ਕੀ ਸਾਡੇ ਬੈਚੇ ਸੀ ਜਾਨ ਨਾਲੀ ਕੀਮਤੀ ਬਣੀ ਹੋਰ ਬੀਜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਕੇ ਭੁਆਵੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦੁਕਾਮ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬਿਮਾਰ ਬੈਚੇ ਨੂੰ ਅੱਧੇ ਭਾਹਰ ਇਨਾਸ਼ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਕਰਦੇ? ਕੀ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਉਸ ਟੈਕਸ ਦਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਭੁਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਮਰੀਜ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਲਾਸਟੀ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਬਿਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੈਜ਼ ਵੀਹ-ਪੱਚੀ ਕਿੱਥੇ ਮਾਰ ਹੀ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਤਾਂ ਉਹ ਟੈਕਸ ਕਦੇ ਅੱਧੇ ਭਾਹਰ ਸਿੱਕਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

ਇਕ ਹੋਰ ਵੱਸ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੋਚਾ ਨੂੰ ਦਰਦਾਂ ਵੱਲ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਉੱਪਰ ਫਿੱਠ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਵੈਣ ਪਾਉਂਦੇ ਉਹ ਹਸਪਤਾਲ ਆਏ ਕਿ ਹੁਣ ਤਾਂ ਕੁੜੀ ਹੀ ਜੰਮਕੀ ਕੁੜੀ ਦੀ ਸਿੱਧ ਨੂੰ ਮੇਂ ਕਬਰਾ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਬੈਚਾ ਨੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਮਾਂ ਦੇ ਡਿੱਡੇ ਵਿੱਚ ਪਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਿੱਧ ਵਿੱਚ ਕਾਂ ਦੀ ਵਿੱਠ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਕਦਨ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਬੈਠੀ ਨਹੀਂ ਹਟੀ ਕਦੇ ਪਾ ਬਾਅਦ ਬੈਚਾ ਜੰਮ ਪਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਸੀ ਕੁੜੀ ਦੀ ਸਿੱਧ ਬਹੁਤ ਖੜ੍ਹ ਹੋਈ ਬੈਚਾ ਵੀ ਬਿਨਕਲ ਠੀਕ ਸੀ ਜਦੋਂ ਹਸਪਤਾਲੋਂ ਵੈਂਟੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੇਂ ਬੈਚੇ ਨੂੰ ਫੌਕ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਦਾਦੀ ਨੂੰ ਵਜ਼ਾਇਆ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਹੁਣ ਵਿੱਠ ਵਾਲਾ ਵਹਿਮ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ" ਉਸ ਦੀ ਦਾਦੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਿਹਾ, 'ਮੇਂ ਹੁਣ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਗਈ ਹਾਂ ਮਰੀ ਦੂਜੀ ਨੂੰਹ ਦੇ ਵੀ ਬੈਚਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਸ ਉੱਤੇ ਕੀ ਕਾਂ ਦੀ ਵਿੱਠ ਕਰਵਾ ਕੇ ਹੀ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਆਵਾਂਗੀ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਹੁਣ ਇਸੇ ਹਰ ਵਹਿਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਨੂੰਹ ਬੈਚਾ ਜੰਮਣ ਵੇਲੇ ਉਦੋਂ ਫੌਕ ਕਾਂ ਦੇ ਹੋਣੇ।

ਮੇਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਤੋਂ ਸਮਾਜਵਾਦ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦਾ ਪਿਤਾ ਫੇਰਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੰਚ ਦੇ ਪੇਗਰਾਮ ਦਾਖਦਾ ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਆਏ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦਾ, ਯਾਦਾਤ ਪੇਸ਼ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਹੌਲ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਕਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਮਰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਹੋਥ ਦੀ ਹੁੰਦ ਤੋਂ ਮੁਨਾਕਰ ਸਨ ਅਤੇ ਹਨ

ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੰਡਿਆਲੀ ਵਿੱਚ ਛਾਤੀ ਗੁਰਸਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਟੀਮ ਵੇਲੋਂ ਨਾਟਕ ਮੇਲਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ 'ਧਮਕ ਨਗਰੀ' ਦੀ ਅਤੇ 'ਏਵ ਪੁਰਬ ਹਾਰ ਗਏ' ਨਾਟਕ ਦੇਖੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਅਗਾਹਵਾਸ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਝੋਂਕ ਸੀ ਉਹ ਸਾਹਿਤ ਮੇਂ ਵੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਪਲਦੇ ਹੋਏ ਗਲਤ ਗੱਲ ਵਿਰੁੱਧ ਯਗਾਵਤ ਬਰਨ ਦੀ ਬਿਨਗ ਮੇਰੇ ਅਚੇਤ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਗਈ। ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਮੈਨੂੰ ਸੱਤਵੀਂ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸਾਡੀ ਕਲਾਸ ਨੂੰ ਛਪੇ ਹੋਏ ਪਸ਼ਨ ਪੇਡਰ ਮਿਲਦੇ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਕਲਾਸ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਇਕੱਠ ਕਰੇ ਗਏ ਸਨ ਸਾਇਸ ਦਾ ਪੇਪਰ ਸਾਨੂੰ ਛਪਿਆ ਹੋਇਆ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਮੈਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਂਤਰ ਪੈਡਰੀ ਉਂਪਰ ਆਪਣਾ ਰੋਲ ਠੰਥਰ ਨਿਖਣ ਉਂਪਰੰਤ ਇਹ ਨਿਬਕੇ ਪਪਰ ਛੇਡਾਇਆ 'ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਇਕੱਠ ਕੀਤ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪੁਥਨ ਪੇਡਰ ਛਪ ਹੋਏ ਕਿਉਂ 'ਨਹੀਂ ਦਿੱਤ ਗਏ' ਬਾਈਕਾਟ' ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਤਿਉਟੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਅਧਿਆਪਕ ਮਰਾ ਪਪਰ ਮਰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ ਜੇ ਉਸ ਹੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਡੀ ਪੀ.ਈ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪਰ ਆ ਕੇ ਲੈ ਗਏ, ਰਾਹ ਪਿਲਾ ਕਿ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਬਿਨਾ ਆਏ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਤੁਧ ਨਾ

1987 ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਥੀ ਐੱਸ ਜੀ

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਮਰਾ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਯੂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ 15 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਸੀ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਗਾਹੀ ਨਾਲ ਵਿਚਰਾਂ, ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਕਿ ਵਧੀਆ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾਂ।

ਮੈਂ ਪੀ.ਏ.ਯੂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ ਇਕਾਈ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਗਿਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਪੀ ਐੱਸ ਯੂ ਵੱਲੋਂ ਚਲੀਦ ਖਾਸ ਯਾਦਗਾਰੀ ਨਾਇਬਰੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਾਰੀ ਕਰਵਾਇਆ ਪੜ੍ਹਨ ਫੰਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਅਗਾਹਵਾਸ ਸੋਚ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜ ਗਿਆ ਸਾਡੇ ਕਮਰੇ ਦੀ ਕੋਧ ਉਪਰ 'ਧਰਮ ਅਵੀਮ ਹੈ ਠੰਥ ਵਹਿਮ ਹੈ' ਅਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਉਪਰ 'ਠੰਥ ਮਰਦਾਬਾਦ' ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਪੁਰੇ ਚੋਰ ਉਪਰ ਸੀ, ਪੀ.ਏ.ਯੂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ

ਪੀ.ਏ.ਯੂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਮੇਨੂੰ ਉਪਰ ਤਰਕਸੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ (ਰਜਿ.) ਵੇਲੋਂ ਸਟਾਲ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਦਲਵੀਰ ਕਟਾਈ ਜਾਦੂ ਦੇ ਟਿਕ ਦਿਖਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ ਮੈਂ ਟਿਕ ਨੀਭ ਨਾਲ ਦੱਖਦਾ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਰੀਦ ਕੇ ਪੜ੍ਹਦਾ

ਥੀ ਐੱਸ.ਜੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਨ ਉਂਪਰੰਤ ਨੌਕਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਪਲਾਈ ਸੇਵਾ ਜਗਰਾਉਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਮੈਂ ਕੁਹਾੜਾ ਤੋਂ ਜਗਰਾਉਂ ਤੱਕ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਬਸ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦਾ ਇਹ ਸਫ਼ਰ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਤਰਕਸੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ (ਰਜਿ.) ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਬਸ ਸਟੇਡ ਬੁਝ ਸਟਾਲ ਅਤੇ ਬਸ ਸਟਾਲ ਬਸ ਸਟੇਡ ਜਗਰਾਉਂ ਤੋਂ ਤਰਕਸੀਲ, ਤਰਕਜੋਤ ਮੇਕਦੀਨ ਅਤੇ ਤਰਕਸੀਲ ਤਾ ਨਾਲ ਸਿਥੇਬਤ ਸਾਰਾ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ ਪੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਮੈਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਾਂ, ਐਧ ਬਿਸ਼ਵਾਸ, ਵਹਿਮਾਂ ਰਹਮਾਂ, ਆਰਮਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ

ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕੀਮਤ ਵਿਕਿਆਨਕ ਕੀਮਤਾਂ ਵਾਂਗੋ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਅੱਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ, ਫਹਿਮਾਂ-ਫੁਰਮਾਂ ਅਤੇ ਆਡਮਾ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਤਾਂ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੋਸ਼ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਮੁਨਕਰ ਹਾਂ ਮੈਂ ਡਾਇਟ ਜਰਨਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਲੱਖ 'ਬੈਂਕ' ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸਵੇਰ ਦੀ ਸ਼ਰਾ ਵਿੱਚ ਪਤਿਆ। ਇਸ ਲੱਖ ਨੇ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਫੜ ਦਿੱਤੀ। ਕੁਝ ਅਧਿਆਪਕ ਲੱਖ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਕੁਝ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ।

ਮੈਂ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ (ਰਜਿ.) ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ। ਮੈਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਰਜਿਸਟਰ ਜੇਬਿਆਲੀ ਨੇ ਦਿੱਤਾ। ਜੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਖਾਮ ਨੂੰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ ਪਿਤਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਭੁੱਖਿਆਣਾ ਇਕਾਈ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਮਿਲਕੇ ਸਾਹਨਵਾਲ ਇਕਾਈ ਬਣਾ ਲਈ। ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਾਹਨਵਾਲ ਇਕਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੇਸ਼ੇਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਪਿਤਾ ਵਿੱਚ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਮਨ ਕਰਵਾਏ, ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾਏ, ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਕਾਫਲੇ ਕੱਢੇ ਅਤੇ ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਵਿਕਿਆਨਕ ਬਣਨ ਲਈ ਉਪਲਾਵੇਂ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ।

ਹੁਣ ਮੈਂ ਪੱਕਾ ਵੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ (ਰਜਿ.) ਦਾ ਪੱਕਾ ਸਿਪਾਹੀ ਬਣ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਿਆਨਕ ਵਿਸ਼ਟੀਕੀਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਾਵੇਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਕਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਵਿਕਿਆਨਕ ਬਣ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਵਧੀਆ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰ ਲੈਣਗੇ।

94632 72166

ਨਿਰਮਲ ਬਾਬ ਦੀ ਚੋਣ ਪਈ ਉਨਲੀ ਚੋਣਵੀ

ਉਨਲੀ ਪੁਲਾੜ ਉਪਾਗ ਦੌਰਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉੱਚ ਦੂਰ ਬਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਰਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਰੂਨਾ ਉਨਲੀ ਨਿਰਮਲ ਬਾਬਾ ਦੀਆਂ ਪੁਸ਼ਟਤਾਵਾਂ ਵਧਾਈਆਂ ਜਾਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਨਰੂਨਾ ਦੇ ਕਿ ਉਨਲੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕਿਹਾ ਨਿਰਮਲ ਬਾਬਾ ਦੀ ਉਨਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਬਾਬ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਕ ਅੰਗਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਉੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਮਲ ਬਾਬਾ ਦੇ ਚਾਰ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਉਨਲੀ ਦੇ ਸਿਰੀਕੋਰਟ ਆਰਗੇਨਾਇਜ਼ ਵਿੱਚ 9, 10, 16 ਅਤੇ 17 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੋਣ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਿਰਮਲ ਦਰਬਾਰ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਭਾਰਤ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਜ਼ਾਨੀਆਂ ਅਤਰਨ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨਲੀ ਦੇ ਭਰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਾਲ ਜ਼ਿਰਕਟ ਆਈ ਹੈ। ਇਕ ਨਿੱਜੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੰਖਿਆ ਹੁਣ ਸੱਤ ਅੱਠ ਸੌ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ।

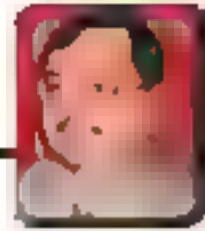
ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ ਉਪਰ ਵੀ ਬਾਬ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਜਿੱਥੇ 36 ਚੈਨਲਾਂ ਉੱਪਰ ਨਿਰਮਲ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਹੋਂਦਾ ਸੀ। ਤਾਂ ਜੀ ਅੱਜ ਮਹਾਬਿਕ ਚੈਨਲਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਘਟ ਕੇ 19 ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮਤਲਬ ਕਿ 17 ਨੂੰ ਨੇ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵੇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਕਰਾਡਕਾਸਟਿੰਗ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਰੋਕਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਭੇਜੀ ਹੈ। ਚੈਨਲਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਬਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮਤਲਬ ਕਿ ਨਿਰਮਲ ਬਾਬਾ ਪੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਕਰਤਾਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਸੰਭਾਵਤ ਆਮਦਨ ਘਟਣਾ ਬਾਰੇ ਹੀ ਨਿਰਮਲ ਬਾਬਾ ਨੇ ਟੀਵੀ ਉੱਪਰ ਇਲਾਹਿਕ ਦੇਣੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਹੁਣੇ ਹੀ ਨਿਰਮਲ ਦਰਬਾਰ ਦਾ ਯੋਜਨਾ ਬੰਦ ਦਾ ਇਕ ਖਾਡਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ 17 ਜੂਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਦਾਅਵਾ ਦੇ ਸਮੇਂ 36 ਚੈਨਲਾਂ ਘਟ ਗਏ ਹਨ। ਨਿਰਮਲ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ ਦੇ ਮਹਾਬਿਕ ਹੁਣ ਜਿਹੜੇ ਚੈਨਲਾਂ ਉੱਪਰ ਨਿਰਮਲ ਦਰਬਾਰ ਨਿਰਮਲ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਨਲੀ ਵਿੱਚ ਆਈ ਹੈ ਅੰਨ 7, ਆਜ ਤੱਕ ਹਿਸਟਰੀ ਟੀਵੀ 18, ਸਹਾਰਾ ਸਮਾਜ, ਨੇਪਾਲ ਚੈਨਲ ਨਿਊਜ਼ 24, ਇਕਾਈ, ਸਹਾਰਾ ਯੂਪੀ ਬਿੰਗ ਮੇਜਿਕ, ਸਹਾਰਾ ਬਿਹਾਰ ਸਹਾਰਾ ਐਮਪੀ, ਸਹਾਰਾ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਸਹਾਰਾ ਸਮਾਜ ਮੁਬਈ, ਸੰਭਾਰਾਯ, ਪੀ 7 ਨਿਊਜ਼ ਆਜ ਤੱਕ ਰੇਜ, ਕਲਰਸ ਯੂਐਸਏ ਆਜ ਤੱਕ ਯੂਐਸਏ ਅਤੇ ਟੀਵੀ ਏਸੀਆ ਯੂਐਸਏ ਸਮਾਜ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਚੈਨਲਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ 36 ਸੀ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਈ ਚੈਨਲਾਂ ਤੇ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰੀ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਚੈਨਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਕਰਾਡਕਾਸਟਿੰਗ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਖਾਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ?

ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ

ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਅਹਿਮ ਪੜਾਅ ਕਿਸੇਰ ਅਵਸਥਾ

ਡਾ. ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਦੀਪਤੀ

ਹੁਣ ਤੱਥ ਆਪਣੇ ਜਾਣਿਆਰੂ ਹੈ ਕਿ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ ਇਹ ਗੱਲ ਇਸ ਲਈ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਿੱਥੀਂ ਛੱਡਿਓ ਉਥੇ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਵਿਅਕਤੀ ਉਪਰ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਉਸਾਰੀ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਬਚਪਨ ਦੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਦਿਨ, ਭਲਾਪਨ, ਕੁਝ ਨਾ ਕਹਿਣਾ ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਮਰਦੀ ਬੱਚ ਨੂੰ ਖਿਡੌਣਾ ਸਮਝ ਕੇ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨਾ, ਬਹੁਤਾ ਸੁਖਾਵਾਂ ਪੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਖਾਂ ਥਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਲੱਖਾ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੇਖ ਹਾਂ ਤੇ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਸੇਰ ਅਵਸਥਾ ਦੀ।

ਕਿਸੇਰ ਅਵਸਥਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਦਿਨ ਨਵੇਂਕਲੇ ਹੋਰਦਾਰ ਦਿਨ। 'ਜਾਂ ਕੇ ਨਾ ਆਵੇ ਉਹ ਜਵਾਨੀ ਦੇਖੀ' ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਉਹ ਪੜਾਅ ਜੋ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਰਹਿਕੇ, ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਵਿੱਚ ਵਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਫੁੱਲੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਨੇ। ਜਿਸ ਫਰਿਅ ਆਪਣੇ ਹੀ ਖਿਆਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗੰਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਨਵੀਂ ਸੋਚ, ਨਵੇਂ ਟਕਰਾਵਾਂ ਤੇ ਕੋਝ ਕਰਨ ਦੀ ਚਾਹਤ ਦਾ ਵੱਲਾ। ਨਿਰੰਕਰਤਾ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਚੁੜਣ ਦਾ ਪੜਾਅ

ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ-ਨਾ ਬਚਪਨ ਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਨ ਇਕ ਰੂਪਾਂ ਦਾ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸ਼ਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਛਲਾਂਗ ਸੋਫ਼ਸ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸੋਫ਼ਸ ਪਹਿਰਾ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ ਬੋਧਿਕ ਸਮਝਣਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਮਨ ਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਭਾਵ ਅਤੇ ਜਲਥਾਤੀ ਤੇਰੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ, ਜੁੜਨ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ।

ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਸਮਾਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇਖ-ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੇ ਦਸਤਕ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਨਵੇਂ ਗੁਣਾਂ ਲਛਣਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਤੇ ਇਸ ਸਦਕਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ-ਬਚੇਨੀ ਅਤੇ ਪਰਥਾਨੀ। ਆਪਣੇ ਅਦਰ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬੇਚੇਨ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਉਮਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਉਰਦੀ ਹੈ ਅਵਾਰਾਗਰਦੀ, ਭੈਸਨਪੁਸ਼ਟੀ, ਬਹੁਲ ਪਰਦੀ ਬੁਝੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਠਹਿਓ ਅਤੇ ਸੋਫ਼ਸ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਸੀਥੇ ਮੁਹਰੇ ਬਹੁਲ ਵਾਲੀਆਂ ਮੁਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ

ਹਰੇ ਇਕ ਗੋਰੂ ਅਤੇ ਮੁਟਿਆਰ ਕੋਲ ਅਪਣਾ ਹੀ ਫਜਰਬਾ ਹੈ ਹਰੇ ਇਕ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਹੀ ਨਚਰੀਆ ਹੈ ਲੋਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦਾ

ਇਹ ਸਮਾਂ ਹੈ-ਲਗਭਗ ਦਸ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਰ ਸੋਫ਼ਸ ਮੁਰਾਬਿਕ ਦਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉੱਨੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦਾ ਕਈ ਇਸ ਨੂੰ ਟੀਨਜਰਾਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ ਪਛਾਣਦੇ ਹਨ-ਭਾਵ ਬਰਟੀਨ ਤੋਂ ਨਾਈਨਟੀਨ, ਤਥਾਂ ਤੋਂ ਉੱਨੀ ਸਾਲ ਉਹ ਵਰ੍ਹੇ ਜਦੋਂ ਬਰੀਰ ਮਨ ਦਿਮਾਗ ਉਸਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨਵੇਂ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਜਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਮਰ ਦਾ ਇਹ ਪੜਾਅ, ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਖਾਸੀਅਤ ਕਰਕੇ ਯਾਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਗਲੇ ਪੇਜਾਰ-ਸੋਫ਼ਸ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁਛਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਇਸ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਵਰਤਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਸਿੱਠਣਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਠ ਨੂੰ ਕੋਣ ਰਾਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਰਕ ਪਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭਾਗਸ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਉਮਰ ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਕਾਸ ਮੇਜ਼ਿਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਹੋਵੇ

ਕਿਸੇਰ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚਦੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਬੈਠਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਮੰਨ ਕੇ ਚਲਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸੁਖਾਵਾਂ ਪਲ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ

ਮਾਂ ਦੀ ਛਾਡੀ ਨਾਲ ਨੰਗੇ ਮਾਂ ਦਾ ਦੁੱਧ ਪੀ ਕੇ ਅੱਗੇ ਮਾਂ ਦੀ ਠੰਡਤਾ ਦਾ ਨਿੱਖ ਮਾਣ ਥੇ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਨਹਾਮਿਲਦਾ ਹੈ ਆਪਣੀਆਂ ਛਰੀਰਕ ਖੁਸ਼ੀਆਂ (ਟੋਨੀ, ਪਿਥਾਥ ਫੇ ਕਾਭ ਪਾਉਣਾ, ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਸਹਾਰੇ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਪੁੱਟਣਾ ਸਿੱਖਣਾ ਆਦਿ) ਥੇ ਕੋਟਰੇਲ ਹਾਸਿਲ ਕਰਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਵੈ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀ ਫਾਵਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਮ ਉਮਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਣਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨਾਲ ਮਿਲਜੁਲ ਥੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪਹਿਲ ਕਰਨੀ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸਹਿਯੋਗ, ਪਹਿਲ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਦੋਂ ਛਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਹੋਕੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਸਿੱਖਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਇਛਾ ਸਾਹਿਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਵਰ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਚਾਰੇ ਪੜਾਅ ਇਕ ਅਧਾਰ ਬਣ ਕੇ, ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਮਾਨਸਿਕ, ਸੈਕਸ ਸੰਬੰਧੀ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਸੈਕੁਲਰ ਕਾਇਮ ਰਖਦੇ ਹੋਏ ਇਕ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਅਕਤੀ (ਕੰਮ, ਭਾਵਸ ਵਿਚਾਰ, ਸੈਕਸ) ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪਛਾਣ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਵਧਦੇ ਹਨ ਇਹ ਉਮਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੁ-ਬ-ਤੁ ਹੋਣ ਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਪੁਛਦਾ ਹੈ-ਮੈਂ ਕੌਣ ਹਾਂ? ਮਰੀ ਪਛਾਣ ਕੀ ਹੈ? ਇਹ ਪਛਾਣ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਪੜਾਅ ਹੈ-ਵੱਖਰੀ ਮਾਂ ਪਿਉ ਤੋਂ ਅਜੋਗ, ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ।

ਜਿਸ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਅਵਾਰਗੀ, ਅਨੁਸਾਸਨ ਹੀਣਤਾ ਸੈਕਸ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੁਚਿਤ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੇਜਿਲ ਦੇ ਬਣਕਦਾ ਵਾਲੇ ਆਇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਵਿਚ ਆਇਆ ਨੁਕਸ ਇਹ ਤਰੋੜ ਕਿਵੇਂ ਪਈ? ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਸ ਤਰੋੜ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਖੋਈ ਕਦਮ ਪੁੱਟ ਸਕਾਂਗੇ।

ਆਪਾਂ ਬਾਲਪਨ ਅਤੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਪੜਾਵਾਂ ਦੀ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਉਸਾਰੀ ਸਵੇਰੀ ਫੁਭ ਨੁਕਰੇ ਜਾਣੇ ਹਨ ਹੁਣ ਆਪਾਂ ਇਸ ਉਮਰ ਦੇ ਫੁਭ ਸੁ ਪਹਿਲੂ ਜਾਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼

ਕਰਾਂਗੇ।

ਇਸ ਉਮਰ ਡੇਰੇ-ਚਾਲੇ ਸਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ, ਬੌਧਿਕ, ਸੈਕਸ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਭਾਵੇਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੇਖ ਰਿਹਾ ਸਮਸ ਸਬੂਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਅਹਿਸਾਸ ਦੇ ਅਨੁਜਾਣਪੁਰੇ ਤੇ ਪਰੋਸਾਨ ਬੇਰੀਨ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਵੀ ਹੈ। ਕਦੇ ਪਰੋਸਾਨੀ, ਕਦੇ ਖਸੀ ਬੈਠੇ ਨੂੰ ਸਾਕਾ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹਨ।

ਸਰੀਰਕ ਰਬਦੀਲੀ, ਖੋਚੇ ਨੂੰ ਪੁਰੇ ਮਰਦ ਅਤੇ ਖੁਰੀ ਔਰਤ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਕਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਰੀਰ ਦੇ ਸੈਕਸ ਹਾਰ ਮੇਨਚ, ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਰਬਦੀਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਸੈਕਸ ਪੁਕਿਆ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਪਤੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਬਿਚ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖੀਸ ਅਗੇ ਖੜ੍ਹਣ ਲਈ ਵੀ ਮਜਬੂਰ ਬਣਦੀ ਹੈ ਇਹ ਸਭਾਵਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ ਇਸ ਉਮਰ ਤੇ ਕੋਈ ਦਾ ਫੈਟਾ ਰਹਿ ਜਾਣਾ, ਉਡਾਂ ਦਾੜੀ ਦਾ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਆਉਣਾ, ਲਤਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਛਾੜੀ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੀ ਕੱਲ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਪਿਪਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਦਾਗ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਖਸ਼ੀਅਤ ਨੂੰ ਪੁਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਹ ਵਰਤਾਰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਖਲਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਰੀਰਕ ਵਿੱਚ, ਮਾਂ ਪਿਉ ਲਈ ਵੀ ਪਰੋਸਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਬਾਜ਼ਾਬ ਵੀ ਕੰਦ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ, ਨਨਪਣ ਦੀ ਭਾਡ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਮਾਲ ਵੇਚ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਉਮਰ ਤੇ ਹੋ ਰਹੀ ਬੌਧਿਕ ਰਬਦੀਲੀ ਅਹਿਸਾਸ, ਬਲਪਨਾਵਾਂ, ਸੁਪਨਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਬੁਧੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਜੋ ਕਿ ਸਹਿਜ ਇਸ ਪੜਾਅ ਦਾ ਲੱਛਣ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਸੰਥਲਪ ਸਮਝਣਾ। ਇਸ ਉਮਰ ਤੇ ਬੱਚੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਉਮਰ ਦੀ ਸਕਾਨੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੇ ਇਸ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਮਥ ਕੇ ਦੇਖੋ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨੌਵੀਂ ਸਮਾਹ ਤੋਂ ਪੈਦਰਾਂ ਸਾਲ ਤੇ ਰੀਤਰਕ ਵਿਗਿਆਨ, ਰਸਾਇਣ ਅਤੇ ਖੀਸ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਾ ਬਲਪਨਾ ਰਾਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋੜਨੀ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋੜਨੀ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਕਿਵੇਂ ਆਕਸੀਜਨ ਅਤੇ ਹਾਈਡ੍ਰੋਜਨ ਮਿਲ ਕੇ ਪਾਣੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਮਾੜਾ ਪਿਤਾ ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਜੀਨਸ ਬੱਚੇ ਦਾ ਸੈਕਸ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਸਿੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਭੇਡ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਅਪਣੀ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੜਾਅ ਭੇਡ ਸ਼ੁਰੂ ਸ਼ੁਰੂ, ਚੰਨ ਭਾਰੇ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਦਸ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਗ੍ਰਹਿ ਹਨ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਮਾ ਦਿਨ 23 ਜੂਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਹੁਣ ਬੰਬਾ ਇਸ ਤੋਂ ਔਂਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੇਡਾਂ ਦਾ ਡਿਊਕਿਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਸਿਖਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਅਤੇ ਚੰਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਿਵੇਂ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਮੌਸਮ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲਦੇ ਹਨ। ਬਰਫ਼ ਪਾਣੀ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਭੈਰਵੀ ਹੋ ਆਦਿ। ਭਾਵ ਬੰਬ ਕਿੱਥੇ ਹੁਣ 'ਕਿਵੇਂ' ਅਤੇ 'ਕਿਉਂ' ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਹੁਣ ਸਫ਼ਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਉਮਰ ਸਫ਼ਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮਰ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਇਸ ਗੁਰੂ ਲੈਣਦਾ ਰਾਹੀਂ ਮਾਂ ਪਿਉ ਤੋਂ ਵੀ ਹੜ੍ਹ ਬਰਤਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਇਹ ਪੁੱਛਗਿੱਛੀ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਬੇਚਾ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਤੇ ਵੀ ਸਫ਼ਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਾ ਹੈ 'ਕਿਉਂ' ਕਿਵੇਂ ਪਾਸ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੀ ਸਰਵੋਤਮ ਦਾ ਕੇਚਾ ਸਕੂਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ' ਆਦਿ।

ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਧੇ ਉਹ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਭੇਡ ਜਾਣ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘੋਖ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਲਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਅਮੂਰਤ ਸੈਕਸਪਾ ਜਿਵੇਂ ਆਬਾਦੀ, ਨਾ ਬਾਬਾਵੀ, ਫੀਮਾਨਦਾਰੀ, ਆਪਣੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਵਰਗ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਲਬ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਪਿਉ ਅਧਿਆਪਕਾਂ, ਨੇਤਾਵਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਵਿੱਚ ਭਲਾਭ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵੱਲੋਂ ਸਫ਼ਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸਫ਼ਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨਾ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਸਿਲਬਸ ਸਬੰਧੀ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪੂਜਾ ਪਾਠ ਸਬੰਧੀ ਜਾਂ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਉਸ ਬੰਦੇ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਬਚੋਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਜੋ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਲਿਖਾਇਆ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਭੀ ਨਜ਼ਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਵੇਧ ਹੋਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ

ਧੰਕਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਦੋਸਟ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹਕੈਰ-ਹਾਫ਼ਿਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਉਮਰ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਯਮਾਂ, ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨ ਬਿਨ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਕੁਰੰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹਰ ਵਰਤਾਰ ਅਤੇ ਵਾਰਦਾਤ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਜਾਂ ਤਰਕ ਦੀ ਕਸਬੰਟੀ ਤੋਂ ਪਰਖਦਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਕੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਹੈ ਇਹੀ ਕੰਨ ਹੋ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਜੋ ਪੀੜ੍ਹੀ ਔਤਰ ਦੀ ਗੋਲ ਉਤਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਰਮ ਕਾੰਡਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਹ ਪੜ੍ਹਾਅ-ਹਰ ਸਫ਼ਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਮੁਦ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਜਿਆਦੇ ਦਾ ਠੰਢ ਨਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਘੋਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਇਥੇ ਸੋਚਦੇ ਸਾਥ ਜੁਝਦੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਬਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਇਕ ਸੁਖਾਵੇਂ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਆਲੋ ਦੁਆਲੇ ਦੇਖਦੇ-ਵਿਚਖਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਇਥਾ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਸਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਲਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਜਿਲਸਿਲਾ ਅਚੰਗੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਥੱਲੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਾਂ ਪਿਉ ਦੀ ਸਾਥ ਸੰਭਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਗਲ ਫੜ ਕੇ ਕੁਰਨਾ ਜਿਧਾਉਣਾ ਤੇ ਆਲੋ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਉਸ ਨੂੰ ਥੱਲੇ ਕੰਮ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਇਹ ਅਧਿਆਪਕ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਵਿਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਔਖ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਦੇ ਹਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਾੜਰ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਜਾਲ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਗੁਰੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁੰਨ ਜਿਵੇਂ ਮਦਰ ਟਰੇਸਾ ਆਦਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਕਹੀਆ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਨ ਅਤੇ ਰਾਹ ਦਸਰੇ ਲਗਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ, ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸੁਣ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਬਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਆਦਰਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਸਗੋਂ ਆਪ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਬਣਨ ਦਾ ਰਾਹਬਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਦਰਸ਼ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਲ ਰੱਖਣਾ, ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਇਕ ਚਾਲਕ ਬਰਤੀ ਇਕ ਪਰਣਾ ਸਹੇਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅਲੋਚਨਾਤਮਕ ਰਵਈਆ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ੨੪ ਨਵੇਂ ਸੰਕਲਪ ਸੰਬੰਧ ਨਈਂ ਔਂਕ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਸੱਚ ਤੱਥ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਮੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੀ ਮਲਾਅ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਂ ਪਿਉ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ-ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਨਾਇਕ ਥੰਮ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੀ ਸਥਾਈਅਤਾ ਨਾ-ਦਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਹੋਣੇ ਇਥੇ ਛੱਡਕੇ ਪੜ੍ਹਾਣੀ ਦੇ ਜਰੀਏ ਸਥਾਪਿਤ ਹੁੰਦਾ ਇਹ ਸਮਾਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਵੇਂ ਚੜ੍ਹਨ ਹੋਵਾਂ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਕਾਸ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੜ੍ਹਾਅ ਸਾਰੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਇੱਕ, ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਉੱਘੀ ਨੂੰ, ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰੀ ਪੜ੍ਹੇ ਵਿਚਾਰ, ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੇ ਹਨ ਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਾਰਾ ਜਿਹ ਇੱਕ ਤੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਕਾਸ ਪੜ੍ਹਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨਾ, ਮਾਂ ਪਿਉ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਲਈ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿੱਚ ਦਸ ਤੋਂ ਉੱਨੀ ਸਾਲ ਤੱਕ ਇਹ ਦੋ ਵਰਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥੰਮਿਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਕਰੀਬੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਖੁਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਕੇ ਬੰਦ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਹ ਬੰਦ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝ ਸਮਝੇ ਤੇ ਸਚਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਜੋ ਮੁਸ਼ਕੀਲੀਆਂ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਸਹਿਜ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ, ਪਰਿਵਾਰ ਹੋਰ ਵੀ ਜੋੜ ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ੀਲਾ ਦੇਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਕੀ ਚੁਕਾਏ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਬਝਿਜਕ ਮਾਂ ਪਿਉ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ।

ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੋ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਂ-ਪਿਉ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸ਼ਕੀਲੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਭਿਆਸਤਾ ਨੂੰ ਚੁਕਾਣ ਦੇ ਮਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਿਰਪਾਨਵਾਨ ਤੇ ਸਿਆਣਾ ਸਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਕਰ ਵਿੱਚ, ਥੰਮਿਆਂ ਦੇ ਸਵਾਨਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਪੁਲਟ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਸਭੋਂ ਗਿਰਦ ਥੰਮਿਆਂ ਨੂੰ ਉਲਟਣ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਪਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹਾਲਤ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ ਇੱਥੇ ਜੋੜ ਹੈ ਰੋੜ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹਰ ਪ੍ਰੋੜ-ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਫਿਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੈ ਤਾਂ

ਕੀ ਅਸੀਂ ਜੋੜ ਨੂੰ ਉਡਾਰ ਕੇ, ਇੱਕ ਦੇਖ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੇ ਹੋਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਕਿਸੇ ਰੋੜ ਨ ਤੇ ਜੋੜ ਤੇ ਹੋਰ ਜੋੜ ਅਸੀਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇ ਸੋਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਭਵਸਨ ਨਹੀਂ, ਉਹਦਾ ਰੋਪਨ ਹੈ, ਭੰਡਿਆ ਦੇ ਇੰਜਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸੋਚੋ ਕਿ ਅਨੁਭਵਸਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕੇ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਵੇਡਿਆ ਦੀ ਇੰਜਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਮਹਿਤਤਾ ਕਿਸ ਨੇ ਸਿਖਾਉਣੀ ਹੈ? ਇਹ ਜੋੜਵਾਰੀ ਆਖਿਰ ਕਿਸ ਦੀ ਹੈ? ਉਦੋਂ ਦੀ ਫੇਜ਼ਨਪ੍ਰਸਤੀ ਖਰਚੀਲੇ ਹੋਣ ਦੀ ਜਾਂ ਇਕ ਨਵਜ ਵਿੱਚ ਰਹੀਏ ਤਾਂ ਜਿੰਦੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੇ ਦੇਖੀਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਵਰਿਥ ਜ਼ਰਦੇ ਹੋਏ, ਗਿਰਦੇ ਗਿਰਦੇ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਸੀ, ਆਪਣੀ ਸਹੂਲਤ ਮੁਤਾਬਕ, ਆਪਣੀ ਮਨ ਦੀ ਮਜ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਖੁਦ ਜਿੰਦੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਦੁਸਰੇ ਪਹਿਲੂ ਤੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਇਸ ਉਮਰ ਤੇ ਸੁਪਨੇ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਕੀਤੀ ਭੁਗੀ ਅਨਾਮਤ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਲਪਨਾ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਜੋੜ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਔਜ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਉੱਡਣਾ ਅਤੇ ਚੰਨ ਤੇ ਪੌਰ ਧਰਨਾ ਸਿਫ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਭੁਗਵੀਆਂ ਦੇ ਖਿਨਾਫ਼ ਗੱਲ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਖਿਫ਼ਦੇ ਹਨ ਤੇ ਬਦੀਮਾਨੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਨਾ ਭਰਾਬਰੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਪਥੁ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੁਹਾਨੂੰ ਭੁਗੇ ਕਿਉਂ ਨਲਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਵਾਤੀ ਕਿਉਂ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਇਹ ਕੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੋਗਲੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਲਕਾਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਅਰ ਹੋਰ ਅਜਿਹੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਜੋੜ ਹੈ। ਜੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਉਮਰ ਦਾ ਸਹਿਜ ਵਿਕਾਸ ਪੜ੍ਹਾ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਪੇਸ਼ੀ ਤੇ ਤੇ ਗੈਰਲਦਾਰ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਵਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਥਾਰਾਂ ਪਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇਰਾਨ ਹੋਣੇ ਪਰਵਰਿਥ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

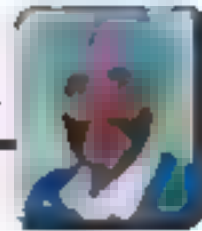
ਨੌਜਵਾਨੀ ਦੇ, ਜਾਂ ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਜਿਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਉਮਰ ਸਿੱਧ ਲਈਏ ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਰਾਤਰਾਤ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਦਾ। ਸਹੀ ਪਲ ਪਲ ਬਦਲੇ ਰਹਿੰਦਾ ਅਤੇ ਉਧਰਦਾ ਹੈ।

ਅਗਲਾ ਅਰ ਵਿੱਚ ਗਿਰਦ ਅਭਵਸਤਾ ਸਥਾਈਅਤਾ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ ਪੈ ਰਹੀ ਤਰਕ

09815808506

ਸ਼ੁੱਕਰ ਗ੍ਰਹਿ ਦੀਆਂ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਚਾਲਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

ਡਾ॰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੀਓਲਾ

ਸਾਡੇ ਸੂਰਜੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਹਿ, ਉਪ ਗ੍ਰਹਿ, ਬੈਨ ਗ੍ਰਹਿ ਕੁਪਰ ਪੋਟੀ ਤੇ ਚਿੱਟੇ ਬੋਦਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੂਰਜ ਆਪਣੇ ਇਸ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਾਲ ਗੈਲੈਕਸੀ ਅਕਾਸ਼ ਭੇਰਾ ਦੀ ਧਰੀ ਦੁਆਲੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਸੂਰਜੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੂਰਜ ਦੁਆਲੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਕਰ ਗ੍ਰਹਿ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ ਉੱਪਰ ਚੱਕਰ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਚੰਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਚਮਕੀਲੀ ਵਸਤੂ ਸ਼ੁੱਕਰ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਯੂਨਾਨੀ ਮਿਸਤ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਸ਼ਿਲਪਣੀ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਦੇਵੀ ਵੀਨਸ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਪਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ੁੱਕਰ ਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਚਮਕ ਇਸ ਉੱਪਰ ਸਥਿਤ ਗ੍ਰਹਿਣੀ ਕੈਸ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਤੋਂ ਪਰਵਰਤਿਤ ਹੋਈ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ੁੱਕਰ ਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਇਹ ਸੂਰਜ ਦੁਆਲੇ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਲੱਗਾਭੱਗ 243 ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਪਟਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਇਹ ਗ੍ਰਹਿ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਬਹੁਤਾ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।

243 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਕਸ਼ਰਗ 1.1 ਦਿਨ ਇਹ ਸੂਰਜ ਦੇ ਭਾਗ ਵਜੋਂ ਅਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਹਿੰਨਾ ਫੜ ਇਹ ਅਕਾਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਗਾਇਬ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਇਹ ਸੂਰਜ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਕਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਤਜ ਰਸ਼ਨੀ 4.4 ਮਾਸ ਇਹ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਸਨੂੰ ਹੀ ਜੰਤਿਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਬਾਰਾ ਲੱਕਣਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਵਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ੁੱਕਰ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਰਿਊਂਕਿ ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੀ ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸ਼ੁੱਕਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਹੀ ਚਮਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ੁੱਕਰ ਡਾਰਾ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਉੱਪਰਲੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਕਾਰਾਂ ਉੱਪਰ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।

ਸ਼ੁੱਕਰ ਦੀ ਇੱਕ ਹਰ ਚਾਲ ਬਾਰ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਧਰਤੀ ਸੂਰਜ ਦੁਆਲੇ 08 ਚੱਕਰ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਸ਼ੁੱਕਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੁੱਕਰ ਸੂਰਜ ਦੇ ਭਾਗ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਭਾਗ ਵਜੋਂ 5 ਚੱਕਰ ਪੂਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਇਆ ਕਿ 5x564x8x365 ਡਾਢੇ ਸੂਰਜ, ਸ਼ੁੱਕਰ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਇੱਕ ਸਿੱਧੀ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਰਕਾਰ 105.5 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹਰ 8 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ

ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਰ 121.5 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ 8 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸੂਰਜ ਇਕੱਠੇ ਦੇ ਅਗਿਉਂ ਲੇਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਕਾਰ ਸੂਰਜ ਦੀ ਇੱਕੀ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਬਿੰਦੀ ਵਾਂਗ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਕਰ ਪਾਰਕਮਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੰਤਿਰੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਕਰ ਦੀ ਇਸ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਚਾਲ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਪਰ ਡਾਕਟਰ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਪਹਿਲੀ 2004 ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦਾ। ਸ਼ੁੱਕਰ ਦੀ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਹੀ ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਦੁਰੀ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਸਟਰੋਨੋਮੀਕਲ ਯੂਨਿਟ ਦੇ 1/29 ਤਿਹਾਜ਼ ਅੰਕ ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਇਸ ਦੂਰੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੇ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਵਿਕੱਸੀਆਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪਾਰਕਮਨ ਉਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਅਕਾਰ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਅਕਾਰ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਅੱਗੇ ਲੱਖੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕੁਬੂਰ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦੇ ਅੱਗਿਉਂ ਉੱਡਦਾ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕੁਬੂਰ ਬਿਲਡਿੰਗ ਦਾ ਪਾਰਕਮਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਨੂੰ 1:2 ਮਾਪ ਦੀ ਤੇਰੀਅਰ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਅਕਾਸ਼ੀ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ।

ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਚੈਨਲਾਂ ਉੱਪਰ ਬੈਨ ਜਤਨੀਆਂ 2 ਵੱਖ ਰਾਸ਼ੀਆਂ ਭਾਨ ਮਨੁੱਖਾਂ ਉੱਪਰ ਇਸ ਦੀ ਡਾਕਿੰਬਰਾਣੀ ਰੀਤੀ ਮਾ ਤਾਂ ਕਿਰ 8 ਜੂਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਨੂੰ ਮੇਟਿਆਂ ਦੇ ਮਰਨ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਕੜਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁੱਕਰ ਪਾਰਕਮਨ ਸਿਰਫ਼ ਸੂਰਜ, ਸ਼ੁੱਕਰ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੀ ਹੀ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਸਿੱਧੀ ਜਾਈਨ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਣ ਵਾ ਇੱਕ ਕਰਕਾਰ ਹੈ।

ਸ਼ੁੱਕਰ ਗ੍ਰਹਿ ਬਾਬੀ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਬਾਂਗ ਸੂਰਜ ਦੁਆਲੇ ਆਪਣੀ 1.1 ਦਿਨੀਂ ਮਸ਼ਰ ਚਾਲ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਧਰਤੀ ਤੇ ਬਨਿਦਿਆਂ ਉੱਪਰ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੂਰਜ, ਚੰਦ, ਗ੍ਰਹਿ ਤੇ ਰਾਸ਼ੀ
ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਬਾਰੇ
ਇਹ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਪੰਧ ਨੇ ਕਰਦੇ
ਇਹ ਨਾ ਆਪਣੀ ਬਿਸਮਤ ਪਾਏ

ਉਹ ਚੋਰੀ ਹੁਣੀ, ਪਤਾ ਨਿਥੀ ਸਿਆਣੀ ਭੁਭੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸਹੀ ਸੀ। ਕਦੀ ਸਾਰੇ ਉਸਦੀਆਂ ਡਾਗੀਆਂ ਦੇ ਪਲ ਬੇਨਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਕਦੇ ਘਰ ਦਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਚੰਗੇ ਘਰ ਲੋਭ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਸਹਾਰੇ ਘਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਹ ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਵੀ ਰੱਖ ਮਿਲ ਗਈ। ਪਰ ਬਿਆਹ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੋਸ ਬੁੱਧ ਬਾਪ ਗੰਢਣ ਲੋਹੀ ਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਮਿੱਥਾ ਮੈਲ ਲਿਆ। ਦੋਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਮਿਲਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਭੇਜੀ ਨਦਰ ਨੇ ਆ ਲਿਆ ਹੈ। ਜੀਅ ਖਰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਕੇ ਮਾਝਾ-ਮੇਟਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਤੇ ਖਾ ਪੀ ਲੈਂਦੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੋਸ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖਦੀ।

ਪੋਤਰ, ਭਾਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਨ ਕਿ ਮਿੱਥਾ ਭੇਟੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਪਰ ਮੇਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋ ਗਏ ਕਿਸ ਗੱਲੋਂ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਖੀਤਾ। ਘਰੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਆਖਿਆ। ਇਹ ਜੀਅ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਬੋਝਾਂ ਕਰੇ ਜਾਂ ਖੁਰਤਾ ਮੇਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਜੀਆਂ ਦੇ ਕੋਸ ਵਿਚ ਕੀ ਕਦੇ ਭੇਟੀ ਦੁਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਚੋਸ ਸਾਣੀ ਕੀ ਹੋ ਗਿਅੋ, ਜਿਸਨੂੰ ਚੋਰੀ ਹੁਣੀ ਨੂੰ, ਅਜੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੋਰੀ। ਉਸਦੀ ਸਿਆਣਪਦੀ

ਇਸਦੇ ਭੀਮਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਤਾਂ ਵਾਪਰੀ ਹੋਵੇ ਨ ਮੇਂ ਪੁੱਛਿਆ

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਭੀਮਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਤਾਂ ਵਾਪਰੀ ਹੋਵੇ ਨ ਮੇਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਧੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਸਦਰੇ ਬਾਹ ਪੀਂਦਿਆਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਭਾਤ ਮੇਨੂੰ ਭਰ ਲੋਕਦਾ ਸੀ ਜਿੰਦੀ ਗੱਲ ਜੇ ਮੇਂ ਇਹਨੂੰ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਮਹੀ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰਹ ਸੀਤੋਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸਣਾ ਖੇਨੀ। ਉਸਦਾ ਕੀ ਸਾਡੇ ਘਰ ਬਹੁਤ ਆਉਣ ਸਾਣ ਸੀ। ਇਹ ਸੁਣਕੇ ਉਹ ਕਰ ਗਈ ਮੇਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਭਾਤੀ ਮਾਰੀ ਭਰ ਆਸ ਮੈਂਡਾ ਕੋਲ ਬੈਠੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੇਨੂੰ ਪਾਯਾ ਚਰਕੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਲਾਟ ਤੇ ਬਰਜ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਝ ਦਿਨ ਇਸਨੂੰ ਅਰਾਮ ਨਿਹਾ ਕੇ ਮੇਂ ਕੀ ਗੱਲ ਆਈ-ਗਈ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਦੀ ਸਿਆਣਪ ਲੱਗੀ

ਘਰ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੋਚਾ ਦੇ ਧਾਗੇ ਨੇ ਕਦੀ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਛੋਰੀ।

"ਪੋਤਰ, ਕੋਲ ਉਸਨੂੰ ਪੇ ਗਈ ਇਕ ਦਿਨ

ਕਾਮ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਚੋਰੀ ਮਾਝਨ ਲੱਗ ਪਈ। ਸਾਡਾ ਆਖ ਗੁਆਂਢ ਕੋਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵੀ ਭਾਗੀ ਸਾਢੇ ਕਹਿਦੀ। ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੀ ਮਹੀ ਨੂੰਹ ਜੀਤੋਂ ਭੇਜ ਕਰਦੀ ਹੋ ਮਥੇ ਤਾਂ ਭਾਅਈ ਬਣਕੀ ਮੇਂ ਸੋਚਿਆ, ਮੇਂ ਛਾਹਨੂੰ ਇਹਦੇ ਕੋਲ ਜੀਤੋਂ ਦੀ ਚੋਲ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਰਾਤ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਲ ਗਈ। ਸਾਨੂੰ ਭਿਰਰ ਬਣਾ ਗਿਆ। ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਆਖ ਆਖ ਕੇ ਨਵੇਂ ਚੰਗੇ ਚੰਗੇ ਦੱਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਡੇ ਛਾਹਿਓਂ ਇਹਨੂੰ ਬਾਬੇ ਦਰਭਾਗ ਦੀ ਚੋਰੀ ਤੇ ਨੀ ਜਾਓ। ਅਜੀ ਮਰਦ ਕਰਦੇ ਵੀ ਕੀ। ਉਹ ਚਲ ਗਈ। ਛਾਹੇ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਿਆ। ਚਾਹ ਚੋਰੀਆਂ ਭਰਨ ਤੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਦਿਗੰਢ ਕਾਈ। ਉਹ ਵਾਸਦੀ ਨਹੀਂ

ਇਕ ਦਿਨ ਜੀਤੋਂ ਇਹਦੇ 'ਚ ਆਪ ਹੀ ਬੋਲ ਪਈ ਕਹਿਦੀ ਮੇਂ ਗਿਣ ਗਿਣ ਘਰਲ ਲੱਭੇ ਛੋੜੇ ਮੇਂ ਬੋਲੇ ਨੀ ਜਿਉਣ ਦੱਸਾ ਮਹੀਮਨਤਾ ਕਰੇ ਮੇਨੂੰ ਇਸ ਘਰੋਂ ਕੋਢਣ ਭਾਵਨਾ ਸੋਚਣਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੇਂ ਭੇਜੀ ਕਰੂੰ।

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਖਾਣਾ ਪੀਣਾ ਛੁੱਟ ਗਿਆ। ਬਾਕੀਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਇਹਨੂੰ ਪਛਾੜਾ ਤੇ ਨੁਹਾਕ ਲਿਆ। ਵੱਡੇ ਭਰੇ ਤੇ ਗਏ ਪਰ ਵਾਇਦਾ ਕਿਤੇ ਕੀ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਡੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵੀ ਭਿਰ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮਹੀਲੇ ਦਾ ਇਕ ਭਾਭਾ ਜੀਤੋਂ ਦੀ ਭਟਕਦੀ ਭੁਭਦੀ ਮੁਕਤੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਜੀ ਉੱਚੇ ਜਾਣ ਦਾ ਪੰਗਰਾਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੀ ਸਾਂ ਕਿ ਉਸੇ ਰਾਤ ਹੋਰ ਦੀ ਭਾਣਾ ਵਾਪਰ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਸਿਆਣਪ ਦੇ ਦੱਸਿਆ

ਮੇਂ ਹੋਇਆ ਮਾਝਾ ਜੀ ਭਿਰ " ਮੇਂ ਪੁੱਛਿਆ

ਪੋਤਰ ਅਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮਹੀ ਪੋਤਰ ਚੋਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਮੇਂ ਕੁਝ ਚੋਰੀ, ਮੇਨੂੰ ਕੁਝ ਚੋਰੀ ਅਜੀ ਉੱਠ, ਭਾਤ ਖਾਧਾ ਦਿਆ। ਪਰ ਤਾਂ ਪਸ਼ ਆਖ ਗੁਆਂਢ ਕੋਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਇਕ ਮੁਝ ਨੇ ਹਿਮਤ ਲੀਤੀ। ਬਾਗੀ ਦੀ ਜਾਲੀ ਤੋੜ ਕੇ ਅੰਦਰ ਬੜਕ ਕੁਹਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਅਲਖ ਵੱਡਾ ਤੇ ਇਹ ਮਥੇ ਪੋਤਰ ਦਾ ਕਲ ਦਾ ਭੀ ਮਹੀਲੇ ਸੀ। ਇਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਮੇਂ ਬੋਲੇ ਕੀ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੇਨੇ ਇਸ ਘਰੋਂ ਕੋਢਣ ਭਾਤ ਨਾ ਸੋਚਣਾ ਪਰ ਹੁਸੀ ਨਾ ਮਾਝਨ ਲਈ ਮਹੀਲੇ ਸਾਣ ਨੂੰ ਵਿਚਾ ਤੇ ਪੋਤਰ, ਅਜੀ ਇਸਦੇ ਪੇਥੀ ਉੱਨੀ ਧਰੀ, ਮਿਨਤਾ ਭਰਕੇ ਕੀਤੋਂ ਫਿਰ ਇਹਨੇ ਮਿਥ ਨੂੰ ਗਲ ਤੇ ਛੋੜਿਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਦਿਨ ਤੇ ਬਾਅਦ ਇਹਨੇ ਜੋ ਭਿਰਾ, ਅਜੀ ਆਖਾ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ। ਮੇਂ ਤਾਂ ਭੁਭਾਨੂੰ ਭੁਲਾਕੇ ਵੀ ਭਾਗੀ ਜਾਨੀ ਆ ਕਿਰੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਭਾਣਾ ਨਾ ਵਾਪਰ ਸਾਢੇ। ਉਸਨੇ ਭਰਮਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ

"ਭਾਨੀ ਗੁਆਂਢ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕੁਝ ਭੁਭਾਨੂੰ ਇਹਦੇ ਇਨਾਜ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਮਥਦਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ।" ਮੇਂ ਗੱਲ ਅਥੇ ਭੇਰੀ

ਪ੍ਰੀਤ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਮੁੱਖ ਮੰਗ ਕਰ ਆ ਰਹੀ ਕੁਆਂਢ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਕਾਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨਹੀਂ ਲੱਖਦੇ ਕਿਤੇ ਜੀਵੇ ਵੀ ਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਗਿਰਤਦਾਰ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਹੁਤਾ। ਬੈਸ ਇਹ ਮੇਜ਼ ਤੇ ਪਈ ਕਹਿਦੀ ਆ ਤੇ ਮਾਛਾ-ਮੋਟਾ ਕੰਮ ਸੈਰਾਲਈ ਹਾਂ ਮੈਂ ਮਰਾ ਪੁੱਤ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਦਾ ਕੰਮ ਅਟਮਨੇ ਮਨ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰਦੇ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਨੇ ਸੁਖੀ ਸਾ, ਹੁਣ ਉਨ ਹੀ ਸੁਖੀਆਂ। ਫੁਲੀ ਸਾਡਾ ਕੁਝ ਸੁਆਹ ਇਥੇ ਤਾਂ ਬੈਠਾ ਸਾਨ ਉਮਰ ਤਰ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੀ, ਉਸਨੇ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਆਪਣੀ ਗੋਲ ਨਬੜੀ

ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਨੂੰਹ ਨਾਲ ਭੀਲਵਾਰ ਬਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਭੁਲਾਇਆ ਉਹ ਘਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਪੁੱਤ ਦੇ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਕੀ ਦੇਸ਼ ਸੀ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਘਰ ਵੀ ਉਜੜ ਗਿਏ ਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ਵਿਲਾਸ ਨਈਂ ਅਸੀਂ ਸਾਧ ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਭਰ ਦਿੱਤੇ ਨੇ ਜਿਸਨੇ ਜੇ ਕਿਹਾ, ਅਸੀਂ ਉਥੇ ਹੀ ਭੀੜਾ ਲੈ ਮਿਲਿਆ ਉਹੀ ਇੰਤਾ ਪਰ ਕਿਤੋਂ ਭੋਰਾ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਕੇ ਸੌਂਕ ਗਏ ਹਾਂ, ਬੈਸ ਤੁਹਾਡੀ ਆਖ ਬਾਬੇ ਹੈ।" "ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਲਗਦੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਪਤਨੀ ਵਿਚ ਸੋਚਸੋਚ ਹੀ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਕੁਆਂਢ ਦੀ ਹੁਰ ਪਰੋਸ ਕਰ ਲਈ ਐ?" "ਹਾਂ"

ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਕਦੇ ਸਾਡੇ ਆਰ-ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਵਾਪਸੀ ਉਥੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰੇ ਭੀ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਪੁੱਤ ਦੇ ਕੋਲਾਂ ਵਿਚ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਹੋਰ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਮਰ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਵਾਪਰਿਆ ਮੇਰੀਏ ਨਾ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰੀਏ ਉਥੇ ਭੀ ਅਸੀਂ ਬੱਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਧਾਰਨ ਕੰਦ ਆ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਆਖ ਦਵ ਮਿਨ ਲਈਦੀ ਐ ਬਹੁਤਾ ਪਰਖ ਪੜ੍ਹਕੇਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪਈਦਾ।" ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ

"ਤੁਹਾਡੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਕੋਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਟਨਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਵਾਪਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਪਤਨੀ ਭਰੀ ਹੋਵੇ? ਮੈਂ ਗੋਲ ਵੀ ਤਹਿ ਜਾਨਣ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ

"ਇਹ ਤਾਂ ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਖੋਲੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਇਨ ਅਸੀਂ ਮੰਟਰਸਾਇਕਲ ਤੇ ਸਹਿਬ ਜਾ ਕਦੇ ਸਾਂ ਰਸਤਾ 'ਚ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਆਦਮੀ ਦੋ ਥਾਂ ਤੇ ਹੀ ਮੋਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਪ੍ਰੀਤ ਉਸਨੂੰ ਵੱਖ ਕੇ ਸਹਿਮ ਗਈ ਤੇ ਅਰ ਆ ਕੇ ਡਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਕੁਝ ਸਾਡੀ ਮਾਤਾ ਨੇ ਡਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਆਖ ਕੁਆਂਢ ਤੋਂ ਜਾਂ ਮਾਤਾ ਤੋਂ ਇਸਨੇ ਜੀਤੋ ਕੁਆਂਢ ਵਾਰ ਸੁਣ ਲਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚਲੂ ਹੋ ਗਿਆ", ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ

ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਸਲਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਚ ਕੋਈ ਗਿਲਾ ਸਿਕਦਾ?"

"ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੇ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਯਾਨ ਆਂ। ਆਂਕੀ ਹੁਣ ਚੰਗਾ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਤੇ ਮਿਲਦੇ ਰਹੀਦਾ। ਬਾਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅਰ ਦੇ ਮਾਰੇਲ ਬਾਰੇ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਬਿਜਰ ਪ੍ਰੀਤ ਤੋਂ ਕੀ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹੋ?" ਉਹ ਬੋਲਿਆ

ਕੀਸ ਕਾਫੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਪਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਨੂੰਹ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਕਿਨਾ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਬੁਲਾਇਆ। ਉਸਦੇ ਬਿਹਰੇ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਛਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਸਾਨ ਉਹ ਸਾਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਕੋਲੀ ਕੁਝ ਨਾ। ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਭੁਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਵੀ ਪਾਸ ਹੀ ਸੀ ਉਹ ਉਨ ਕੇ ਬੈਠ ਕਈ। ਹੋਲੀ-ਹੋਲੀ ਸਿਧ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸਨੇ ਬੈਠਣਾ ਚੁੱਕ ਕੀਤਾ, "ਤੁਸੀਂ ਮਰਾ ਕੁਝ ਨੀ ਵਿਗਾਝ ਸਕਦੇ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਘਰ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਹਟੋਗੇ ਮੈਂ ਜੀਤੋ ਬਲਦੀ ਆਂ ਭਲੀ ਬਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਦੱਸੋ ਢਲੇ ਸਾਥੇ।" ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਉਹ ਬੁਧ ਕਰ ਲਈ ਤੇ ਫਿਰ ਮਜੇ ਕੇ ਪੈ ਗਈ। ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਉਪਰੇਤ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਉਥੇ ਤੱਥ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਲੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਉਸਨੂੰ ਸਹੁਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੋਕੀ ਹੋਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਸੀ। ਇਸ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹੀ ਉਹ ਮੇਰਾ ਮੋਲੀ ਫੰਘਲੀ ਸੀ ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਨਰਾਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕੰਮ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦ ਉਹ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਕੁਆਂਢ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਿੰਬ ਬਲਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛੀ। ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਗਲ ਤੋਂ ਫਲਣ ਸਾਬੀ ਵੀ ਉਸਨੇ ਅਭਿਆਨਤਾ ਪ੍ਰਕਟ ਕੀਤੀ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸੌਂਚ ਭੋਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੀਸ ਸਪਸ਼ਟ ਸੀ। ਐਕਸੀਡੈਂਟ 'ਚ ਮੋਰ ਤੋਂ ਪਿਛਾਹਿਏ ਡਰ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਮਸਲਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੋਇਆ ਉਸਦੇ ਕੁਆਂਢ ਤੇ ਸਾਧ ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੇ ਡਰ ਦਾ ਰੂਪ ਲਿਆ। ਉਸਦੇ ਅਚੇਤ ਮਨ 'ਚ ਕੁਆਂਢ ਦਾ ਡਰ ਘਰ ਕਰ ਗਿਆ। ਸਮੁੱਚਾ ਨੀਂਦ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਡਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ ਤੇ ਨਿਦਰੀ ਤਰ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਭਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਉਹ ਬਹੁਤ ਆਰਾਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਉਠ ਕੇ ਗਈ। ਪੁਰ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਰੋਟੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਦ ਅਸੀਂ ਸਾਮ ਨੇ ਵਾਪਸ ਪੁਰਨ ਲੱਗ ਤਾਂ ਅਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਪ੍ਰੀਤ ਦੇ ਬਿਹਰੇ ਤੇ ਅਡਾ ਦੀ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਉਸ ਇਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਰ ਉਸਦੇ ਨਜ਼ ਦੀ ਨਹੀਂ ਲੱਘਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਾਡਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੁਣ ਮੇਰੀ ਫਸਦਾ ਹੋ

ਖਾਂਦੇ ਪੂਜਾ ਦਾ ਮਾਲ

ਬੱਕੀ ਸੰਤਾਂ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਮੈਂ
ਮੂੰਹੋਂ ਮਗੀਆਂ ਬੰਟਾਂ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਮੈਂ
ਮਰਾ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੋਲ ਸਫਾਲ
ਮੈਨੂੰ ਨਫਰਤ ਹੋ ਜੰਤਾਂ ਨਾਲ

ਇਹ ਖਾਂਦੇ ਪੂਜਾ ਦਾ ਮਾਲ
ਜੋ ਦੁਖੀ ਦਿਨਾਂ ਕੋਲ ਜਾਂਦਾ ਨ
ਇਹ ਲੁੱਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਂਦੇ ਨ
ਇਹ ਖਰਬੰਦਾਂ ਐਸੇ ਚਾਲ
ਮੈਨੂੰ ਨਫਰਤ ਹੋ ਜੰਤਾਂ ਨਾਲ
ਇਹ ਖਾਂਦੇ ਪੂਜਾ ਦਾ ਮਾਲ

ਐਵਾਂ ਸੰਤਾਂ ਪਿਛੇ ਲੱਗੀ ਮੈਂ,
ਬੁੱਝ ਮਿਲਿਆ ਨਾ ਗਈ ਠੱਗੀ ਮੈਂ
ਦਿਨਾਂ ਕਰਿਆ ਮਰਾ ਬਰਾ ਹਾਲ,
ਮੈਨੂੰ ਨਫਰਤ ਹੋ ਜੰਤਾਂ ਨਾਲ
ਇਹ ਖਾਂਦੇ ਪੂਜਾ ਦਾ ਮਾਲ

ਵਿਗਿਆਨਕ ਢੰਗ ਅਪਣਾ ਕੇ ਮੈਂ,
ਡਾਕਟਰ ਤੋਂ ਇਲਾਜ ਕਰਾ ਕੇ ਮੈਂ,
ਇਕ ਯੀ ਤੇ ਵਿੱਕ ਪੁੱਤ ਰਹੀ ਪਾਲ
ਮੈਨੂੰ ਨਫਰਤ ਹੋ ਜੰਤਾਂ ਨਾਲ
ਇਹ ਖਾਂਦੇ ਪੂਜਾ ਦਾ ਮਾਲ

ਮਨਜੀਤ ਘਣਗਸ ਸਮਝਾਵੇ,
ਕੋਈ ਸੰਤਾਂ ਕੋਲ ਨਾ ਜਾਵੇ
ਇਹ ਕਰ ਦਿਓ ਲੋਕੋਂ ਕੇਰਾਲ
ਮੈਨੂੰ ਨਫਰਤ ਹੋ ਜੰਤਾਂ ਨਾਲ
ਇਹ ਖਾਂਦੇ ਪੂਜਾ ਦਾ ਮਾਲ

ਮਨਜੀਤ ਘਣਗਸ 94171 44562

ਬੰਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਨਮ ਰੱਬ ਨੂੰ

ਲੋਕੀ ਮੁਖ ਨਹੀਂ ਮਿਨਦੇ ਪਰ ਸਿਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਐਸ ਨ
ਬੰਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਨਮ ਰੱਬ ਨੂੰ, ਨਾ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਰੱਬ ਨੇ
ਜੋ ਰੱਬ ਹੋਵੇ ਇਹਦੇ ਨਾ ਤੇ, ਸਿਉਂ ਫਿਰ ਲੁੱਟਾ ਹੋਵਣ
ਐਸ ਉਛਾਕਣ ਕਿਉਂ ਵਿਹਲਤ ਡੇ, ਕਾਮੇਂ ਰੁੱਖ ਸੇਵਣ
ਹੋਜੀ ਖਾਤਰ ਖੋਲ੍ਹ, ਦਯਾਨਾ, ਰੋਖੀਆ ਅਡੇ ਅਡ ਨ।

ਬੰਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਨਮ ਰੱਬ ਨੂੰ
ਆਪ ਫਰਨ ਕਰਾਉਣੇ ਭਾਲਾ ਕਿਉਂ ਜੋਗ ਤੋਂ ਬੁਰਾ ਫਰਾਵਾ
ਅਬਲਾਦੀ ਕੋਈ ਦਿਤਤ ਲੁੱਟਦੇ ਕਿਉਂ ਨਾ ਰੱਬ ਹਟਾਵੇ
ਰੱਬ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਾਸ ਨਹੀਂ ਰਾ ਕਿਉਂ ਹੋਵੇ ਫਿਰ ਐਡ ਨ।

ਬੰਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਨਮ ਰੱਬ ਨੂੰ
ਰੱਬ ਦੇ ਫਰਮ ਚਲਾਖਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਘਿਰਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਦੁਨੀਆਂ।
ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਚਾਨਣ ਪ੍ਰਦਿਆਂ ਵੀ ਕਿਸ ਰਸ ਤੋਂ ਪੈਗਈ ਦੁਨੀਆਂ
ਲਾਉਣੇ ਭਾਲਾ ਕੋਈ ਮਗਰ ਚਾਹੀਦਾ ਲੋਕ ਤਾਂ ਲਾਖੇ ਲੋਗ ਨੇ।

ਬੰਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਨਮ ਰੱਬ ਨੂੰ

ਡਾਕੀ ਗੋਲਵਾਲੀਆ, 99832 86466

ਪਖੰਡੀ ਬਾਬਿਓ...

ਗੋਲਾ ਰੋਬਦ ਰਾਹ ਦੀਆਂ ਕਰਨ ਸਾਰੇ ਅਖੀਂ ਕਿਸ ਨਾ ਵਖਿਆ ਰੋਬ ਸਾਂਵਾਂ।
ਰੱਬ ਪਾਉਣ ਦੀਆਂ ਚੁਗਤਾਂ ਸਭ ਦਸਦੇ, ਪਾ ਸਕਿਆ ਨਾ ਰੱਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖੁਦ
ਟਾਵਾਂ

ਕਿਸ ਥਾ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਰੱਬ ਮੇਨੂੰ ਤਲਾਸ ਬੱਧਿਆ ਮੇ ਉਹਦੀਆਂ ਸਭ ਥਾਵਾਂ
ਫਿਰਕਾ ਪੁਸਤਾਂ ਠੇ ਤੋੜੇ ਸਭ ਘਰ ਉਸਦੇ, ਨਸਦਾ ਵਖਿਆ ਨਹੀਂ ਉਹ ਕਿਸ
ਰਾਹਵਾਂ

ਬੈਕ-ਰੂਪ, ਅਕਾਰ, ਨਾਵਜੂਦ ਕੋਈ, ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਪਛਾਣ ਪਾਵਾਂ
ਪਖੰਡੀ ਬਾਬਿਓ ਸਾਨੂੰ ਵਿਖਾਇਓ ਜਗਾ ਥੋਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਰਾਜਐ ਜਿਹੜਾ
ਮੁਖਤਿਆਰ ਨਾਵਾਂ ?

ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਿਰਮਾਣ

ਰੋਹ

ਜਦ ਉਠਿਆ ਰੋਹ ਸਮਦਰਾਂ ਨੂੰ
ਕੀ ਦਿਹਾਨਾਂ ਔਰਾਂ ਰੁਕ ਜਾਣੇ
ਸੋਧਾ ਦਾ ਦੋਵੇਂ ਜਦ ਜਗ ਪੁੱਛ
ਸਭ ਚਾਨਣ ਚਾਨਣ ਹੋ ਜਾਣੇ
ਕੀ ਹੋਇਆ ਸਾਡਾ ਨਾਅ ਜਗਨੂੰ
ਟਿਮ ਟਿਮ ਭਾਂਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਆ,
ਤੂੰ ਰੋਸਨੀਆਂ ਨਹੀਂ ਬੇਹੁ ਸਕਦਾ
ਦਿਹਾਨਾਂ ਨਹੀਂ ਨ ਤਾਂ ਤੁਰ ਜਾਣੇ
ਸਾਨੂੰ ਹੋਲੀ ਝੁਰਨਾ ਆਉਂਦਾ ਨਹੀਂ,
ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਵੰਗਾ ਹੈ ਤੇਜ਼ ਬੜਾ
ਸਾਡਾ ਵਹਿਣਾ ਅੰਗ ਬੜਾ ਤਾਂ ਸਹੀ
ਤੂੰ ਮਿਟੀ ਵਾਂਗੂ ਖੁਹ ਜਾਣੇ
ਜਦ ਜਾਗ ਪਿਆ ਰਹ ਸੱਥਾ ਦਾ
ਤੈਨੂੰ ਦੇਵਲ ਦਾਤੀ ਭਿਰ ਜਾਣੀ
ਤੈਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਇਕ ਹਥੋਕਾਜ਼
ਤੂੰ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰੁਚ ਜਾਣੇ।
ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਿਆ ਬੰਸ ਕਰ ਪੁੱਛੇ,
ਅਸੀਂ ਜਬਰ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਸਤ ਗਏ ਹਾਂ,
ਸਾਨੂੰ ਫੁਲ ਲਾਹ ਨਹੀਂ ਬਾਗੀਚ
ਗੋਲ ਬਹਿਰ ਤੂੰ ਤਾਂ ਮੁਕਰ ਜਾਣੇ

ਰਣਬੀਰ ਕੌਰ ਰਾਣਾ

ਧਰਮ

ਥਾਜਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਉਦਾ ਹੈ
ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ
ਚਿਤੀਆਂ ਦਾ ਆਹਾਰ ਕਰਨਾ
ਚਿਤੀਆਂ ਦਾ ਭੋਲੀ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਉਦਾ
ਚਿਤੀਆਂ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਤਾਂ
ਕੁੱਝੀਆਂ ਭਾਣੀਆਂ
ਥਾਜਾਂ ਤੋਂ ਡਰਦੀਆਂ ਹੀ
ਹੱਥ-ਹੱਥ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ
ਉੱਥੇ ਕੁੱਝ ਚਿਤੀਆਂ
ਥਾਜੀ ਵੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ
ਉਹਨਾਂ ਹੱਥ ਹੋ
ਨਾ ਥਾਜਾਂ ਤੋਂ ਡਰਦੀਆਂ ਨੇ
ਇਹ ਚਿਤੀਆਂ
ਚਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ
ਥਾਜਾਂ ਨਾਲ ਲੜਦੀਆਂ ਨੇ
ਹਾਂ, ਇਹ ਚਿਤੀਆਂ ਜ਼ਬਰ ਖਿਲਾਫ਼
ਥਾਜਾਂ ਸੰਗ ਲੜਦੀਆਂ ਨੇ
ਤੇ ਨਾਅਤਿਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ

ਪ੍ਰੋ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ

ਬਾਤਰ ਆਦਮੀ

ਜਖਮੀ ਪਰਿਵਾਰ
ਲਾ ਰਿਹੇ ਮਲ੍ਹਮ
ਕੀੜਿਆਂ ਦੇ ਫੰਦ ਤੇ
ਪਾਰਿਵੇਂ ਫਿਲਚੇਲੀ
ਮਿਟਰ ਮਸੀਤੀ ਜਾ ਬੇ
ਜਗਦੇ ਨੇਕ
ਤੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਭੜਕ ਮਾਲਾਂ
ਹਿਲਾ ਰਿਹੇ ਅਪਣੇ ਮੂੰਹ
ਪਰ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਤੇ ਕਰਦੇ
ਗੁੰਝ ਗੁੰਝ ਵਾਰ
ਤੇ ਪਲ ਚ ਭੋਟ ਦਿੰਦੇ ਧੰਦਾ
ਕਿਸ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਦੀ
ਬਾਤਰ ਆਦਮੀ

ਜਨਕ ਰਾਜ ਜਨਕ

ਮਚਰਬੀ ਵਹਿਮ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅੱਖ ਸਾਡੀ
ਫਰੇਰੀ ਦਾ ਰਾਹ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਰੁਝਾਵਟ
ਹਨ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡੇ ਰਾਹ ਵਿਚ
ਰੋੜਾ ਸਾਬਤ ਹੋਂਦ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ
ਟਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੁੱਝੇ
ਵੱਡਾ ਹੋ ਮਾਰਨਾ
ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਸ਼ਬੋਰ ਭਰਤ ਸਿੰਘ

ਮਿਨੀ ਕਹਾਣੀ

ਚੁਨੀ

ਮਸਕਰਨ ਲੇਡ

ਮੈਂ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇਖਣ ਆਪਣੀ ਮਾਸੀ ਦਾ ਪਿੰਡ
ਗਿਆ ਮੇਰੇ ਮਾਸੀ ਜੀ ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ
ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗਲਾਸ ਫੜਾ ਕੇ
ਆਪਣੇ ਫੇ ਸੰਤ ਸਾਲ ਦੇ ਪੰਡਰੇ ਨੂੰ ਫਾਰ ਉੱਡੇ ਚੁਨੀ ਲਾਹ ਕੇ
ਲੈ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਉਸ ਬੱਚੇ ਤੋਂ ਚੁਨੀ ਲਾਹਦੇ ਤੋਂ
ਚੁਨੀ ਦਾ ਇਕ ਲੜਾ ਮਿਟੀ ਨਾਲ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਇਹ ਦੱਖ ਕੇ
ਮਾਸੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੰਡਰੇ ਨੂੰ ਕਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦੀ ਹੋਈ ਨੇ ਰੋਜ ਬ
ਉਸ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪੋਲੀ ਜਿਹੀ ਗੋਲ੍ਹ ਤੇ ਇਕ ਦੁਪੜਾ ਜੜ ਦਿੱਤੀ।

ਮਾਸੀ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਬਾਨ ਉਸ ਦੀ ਗੋਲ੍ਹ ਤੇ ਪੈ ਗਏ
ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਤੋਂ ਖਾਅਦ ਅਸੀਂ ਮਾਸੀ ਜੀ ਨਾਲ
ਵਿਸਾਖੀ ਦੇਖਣ ਚਲ ਗਏ, ਉੱਥੇ ਸਾਡੇ ਮਾਸੀ ਜੀ ਨੇ ਹੋਰਨਾਂ ਵਾਂਗ
ਮਿਟੀ ਪੁੱਟੀ ਤੇ ਆਪਣੀ ਚੁਨੀ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਮਿਟੀ ਦੇ ਬਣੇ ਢਾਂਚੇ
ਉੱਪਰ ਸੰਤ ਵਾਰ ਸੁੰਟ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਸੀ ਦੀ ਚੁਨੀ ਅੱਧੇ
ਵੱਧ ਮਿਟੀ ਨਾਲ ਲਿਬੜ ਗਈ ਸੀ ਮੈਂ ਹੁਣ ਕਦੇ ਮਾਸੀ ਦੀ ਚੁਨੀ ਤੇ
ਕਦੇ ਉਸ ਬੱਚੇ ਦੀ ਗੋਲ੍ਹ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ,

94176 11331

ਅਜਿਹੇ ਕੰਨਾਂ ਅਸਲੀਲ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ 'ਇਸਤਰੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਮੋਰਚੇ' ਨੇ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਹੈ, ਜੋ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਸਲੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਗਾਇਕੀ ਇੱਕ ਕਲਾ ਹੈ ਇਸਦਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹਾਂ।

ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਸਬੰਧ

ਜਗੀਰੂ ਯੁੱਗ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਲਵੋ। ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਮੁੱਖ ਕੰਮ 'ਤੇ ਖਪਤ ਲਈ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਇਸਦਾ ਕੁੱਝ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਵੇਚਣ-ਵੇਟਣ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਤਾਵ ਪੈਦਾਵਾਰ ਭੋਗਣ ਲਈ ਵੱਧ ਅਤੇ ਵਚਣ ਲਈ ਘੱਟ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਦੋਂ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭੋਗਣਾ-ਵੇਚਣ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਜਗੀਰੂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭੋਗਣ ਦਾ ਅੰਗ ਭਾਗੂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮਿਸਾਲਾਂ ਲਵੋਗੇ।

ਰੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਨੇ ਗੀਤ ਗਾਇਆ

'ਭੁੱਲ ਪਖੀਸੀਆਂ, ਗੰਨ੍ਹਾਂ ਗਲਗਲ ਨਾਰ ਦੀਆਂ'

ਇਸੇ ਰੁੱਖ ਹੇਠਲੀ ਕਲੀ ਥੜੀ ਪੁਚਲਿਤ ਰਹੀ ਹੈ।

"ਮੈਂ ਫੌਰਕਾ ਦੱਲੀ ਆਂ ਪੀਰ ਦਾ, ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਦਾ ਸਾਈਂ ਮਰ ਬੁੱਤੀ ਮੇਰੇ ਫਕੀਰ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਚੁੱਧੀ ਚੁੱਧੀ ਨਿੱਕਰ ਰਹੇ।

ਪੇਸ਼ ਸੱਤ ਮਰਨ ਗਵਾਹਣਾ ਕੇ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਪ ਚੜ੍ਹੇ ਹੋਟੇ ਜਲ ਕਰਾਸ਼ ਦੀ ਜਿੱਥੇ ਦੋਵਾਂ ਨਿੱਕਰ ਬਲੇ।

ਗਲੀਆਂ 'ਚ ਜਾਣ ਸੁਨੀਆਂ ਜਿੱਥੇ ਮੇਰਾ ਮਿਰਜਾ ਯਾਰ ਫਿਰੇ।
ਇਹ ਮਿਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗਾਇਕੀ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਮਰਦ ਦਾ ਭੋਗਣ ਦਾ ਅੰਸ਼ ਭਾਗੂ ਹੈ।

ਸੋ ਕਿਸ ਵੀ ਵੱਲ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹੋਰ ਭਾਗੂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਬਣੀ ਨਿੱਖੜੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਜਮਾਤੀ ਕਿਰਦਾਰ

ਅਸਲੀਲ ਗਾਇਕੀ ਕੀ ਹੈ ਉਹ ਗਾਇਕੀ ਹੈ ਜੋ

ਉਭਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਵ ਇਹ ਕਿ ਜੋ ਸ. ਜਾ (ਸ਼ਰਮ) ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ। ਜਗੀਰੂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਲਵੋਗੇ। ਉਦੋਂ ਜਗੀਰਦਾਰ ਅਤੇ ਰਜਵਾੜ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਭਾਗੂ ਸਨ। ਉਹ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਔਰਤਾਂ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ਿਦੜਤਾ ਵਾਲੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਨਕਰ ਕਰਕੇ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਸਨ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਮੁੜ੍ਹੇ ਕਰਕਾਉਂਦੇ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਗਾਇਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਨੀਨ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਵਾਲੀ ਗਾਇਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਨੰਦਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦੀ। ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ-ਸੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਗੀਰਦਾਰ ਅਤੇ ਰਜਵਾੜਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਰਬਾਰ ਅਦਾਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਇਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਜਗੀਰੂ ਯੁੱਗ ਅਦਾਰ ਰੰਗਵਾਦੀ ਅਸਲੀਲ ਗਾਇਕੀ ਵਾਲਾ ਸਭਿਆਚਾਰ ਭਾਗੂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਯੁੱਗ 'ਚ ਅਸਲੀਲ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਲੋਕਪੰਥੀ ਗਾਇਕੀ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ, ਕਿਉਂ? ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚੁਰਚੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਭਾਗੂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਇਹ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਅੰਸ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਵਿਰੋਧੀ ਅੰਸ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਮਾਜਕ-ਆਰਥਕ-ਸਿਆਸੀ ਅੰਗਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਜਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਿਚਿਕਾ ਜਾਵੜਾ ਹਾਲਤਾਂ 'ਚੋਂ ਹੀ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਿਵੇਂ?

ਜਗੀਰੂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜਗੀਰਦਾਰ ਜਾਂ ਰਾਜ-ਰਜਵਾੜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਿਸ਼ਨਰੀਜ਼ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਿਰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਦੀ ਗੱਲ ਪਾਸੇ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਆ-ਬਣੀਆਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ-ਆਬਰੂ ਦੀ ਨੁੱਟਦ ਚਲ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਜਨਮਦਾ ਹੈ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਨਾਇਕ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਉੱਠਕੇ ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਉਧਾਲੀ ਕਿਸਾਨ ਭੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਛੁਡਾਥੇ ਉਸਦਾ ਵਿਅਕਤ ਬਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਬਾਨ 'ਤੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਪਤਲਤ ਗੀਤ ਜਨਮਦਾ ਹੈ ਗੀਤ ਹੈ "ਤੁਰਾ ਕੋਣਾ ਵਿਚਾਰਾ ਹੈ ਦੁੱਲਾ ਭੱਟੀ ਵਾਲਾ ਹੈ ਦੁੱਲਾ ਪੀ ਵਿਆਹੀ ਹੈ, ਸਰ ਬੱਕਰ ਪਾਈ ਹੈ।" ਇਸੇ ਰੁੱਖਾਂ ਲੋਕ-ਵਿਰੋਧੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਲੋਕ-ਪੰਥੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਅੰਸ

ਭਾਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਜੇ ਸ਼ਿੰਟਾ ਇਹ ਕਿ ਸਮਾਜਕ ਪੱਧਰ 'ਚ ਪਿਆ ਵਿਰੋਧ ਉਦੋਂ ਵੀ ਭਾਇਕੀ 'ਚ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਗਾਇਕੀ ਉਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੀ ਭਾਵੁ ਲੁਟੇਰੀ। ਪਿਛੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਾਲੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਅੰਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਉਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਮਤਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ਗੀ ਕਰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਤੱਕ ਇਹ ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ- ਇੱਕ ਲੁਟੇਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੁੱਟੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ- ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗਾਇਕੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਅਥ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿਣਗੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਗਾਇਕੀ ਦੀ ਸ਼ਲਾ ਵੀ ਇੱਕ ਪਿਛੇ ਦੇ ਹੱਥ 'ਚ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭੁਗਤਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਜਿਹੜਾ ਪੱਖ ਲੁਟੇਰੀ ਪਿਛੇ ਲਈ ਸ਼ਲੀਨ ਹੈ ਉਹ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ਮਤਾ ਲਈ ਅਧਿਨੀਤ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਵੀ ਨੀਕ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਗੀਰਦਾਰ ਅਤੇ ਰਜਵਾਜ਼ੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਬਹੁਆਂ ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜਸ਼ਰਦਸਤੀ ਲੇ ਸਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲਾ ਕਰਮ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਦੀ ਗਾਇਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਨੰਦਤ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਆਮ ਜਨਤਾ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਰਮ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕੁਕਰਮ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗਾਇਕੀ ਜਨਤਾ ਲਈ ਅਧਿਨੀਤ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਬਹੁਆਂ ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਆਖ਼ਰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਾਇਕ ਦੀਆਂ ਥਾਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਜਣਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਜ਼ਖ਼ਮਾਨੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਥਾਰਾਂ ਕੰਢਾਉਂਦੇ ਥੋੜੇ ਕਰਦੇ, ਨਿਖੇੜੇ ਨਿਖਾਉਂਦੇ ਅਕਲੀ ਪੀੜੀ ਲਈ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਸਮਾਜੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਹੀ ਦੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਸਭਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਗਾਇਕੀ ਲੁਟੇਰੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਅੰਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਆਮ ਲੋਕ ਉਸਦਾ ਫਿਕਾਰ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਭਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੀ ਅਹਿਮ ਤੇ ਭਾਵਯੋਗ ਹੈ। ਆਉਂਦੇ ਵਿਚਾਰੀਏ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਭਾਰੂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ (ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੋਵੇ) ਹੜ ਹਾਲਤ 'ਚ ਪੈਂਦਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਹੱਡ-ਬੀੜੀ ਸੁਣੋ

ਭਰਤ ਸਾਲ ਹੋਏ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਮੰਤਰੀ ਇੱਕ ਚੋਣ-ਸਲਸੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਐਲਾਨ

ਕੀਤਾ ਕਿ 'ਟਿਊਬਵੇਲ ਸਾਊਟ ਵਾਲੇ ਦਲਿਤਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਲੀ ਕੁਨੇਕਸਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ 'ਤੇ ਦਲਿਤ ਵੀਰਾਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਝਾਡੀਆਂ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮੈਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੀ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਮੈਂ, ਮੇਰੇ ਦੁਆਲੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ 'ਦਲਿਤ' ਵੀਰਾਂ 'ਤੇ ਪੈਂਦਿਆਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਮੀਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਟਿਊਬਵੇਲ ਕਿੱਥੇ ਲਗਾਉਣਗੇ? ਮਰੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀਰਾਂ 'ਚ ਮਾਯੂਸੀ ਜਿਹੀ ਭਾ ਕਈ। 'ਟਿਊਬਵੇਲ ਵਾਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸੋਸਾਹ ਖੋਸ ਗਿਆ ਸਾਪਣਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਦੱਖੇ ੪੫' ਤਲ ਅਖੀਰ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਬਾਕਸ਼ੁਦ ਵੀ ਟਿਊਬਵੇਲ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਮਾਯੂਸਕ ੨੪ ਤੋਂ ੪੫ ਥਰੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਭੈਣ ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ-ਮੋਹ ਕਿੰਨਾ ਵਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਾਲੇ ਭਾਰੂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਜਾਇਦਾਦ-ਵਿਹੁਟ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਅਸਿਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ 'Psychologically' ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਕੁਝੀਏ

ਭਾਰੂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਣ ਦਾ ਕਾਰਨ

ਜਿਹੜੀ ਪਿਛੇ ਸਮਾਜਕ-ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਹੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਭਾਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂ? ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰੂ ਪਿਛੇ ਕੋਲ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੱਖੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਤੇ ਚੋਰ-ਚੋਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਸਿਵ ਨਿਮਹਨ-ਕਰਤਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਸੁਆਮ ਏਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨੀਂਦ 'ਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਲਕੁਲ 19੫੨ ਤੋਂ ਭਾਰੂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਸਮਾਜ 'ਚ ਚੋਰ ਚੋਰ ਫ਼ਾਇਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਮ ਤਾਵਿਸ਼ਾਲ ਨੰਗਵੀ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੂਸਰਾ, ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਾਲੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਸਲ ਸਰ ਘਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਭਾਰੂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਾਲੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਭਾਰੂ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਕਰਕੀਆਂ ਠੋਸ ਹਾਲਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਲਸਥ ਦੀ ਕੋਲੀ 'ਚ ਪਦਾਰਥਕ ਹਾਲਤਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਏ ੪੫ ਨੂੰ ਭਾਰੂ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਫਿਕਾਰ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਨੰਕੇਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਨੀਤਤਾ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਹੈ?

ਕਈ ਵਾਰੀ ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਨੰਕੇਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਹੀ ਅਧਿਨੀਤ ਗਾਇਕੀ ਦਸੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਨੰਕੇਸ਼ਤਾ ਹੀ ਅਧਿਨੀਤਤਾ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਨੰਕੇਸ਼ਤਾ ਹੀ ਅਧਿਨੀਤਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹਰ ਮਾਯੂਸਾਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ੫੫ ਤੋਂ ੫੬ ਸਮ ਅਧਿਨੀਤ

ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਰਾਇਣਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਰਭ ਨਈਂ ਭਾਵਿਦਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਇਹ ਕਰਮ ਅਸਲੀਨ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਤੁਹ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਸਰੀਰਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਬੇਲ ਅਸਲੀਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਨਸਲ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਹੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਇਹ ਅਸਲੀਨਤਾ ਕਿਵੇਂ ਬਣੀ? ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਨਈਂ ਸਿਰਭ ਨੰਗੰਜ਼ ਹੀ ਅਸਲੀਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹਰ ਮਿਸਾਲ ਨਭ ਆਦਿ-ਮਾਨਵ ਨੰਕ-ਪਛੇਰਾ ਹੀ ਫਹਿਦਾ ਜੀ। ਠਾ ਤਾਂ ਉਹ ਤਨ ਢਕਣ ਭਾਰ ਚੇਤਨ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਕੰਪੜਾ ਬਣਾ ਜਕਿਆ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਉਦ ਇਉਂ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅਸਲੀਨਤਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਪਰ ਅਜ ਦੇ ਯੁਗ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਤਨ ਢਕਣ ਭਾਰ ਚੇਤਨ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਕੰਪੜਾ ਵੀ ਮੰਜੂਦ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਅਜ ਜਗਰ ਕਦੀ ਮਨੁੱਖ ਸਭਕਾ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਕਾਨੂੰ ਇਹੋ ਉਸਦੀ ਅਸਲੀਨ ਹਰਭਤ ਹੀ ਕਹਿਲਾਵਰੀ ਸੇ ਨੰਕਭ ਕਦੀ ਅਸਲੀਨਤਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ।

ਹੋਰ ਲਥੇ ਅਜੇ ਦੀ ਗਾਇਨੀ ਓਂ ਨੰਗਜ਼ ਵਾਂਗ
ਮੱਖ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਅਸਲੀਲ ਗਾਇਕੀ
ਸ਼ਲੀਨ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ ? ਨਹੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਓ
ਕੁਝ ਭੀ ਤਾਂ ਪਿਆ ਕੁਝ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਪੈਰ ਨਿਰਾ ਕਸ
ਦੀ ਰਾਣੀ ਦੇ ਤਰ ਮਾਣਕ ਪੈ ਪਾਤਰ ਧਾਰ ਧੋਰਣ ਚੋਖਾ
ਪੇਗ ਲਾ ਕ ਹਰੀ ਬਾਂਹ ਵੜਨੀ ਖਾਲੀ ਕਰਕੇ ਮੇਜ਼ ਦੇ ਬੰਨ
ਰਗ ਦਿਅੰਕਾ ! ਹੁਣ ਬਿਨਾਂ ਬਿੰਦ ਨੰਗਜ਼ਤਾ ਥਾਨੇ ਦਿਓ
ਨਾ ਵੀ ਦਿਖਾਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਵੀ ਸਿਰ ਗਾਇਕੀ ਅਸਲੀਲਤਾ
ਦੇ ਘਰੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹੀ

ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਕਰ ਗੀਤਾਂ ਜਾਂ ਚੁੰਗਿਆ ਹੋ ਕਿ ਨਕਲਤਾ, ਅਸਲੀਅਤਾਂ ਵਾਂਗ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ ਦੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਿਲਕੁਲ ਇਸ ਪ੍ਰਮਾਣ ਅਨੁਸਾਰ ਜੰਗਲ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ 'ਚ ਧਿਆਨ ਮਾਵਦ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਜਿਸ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਦੇਖ 'ਚ ਗੁਜਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਡਮੀਅਨ ਆ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਤ ਵੀ ਮਰਦ ਵਾਂਗ ਹੀ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਇਨਸਾਨ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕੋਈ ਕਸਤੂ ਜਾਂ ਕਾਮ ਦਾ ਬਿੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੀ ਹਵਾਸ ਖਾਤਰ ਅੰਗਤ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਰਾਦਰ-ਭਰੇ ਬਣਦੀ ਥਾਨਾਂ ਭੀਤ ਅਤੇ ਅੰਗਤ ਨੂੰ ਅੰਗਤ-ਮੰਦ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚਾਉਣਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਅਸਲੀਅਤਾਂ ਦੇ ਘੱਟ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਪਰ ਸਾਡੇ ਨਹੀਂ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਉਂ ਹੋਣਾ
ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਗਾਇਕ
ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕ ਅੰਡੀਆਂ ਉੱਪਰ ਉੱਪਰ ਉੱਪਰ ਉੱਪਰ ਉੱਪਰ
ਹਨ। ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਇਸ ਨਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਗਿਆਨ ਦਿੱਤੀ
ਹੋਰ ਸਭ ਗਿਆਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਨਾਲੀਂ ਸਭੀਰ ਅਦਭ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ
ਸੰਦੇਹਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਇਹ ਗੱਲ ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਵੀ
ਫੀਕੀ ਹੈ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਸਦਾ ਸੰਮੇਹਨ
ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ
ਸਿਧਾਵੇਂ ਫੀਕੀ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਉਹ
ਸੁਲਤਾਨੀ ਸੰਮੇਹਨ ਨੀਂਦ 'ਚ ਖਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਬਿਨਬੁਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਜਦੋਂ ਅਖ਼ੀਰ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅੰਤਰ ਦਾ ਅਰਥ-ਨੈਕਸ
ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸਰੋਤਿਆਂ 'ਤੇ ਵੱਧ ਮਾਰੂ
ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਸਿਵ ਪਹਿਲਾ ਜ਼ਿਧਰ ਬੈਰਾ ਸਾ ਖੁਭਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈ
ਕੀ ਵਲ ਦੇ ਸਮਾਜਕ-ਪ੍ਰਬੰਧ 'ਚੋਂ ਹੀ ਉਸ ਵੱਲ ਦੀ ਕਾਮਦੀ ਭਾਰੂ
ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਬਿਲਕੁਲ ਅਜਿਹੀ ਥਾਂ ਹੀ ਅੱਜ ਦਾ ਸੱਤ ਸਾਥ
ਤੈਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜਦਾਤੀ ਖੁਭ ਹੈ। ਸਮਾਜਦਾਤੀ ਖੁਭ ਨਿਰੋਲ ਹੋ
ਨਿਰੋਲ ਮੁਨਾਫੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਮਾਜਕ
ਚਿਧਰ ਕੀ ਮਨਾਫੇ 'ਤੇ ਟਿਕੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਲਓ ਦੇਖੋ ਕਿਥੋਂ? ਕੀ
ਅੱਜ ਪਿੱਛਿਆਪਣੀ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ? ਕੀ ਪੁੱਤਰ
ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਕੀ ਅੱਜ ਲੜਕੀ ਲਈ
ਲੜਕਾ ਦੇਖਣ ਵੱਲ ਉਸਦੀ ਆਮਦਨੀ ਨੂੰ ਮੱਥ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ
ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਉਨਟੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਬੇਰੀ ਕਮਾਈ ਵਾਲੀ
ਲੜਕੀ ਨਹੀਂ ਦਾਖੀ ਜਾ ਰਹੀ, ਕੀ ਅੱਜ ਦੂਝ-ਦੁਰਾਡੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ
ਲੜਕੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤਲਾਕ 'ਚ ਕੁਝਦੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ
ਕਿਉਂਕਿ ਰੋਟੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨੀ ਨਹੀਂ ਗੋਵਾਉਣਾ
ਚਾਹੁੰਦਾ। ਤੇ ਸਮਾਜਦਾਤੀ ਦੇਖ 'ਚ ਹਰ ਸਮਾਜਕ ਗਿਣਤ 'ਚ
ਮੁਨਾਫਾ ਦੇਸਨਾਥੀਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਜਦਾਤੀ ਖੁਭ ਦਾ
ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਲੱਛਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹੀ ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਸਰਮਾਇਦਾਰੀ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹੋ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਸਾਟ ਵਾਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਮਜ਼ੀ ਦੇ ਨਿਯਮ
ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਦੀ ਹੈ ਜਾਂਕਿ ਜਿਸ ਦਾ ਮੰਤ੍ਰੀ ਕਿੱਚੋਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੇਰਾ
ਨਾ ਮਿਲਦਾ ਹੋਵੇ ਮਨਾਭਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹੀ ਪਚੱਲਤਾ ਹੈ।
ਅਤੇ ਵਧਦਾ-ਫੁਲਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਅੱਜ ਦੀ ਗਾਇਬੀ ਦੇ ਖੇਤਰ
ਵਿੱਚ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਾਇਬੀ ਮੰਤ੍ਰੀ ਕਿੱਚੋਂ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਨਾਭਾ ਦੇਵਤੀ ਅਤੇ ਰਿਕਾ ਦੇਵਤੀ ਇਹ ਕੱਲ ਖੁੱਲ੍ਹੇ
ਔਰਤ ਅਤੇ ਬੰਦ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮੰਤ੍ਰੀ ਵਿੱਚ ਵੱਧ

ਮੁੱਲ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗਾਇਕੀ ਲਈ ਵੈਸਲਾਕੁਨ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅੱਜ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਭਕੀਆਂ ਨੂੰ ਅਰਧ ਨਗਨ ਹਾਲਤਾਂ ਸਹੀਦੀ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਕਰਨਾ ਹੀ ਭੀ ਸਫਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੀ ਗੀਤ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਗਾਏ ਜਾਣਗੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਅਤੇ ਮਰਦ ਦੇ ਫੇਰ-ਫੇਰਾਂ ਮਾਂ ਬਾਪ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਬਾਪ-ਭੈਣੀ ਆਦਿ ਦੇ ਸਾਥੇ ਡਿਜ਼ਿਟਿਅ ਦੀ ਬਸਿਸ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਭੁਭਾਈਆਂ ਖਿਲਾਫ ਲੜਨ ਵਾਲਾ ਜੁਝਾਰੂ ਅੰਗ ਅੰਜ ਦੀ ਗਾਇਕੀ 'ਚੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਰਿਹੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੋਡੀ ਬਣਾਈ ਮੰਨ ਨਹੀਂ।

ਇੱਥੇ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਨ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ? ਇਸ ਦੇ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰੂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਲੋਕਾਂ 'ਚੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅੱਜ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰੀ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹਨ। ਲਓ ਸੱਚੇ।

ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਅਭਰੰਚ ਆਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਢਲੇ ਵਿੱਚ ਬਾਰ ਪਿਆਉਣੀ ਚੁੱਕੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਿਉਂ? ਕਿਉਂਕਿ ਸਭਿਆਚਾਰੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਹ ਲੋੜ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਬਾਰ ਹੁਣ ਲੋੜ ਬਣ ਵੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਭੁੱਲੀਆਂ ਲੋਕਾਂ (false needs) "ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭਿਆਚਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ "ਭੁੱਲੀਆਂ ਲੋੜਾਂ" ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵੱਲ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁਨਾਫਾ ਬਟੋਰਦੀ ਹੈ। ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸੱਚ ਹੈ। ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਦੀ ਚਰਚਾ ਅਧੀਨ ਗਾਇਕੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੁਹਜ-ਸੁਆਦ ਵਾਲੀ ਭਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਸਭਿਆਚਾਰੀ ਨੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਸਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ, ਖਾਸ ਕਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ, ਸੁਹਜ-ਸੁਆਦ ਦੀ ਲੋੜ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਲਵੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਹਸ-ਭਿਨਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਪਰ ਅੱਜ ਹਰ ਥਾਂ ਵੀ ਫੋਕੀ ਸ਼ਾਨ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਆਮ ਨੌਜਵਾਨ ਇਸਨੂੰ ਬੰਕ ਵਜੋਂ ਇਸ ਦਾ ਹੋਣਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਬਸ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਦੀ ਅਸਲੀਨ ਗਾਇਕੀ ਭੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸਦਾ ਫਿਰਾਫ ਹੋਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਦੂਸਰਾ ਗਾਇਕ ਦੀ ਭੀ ਇਹ ਲੋੜ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ-ਜਿਹੀ ਅਸਲੀਨ ਗਾਇਕੀ ਹੀ ਗਾਉਣ ਜਿਹੜੀ

ਮੇਡੀ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਏ। ਗਾਇਕੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੀ ਵੀ ਇਹ ਲੋੜ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਭੀ ਅਸਲੀਨ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ।

ਤੀਸਰਾ: ਹੁਣੇਕੀ ਸਮਾਜ ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਜਿਹੜਾ ਗਾਇਕੀ 'ਚੋਂ ਸਿੱਧਾ ਮੁਨਾਫਾ ਨਹੀਂ ਭੀ ਬਟੋਰਦਾ ਉਸਨੂੰ ਇਸਦਾ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਾਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਉਂ ਕਿ ਅਸਲੀਨ ਗਾਇਕੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਚੰਗਾ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਜਾਂਦੇਜਹਿਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕਣ ਮਾਝ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਗਾਇਕੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਗੋਝ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਵਿੱਚ ਭੀੜਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਉਲਝਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪ ਨਿਰੰਤਰ ਹੋਈ ਆਪਣੀ ਲੁੱਟ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫਾ ਬਟੋਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸਭਿਆਚਾਰੀ ਅਜਿਹੀ ਅਸਲੀਨ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਭਰਾ ਦੀ ਥਾਂ ਮਿੱਥੇ-ਅਸਿੱਧੇ ਭੇਰ 'ਚੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਹਸ ਉਪਰਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਅੱਜ ਦੀ ਅਸਲੀਨ ਗਾਇਕੀ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਗਾਇਕੀ

ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੱਲ ਗੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਮਾਜਕ ਪੱਖੋਂ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਲੁਟੇਰੀ ਧਿਰ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹੋ-ਜਿਹੀ ਗਾਇਕੀ ਭਾਰੂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਆਮ ਮਨੁੱਖ 'ਚੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਵੇਗੀ। ਬਸ, ਇਸ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਕਿਰਪੀ ਭਾਰੂ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਗਾਇਕੀ ਜਨਮ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਸਮਾਜਕ-ਪੱਖੋਂ 'ਚ ਕਿਰਤ ਦੀ ਲੁੱਟ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਜ਼ਖਮ-ਜ਼ੁਲਮ, ਇਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਜਨਮਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਗਾਇਕੀ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤਕ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਹਾਲਤਾਂ ਮਨੁੱਖ 'ਚੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਰਕਦੀਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਉਂਦੀਆਂ ਹੀ ਸਿੱਧੇ।

ਅਕਰ ਨ ਦੁੱਲ ਦ ਬਾਪ-ਦਾਦ ਨੂੰ ਲਗਾਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਜੋਂ ਮਾਰਿਆ। ਦੁੱਲ ਨੇ ਉਸੇ ਜਾਂਦੇਜਹਿਦ ਵਾਲੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਨਾਇਕ ਬਣਿਆ ਅਤੇ ਦੁੱਲ ਦੀਆਂ ਭਾਰੀ ਚਾਹੁ ਹੋਈਆਂ। ਲਹਿੰਦਾ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਭਾਰੇ ਵੀ ਇਸੇ ਬਰਥੇ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲੁਟੇਰੇ ਪੱਖੋਂ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਦੇਜਹਿਦ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ ਮੰਨ ਲਵੋ ਦੁੱਲ ਨੇ ਲਗਾਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਭਾਰੀ ਬਣਾਈਆਂ 'ਤੇ ਜੇਕਰ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਬਹੀਦ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਹੀ ਉਸ ਦੇ

ਗੁਣਗੁਣ ਕਰਦੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ? ਦੋਨਾਂ ਸਵਾਨਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨੇਹ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਰਾਬ ਇਹ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਮਾਜਕ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਦੇਜਹਿਦਾਂ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦੀ ਗਾਇਕੀ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਜਾਂਦੇਜਹਿਦ ਨੂੰ ਹੁਲਾਸਾਦਣ ਅਤੇ ਅੰਗ ਕਧਾਉਣ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਜਾਂਦੇਜਹਿਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਗਾਇਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਜਦੋਂ ਕੁੱਝ ਹੋਵੇ ਹੀ ਨਾ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਮਾੜਾ, ਅਸਲੀਲ ਜਾਂ ਸ਼ਾਲੀਨ, ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ?

ਜੇ ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਧਿਆਨ ਮਾਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਜਾਂਦੇਜਹਿਦ ਦਾ ਪੱਲੜਾ ਡਾਹੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਗਾਇਕੀ ਵੀ ਅਸ ਅਸਲੀਲ ਗਾਇਕੀ ਤੋਂ ਪਿਛਾ ਹਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਪੱਖੀ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਦੇਜਹਿਦ ਜਿੰਨੀ ਤੇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਪੱਖ ਉੱਭਰੇਗਾ। ਅੱਜ ਦੀ ਅਸਲੀਲ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਖਾਤਮਾ ਅੱਜ ਦੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਖੁੰਗ ਦੀ ਥਾਂ ਬਰਾਬਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਮਾਜ ਜਿਰਜਕੇ ਹੀ ਹੋ ਸਕੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਦੋਂ ਮਰਦ-ਮਰਦ ਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਔਰਤ-ਮਰਦ ਦਾ ਸਭ ਰਿਸਤ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਸਮੂਹਿਕ ਹੋਣਗੇ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਅਸਲੀਲਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਲੀਨਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗਾ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਅਸਲੀਲਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣ-ਫਿਣ-ਮੁੱਢ ਬਹਿਦਿਆਂ ਘਰੇ ਵਗਾਧ ਮਾਰਨਗੇ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਸ਼ਲੀਨ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਹਿੱਸੇ ਵਾਲੀ ਗਾਇਕੀ ਡਾਹੂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਅਸਲੀਲ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਭਵਿੱਖਤਾ ਵਿਰੋਧ

ਹਾਂ, ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਜ ਨਹੀਂ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਗਰੁੱਪਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਮਿਸਥਾਵਾਂ, ਕਲੱਬਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਅਸਲੀਲ ਗਾਇਕੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਆਪ ਵੂਹੀ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾਭ ਦੀ ਨਾਭ ਇਸ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਵਿਰੁੱਧ ਉੱਠਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂ? ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਾਕਮ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਲੋਕ-ਵਿਰੋਧੀ ਅਸਲੀਲ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੀਆਂ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਸੁਹਿਰਦ ਪਿਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲੀਲ ਗਾਇਕੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਹਕੂਮਤ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਣਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਬਾਅ ਬਣਾਉਣ ਨਹੀਂ ਵੀ ਤਕੜੀ ਜਾਂਦੇਜਹਿਦ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

98769-53561

ਅਸੀਰਵਾਦ

ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਅਸਲੀਅਤ

ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਹੋਏ ਦੀ ਥਾਂਬ ਮਰੇ ਘਰ ਆਏ। ਇਥੇ ਥਾਂਬ ਆਪਣੀ ਵੈਡੀ ਗਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਕਿ ਉਸਦਾ ਡਰਾਇਵਰ ਚਲਾ ਕੇ ਲਿਆਇਆ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਥਾਂਬ ਪੈਦਲ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਇਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਗਾਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਥਾਂਬ ਮਹੀਨਾਥਾਂਬ ਗੋਸ਼ਾਲਾ 'ਬੰਦਰ ਥਾਂਬ' ਦਾ ਮਾਲਕ ਘਟਾਸ਼ਮ ਜੋਸ਼ੀ।

ਦੋਵੇਂ ਥਾਂਬ ਮਰੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਮਰੇ ਹਾਸ ਆ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਅਤੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਮੁਤਾਬਿਕ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਗੋਡੀ ਥਾਂਬ ਥਾਂਬ ਵਸਿਆ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੀਮਤੀ ਜੀ ਆਏ, ਥਾਂਬ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੱਖ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਇਗ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਕਿ ਉਸਦਾ ਡਰਾਇਵਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਸ਼ੀਮਤੀ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਦੋਹਾ ਨਾਲ ਬਦਾਮ, ਕਾਜੂ ਰੋਖ ਮਰੇ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ੀ ਥਾਂਬ ਲਈ ਚਾਹ ਤੇ ਬਿਸਕੁਟ ਰੋਖ ਉਹ ਦੂਜੇ ਥਾਂਬ ਤੋਂ ਅਸਾਰਵਾਦ ਲੈਣ ਲਈ ਡਰਾਇਗ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਚਲੀ ਗਈ।

ਦਲਨ ਸਿੰਘ, 97794-47461

ਸੋਧ - ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਦੇ ਅੰਕ 'ਬ' 47 ਸਫ਼ ਤੇ ਇਟਲੀ ਵਾਲੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿਉਂ ਹੈ।

ਇਟਲੀ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ 24 ਸਾਲਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਮਕੈਨਿਕ ਦੀ ਪੜ੍ਹੀ ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਲਈ ਯੋਗ ਲੜਕੀ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਹੈ। ਭਰਜੀਹ ਇਟਲੀ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬੈਠਨ ਤੇ ਮੁਕਤ ਵਿਆਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੋਪਰਡ 98159-41496 ਇਟਲੀ 0339-0176-809344 ਸੋ 0839-176-5695-064

ਵਧ ਰਹੀ ਅਬਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਰਨਾਲਾ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਜਿਸ ਕਦਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਕੀ ਇਸਦਾ ਵਧਣਾ ਭਾਰਤ ਲਈ ਸੁਭ ਸੰਕੇਤ ਹੈ? ਕੀ ਅਜੀ ਪੈਦਾਵਾਗੋ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਮਨਫ਼ੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਕੈਨੇਡਾ, ਅਸਟਰੇਲੀਆ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅੰਦਰ ਅੱਜ ਵੀ ਬਾਹਰੋਂ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਬਿਦਤ ਨਾਲ ਲੋੜਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਅਜੇ ਉੱਥੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਬਾਹਰੋਂ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਂਟਰਲ ਅਧੀਨ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਹਾਸ ਬਰ ਰਹੇ ਗੇਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਹੁ ਸੰਖਿਆ ਵੀ ਬਣੀ ਰਹੇ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਕਾਮਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿੱਤੇ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਮੁਹਾਰਤ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਦੋਹਰਾ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਦਾ ਕਿੱਤਾ ਮੁਹਾਰਤ ਪਸ਼ੀ ਲਿਖੀ ਲੇਬਰ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਵੀ।

ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਕਿੱਤਾ ਮੁਹਾਰਤ ਬੰ ਹੁਜ਼ੂਰਾਵ ਸਿਖਿਅਤ ਲੇਬਰ ਦੀ ਕੋਈ ਛਮੀ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਨਅਤ ਦਾ ਬਤਰਤੀਬਾ ਵਿਤਕਰੇ ਭਰਿਆ ਵਿਕਾਸ ਜਿਆਦਾਤਰ ਇਹ ਸਿਖਿਅਤ ਲੇਬਰ ਮਧਵਰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਹੁਣਲਾ ਵਰਗ ਜਿਹਤਾ ਕੁਲ ਅਬਾਦੀ ਦਾ ਲੱਗਭੱਗ 70 ਪਤੀਸ਼ਤ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਸਾਖਰਤਾ ਨਾਚ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਛਮਾਈ ਵੀ ਘਰਾਣੀਆਂ ਸੀਮਤ ਲੋੜਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਿੱਤਾ ਅਧਾਰਤ ਸਾਖਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਇਸਦੇ ਬੇਸ਼ ਛਾਹਰੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਖਤੀਬਾਤੀ ਦਾ ਮਸ਼ੀਕਰਨ ਹਟਾ ਕਰਕੇ ਅਸਿਖਿਅਤ ਲੇਬਰ ਦੀ ਲੋੜ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ।

ਦੂਸਰਾ ਖੋਜਬਾਤੀ ਸੰਕਟਰ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਮੌਸਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਕੰਮ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸੰਕਟਰ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸੰਕਟਰ ਵਿਚ ਸਾਲ ਦੇ 8 ਮਹੀਨੇ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਵਿਹਲੇ ਭਰ ਹੁਜ਼ਾਰਦਾ ਹੈ। ਤਾਵੇਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਦਰ

7 ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਤੋਂ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਦਾਅਵੇ ਕਾਰਪੋਰਟ ਜਗਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਹੀ ਬੇਦਰਤ ਹਨ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਸਹੀ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸੁਆਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਧ ਅਬਾਦੀ ਹੀ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਕਾਰਨ ਹੈ? ਇਸ ਵਿਚ ਹੋਈ ਸ਼ੱਕਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਦੀ ਵਾਧਾ ਦਰ ਸਿਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜਿਆਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਅਬਾਦੀ ਚੌਗੁਣਾ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧਰ ਵਧੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਂਦਾਂ ਬੈਨ ਟਪਦਿਆਂ ਅੱਜ 122 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਅੱਜ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚਾਰੀ ਜਾਵੇ ਇਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵੋਤਕ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ। ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਅੰਨ ਸੰਕਟ ਨਹੀਂ। ਦੂਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਾਰਨ ਅਨਾਜ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਸਮਾਨ ਹੇਠ ਪਿਆ ਸਫ਼ਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਭਨ ਪਿਛੇ ਵੀ ਬ੍ਰਿਟਾਨੀਆ ਦੀ ਬੇਅਮਾਨੀ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਫਿਰਾਂ ਨਾਲ ਓਹੀ ਯੀਤਾਂ ਅਨਾਜ ਵੀ ਇਸੇ ਖਾੜੇ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੈਦਾਵਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੇ ਕੇਂਟਰਲ ਸਰਮਾਇਦਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਫੇਡ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੈ ਜਿਸਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵੀ ਇਹੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉਤਪਾਦਨ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀ ਉਜ਼ਰਤ ਜਾਂ ਉਮ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਕਮਾਈ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨੂੰਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੇਬਰ ਨਾਅਰਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਵੀ ਹਨ ਉਹ ਅਵਾਲਤਾਂ ਵਿਚਲੇ ਬ੍ਰਿਟਾਨੀਆ ਅਤੇ ਖਰੀਦੀਲ ਇਨਸਾਫ ਦੇ ਲੇਖ ਲੋਗਾਂ ਅਖੀਰ ਸਰਮਾਇਦਾਰੀ ਨਿਜਾਮ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੀ ਭੁਗਤ ਜਾਣ ਹਨ।

ਇਕਨਿਜ਼ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀ ਥਾਮਸ ਆਰ ਮਾਲਥਸ ਨੇ 1798 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਇਕ ਪਰਚੇ ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਜਿਹਾਤ ਵਿਚ ਖਦਸ਼ਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਵਧਾਰਾ ਜਮੇਟਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਚਲਦਾ ਹੈ ਜਾਂਵੇ 1, 2, 4, 8, 16, 32, 64, 128 ਆਦਿ। ਇਸਨੂੰ ਇਕ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਵਾਉਣਾ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ 1,2,3,4,5,6,7, 8,9,10 ਹੈ ਅਤੇ ਗਰਾਫ ਲਾਈਨ ਹੇ ਪਾਕ ਇਹ ਇਕ ਸਿੱਧੀ ਰੇਖਾ ਦਿਖਾਵਗਾ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਥਾਦੀ ਅਤੇ ਖਾਧ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਸਟੇਪ ਤੋਂ ਡਰਕਸੇਗਤ ਰਹੇਗਾ ਭਾਵ 11 ਜਾਂ 22 ਪਰਿਭੂ ਦੇ ਸਦੀਆਂ ਥਾਅਦ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਰਾਉਣੀ ਹੋਸਵੀਰ ਪੱਖ ਖੋਰਗਾ ਭਾਵ 256:9 ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ। ਉਸਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਸੀ ਕਿ 1950 ਡੈਕ ਇਗਲੇਡ ਦੀ ਅਥਾਦੀ 704 ਮਿਲੀਅਨ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਅੰਤ ਉਸ ਪਾਸ ਬਵਲ 77 ਮਿਲੀਅਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਰਹੇਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੋਵਗੀ ਪਰਿਭੂ 1950 ਡੈਕ ਇਗਲੇਡ ਦੀ ਅਥਾਦੀ 51 ਮਿਲੀਅਨ ਤੋਂ ਹੀ ਪੁੱਜੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ 150 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰਹਿੰਦੇ 11 ਮਿਲੀਅਨ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧੇਰੇ ਗੁਣਾ ਚੰਗੀ ਖਾਧਖਰਾਦ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਅੰਸਅਰਾਮਵਾਲੀ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਂ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜਰਮਨ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰਿਟਾਰਡ ਖਾਡੇ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲਬਸ ਦੀ ਡਵਿੱਖਥਾਣੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾਵਾਦੀ ਹੈ, 1850 ਤੋਂ 1950 ਡੈਕ ਅਥਾਦੀ ਦਾ ਵਾਧੇ ਦੀ ਦਰ ਨੇ ਉਸਦੀ ਡਵਿੱਖਥਾਣੀ ਨੂੰ ਮੁਲਾਂ ਰਿਦ ਬੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਅਥਾਦੀ ਦੁਗਣੀ ਹੋ ਗਈ ਪਰਿਭੂ ਰੋਜਨ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਚਾਈ ਗੁਣਾ ਵਧ ਗਈ ਸੀ ਮਾਲਬਸ ਇਕ ਗਲਤ ਸਿੱਧ ਹੋ ਗਿਆ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਮੁੜਦੇ ਹਾਂ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਧਦੀ ਅਥਾਦੀ ਵੇਲੇ। ਮਾਲਬਸ ਨੇ ਇਹ ਡਵਿੱਖਥਾਣੀ ਦਿਗਲੇਡ ਦੀ ਅਥਾਦੀ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਕੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਥਾਦੀ ਦੀ ਵਾਧਾ ਦਰ ਇਸ ਰਫ਼ਤਾਰ ਬਲਦੀ ਰਹੇਗੀ ਜੇ ਉੱਤਰ ਹੋ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਖਾਦ ਖੁਰਾਕ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਿਵੇਂ ਰਹਾਯੋ? ਸੋਸਾਈਟੀ ਦੀ ਅਥਾਦੀ 7 ਬਿਲੀਅਨ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਥਾਦੀ 1 ਬਿਲੀਅਨ 22 ਮਿਲੀਅਨ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਕੁਲ ਅਥਾਦੀ ਦਾ 17.5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਭਾਵ ਪੈਜਵ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਵੱਧਾ ਹੀ ਪੈਂਦਾ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਥਾਦੀ ਦੇ ਵਾਧੇ ਵਾਰੇ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਹੱਲ ਕਿਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

1951 ਵਿਚ- 36 ਮਿਲੀਅਨ 1 ਲੱਖ 5800

1981 ਵਿਚ- 68 ਮਿਲੀਅਨ 33 ਲੱਖ 29000

2011 ਵਿਚ- 1 ਬਿਲੀਅਨ 21 ਮਿਲੀਅਨ 1 ਲੱਖ 93422

2012 ਵਿਚ- 1 ਬਿਲੀਅਨ 22 ਮਿਲੀਅਨ ਉਪਰ

ਉਪਰਲੇ ਵਰਗੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ- 1951 ਤੋਂ 1981 ਦੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਥਾਦੀ ਦੁਗਣਾ ਦਾਨੜ ਜਾ ਪੁੱਜੀ। ਅਗਲੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ 1981 ਤੋਂ 2011 ਵਿਚ ਦੁਗਣੀ ਹੋ ਗਈ ਭਾਵ 1951 ਤੋਂ 2011 ਤੱਕ ਚਾਰ ਗੁਣਾ 2011 ਦੀ ਮਰਦਮ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਵਾਧਾ ਦਰ 1.41 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਹੀ ਜੇਨਮ ਦਰ 22.22 ਰਹੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਰੇ ਕਵਲ 6.4 ਫੀ 1000 ਰਹੀ।

ਸਪਸ਼ਟ ਸੰਭਾਵ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਇਸਤਰਾਂ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ 2050 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਥਾਦੀ 1 ਬਿਲੀਅਨ 60 ਮਿਲੀਅਨ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਚੀਨ ਤੋਂ ਐਂਗ ਨਿਕਲਣ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸਿੱਧਣੀ ਅਥਾਦੀ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ।

ਭੜਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਿਕਦਾਰ ਪੱਖੋਂ ਤਾਂ ਅਗੇ ਨਿਕਲ ਜਾਵਾਂਗੇ ਸਾਡੀ ਕੁਆਲਟੀ ਪੱਖੋਂ ਪਛੜਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਧ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਕਸਹਨ ਅਜੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡ ਅਦਰ ਇਹ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਵੇਂਫ ਪਾਵੀ ਢੀ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਖੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਮੀਰ ਸੂਬਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਹੁਸੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਵਾਜ਼ਲਕਾ, ਅਬੋਹਰ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਬਠਿੰਡਾ ਆਦਿ ਵਿਚ ਸਰਹੰਦੀ ਇਨਾਕਿਆਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਕੋਚ ਜਾਂ ਸੰਧ ਪੇਸ਼ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਡਰਾਉਣੀ ਚਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ? ਅਜੇ ਬਿਜਲੀ ਇਹਨਾਂ ਲਈ ਅਲੰਕਾਰ ਹੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮਾਇਦਾਦੀਆਂ ਦੇ ਅਸਰ ਵਾਲੇ ਇਨਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਬਦਤਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਦਿਨ ਕਟੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਮੁਤਾਬਕ ਆਮ ਆਦਮੀ ਜ਼ਿੰਨੀ ਖਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਦਸ ਗੁਣਾ ਵਧੇਰੇ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰਖਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੇ ਲਹਾਰੇ ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਉਤਪਾਦਨ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਉਸਦੀ ਦਸ ਗੁਣਾ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਹੋਂਦ ਬੰਨ੍ਹ ਉਲੰਘਦਾ ਉਸਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ

ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਰਥ ਵਾਸੀ ਫਿੱਤਾ ਮੁਹਾਰਤ ਸਿਖਿਅਤ ਹੈ? ਕੀ ਸਿਖਿਆ ਮਿਆਰੀ ਹੈ? ਕੀ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਹਤਮਦ ਹੈ? ਕੀ 2011 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਤਰਕਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਸਫ਼ਾਈ ਹੈ? ਕੀ ਉਸ ਵਿਚਲੀ ਸਾਖਰਤਾ ਦੀ ਪੀਛਾਥਾ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ਜਾਂ ਕੰਢਲ ਵਿਖਾਵਾ? ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਖਰਤਾ ਦੀ ਪੀਛਾਥਾ ਅੰਬਰ ਗਿਆਨ ਟੈਂਕ ਸੀਮਤ ਰਖਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗਿਆਨ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਖਤੀ ਸੈਕਟਰ ਜਾਂ ਸਨਅਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੋਰ ਸਿਖਿਅਤ ਖਾਮਾ ਕੰਢਲ ਅੰਬਰ ਗਿਆਨ ਰੱਖਣ ਕਰਕੇ ਸਾਖਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ।

ਜੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ ਸਿਖਿਅਤ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਰਕਮਾਤ ਹੇਠਾਂ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਉਤਪਾਦਨ ਸਮਰੱਥਾ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਵਧੇਰੀ ਦੂਸਰਾਂ ਇਸ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕੇਵਲ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਹੀ ਫਰਦਾ ਹੋਣ ਬਾਵਦ, ਮਿਆਰੀ ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨ ਦੂਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਨਿਕੁਣੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੀ ਉਲੀ ਮੇਲੀ ਦੀ ਭੈਣ ਦੀ ਭੈਣ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮੌਲ ਕੀ ਖੁਲ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਥੇ ਆਮਦਨ ਦੀ ਇਕ ਖਾਸ ਸਮਰਥਾ ਥਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਅੰਦਰ ਪਵਾਜ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਜਾਣ ਬੁਝਕ ਖ਼ਾਮੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਵਿੱਖਜਾਮੀ ਕਾਰਨ ਅਥਾਦੀ ਵਧੇਰੇ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਚਲੀ ਕੁਆਲਟੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਉਪਰਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ ਜੋ ਵੀ ਸਿਖਿਆ ਇੱਛੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹ ਕੋਰ ਮਿਆਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਖਾਟ ਰਲੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਅਧਾਰ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖਤੀ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਕੰਢਲ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਗਤ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਹਿੱਤ ਪੂਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਸਿਹਤਮਦ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਦੇ ਹੋਥ ਵੀ ਖੋਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਾਣੀ, ਹਵਾ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੀ ਭੈਣ ਬੜੀ ਦਰਿਦਰੀ ਨਾਲ ਚਾੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਪਾਸ

ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਮਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗਮੀ ਨਹੀਂ। ਇਸਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਭਜ਼ਟ ਕਨਡਾ ਵਰਗੇ ਵਿਕਸਤ ਮੁਲਕ ਨਾਲੋਂ ਦਸ ਗੁਣਾ ਥੋੜਾ ਹੈ। ਖਤੀ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਪਾਸ ਅਜੇ ਵੀ ਖਤੀ ਅਪੀਨ ਸਿਆਉਣ ਵਾਲੀ ਭੂਮੀ ਦੀ ਕੋਈ ਗਮੀ ਨਹੀਂ। ਬਰੁਮਪਤਰ, ਗੋਦਾਵਰੀ, ਗਾਵੀ, ਗੰਗਾ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵਿਅਰਥ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਵੱਲ ਵਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਜੰਬੂਨ ਦਾ ਖਿਆਲ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਇਲਾਕਿਆਈ ਵਖਰਵਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਭੈਣ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਵਿਤਰਕ ਭਰੀ ਪਹੁੰਚ ਬਾਰਨ ਸਾਰਥਿਥ ਸਿਟ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਰਹੇ ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਪਾਸ 2040 ਤੱਕ ਅਨ ਸੈਕਟ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ। ਖਤੀ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਅਜੇ ਬਹੁਤ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਵਿਕਸਤ ਦਰਾਂ ਦੇ ਮਨਾਬਲੇ ਅਜੇ ਅਜੀ ਖੇਤਰ ਪਿੱਛੇ ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਤਾਂ ਸੇਬ ਦੇ ਦਰਖਤ ਨੂੰ ਵੱਲ ਵਿਚ ਬਦਲਕ ਬੋੜੇ ਖਰਚ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲੈਣ ਦੇ ਅਜੂਬੇ ਵੀ ਥਰ ਵਿਖਾਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਖਰਤਾ ਦੇ ਅਰਥ ਸਾਫ਼ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਿਕਦਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮਿਆਰ ਵੀ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਧੇ ਕੋਈ ਕੁਲਖਾ ਨਹੀਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਵਿਕਸਤ ਦਰਾਂ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਦਰਾਂ ਅੰਦਰ ਥਈ ਵਖਰਵਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਾਫ਼ ਦਰਾਂ ਅੰਦਰ ਦਰਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਵਿਕਟਦਾਰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਬਰਮ ਬੀਮਾ ਟੈਂਕ ਪੁੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੂਰਗੀ ਚੋਕੀ ਵਿਚ ਪਿਸ ਰਿਹਾ। ਉਸਦੀ ਉਚਰਤ ਦੋਹਰੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਹੈ।

ਵਧ ਰਹੀ ਅਥਾਦੀ ਦ ਸਿਰ ਵਧ ਰਹੀ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਸੋਯਾ ਭਰਵਾ ਕੇਵਲ ਨੌਕਾਂ ਦੀ ਐਥਾ ਵਿਚ ਘੋਟਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਦਰਿਦਰੀ ਫਰੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਧਾਸੇ ਨਿਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਗਾਵੀ ਮਾਲਬਸ ਦੇ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕ ਛਰਨਾ ਸਮਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਕਰੀ ਗੈਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਧਵਰਗ ਵਧੇਰੇ ਸਿਖਿਅਤ ਵਰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਅਥਾਦੀ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਸਥਾਈ ਸੁਬਰਤ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਮਧਵਰਗ ਦੀ ਅਥਾਦੀ ਲੱਖਰਗ ਨਿਯੰਤਰਨ ਅਪੀਨ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਥੋੜਾ ਕਾਰਨ ਉਚਿਤ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਯੋਜਨੀ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਸਰਵਿਸ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਵਿਕਸਤ ਹੋਣ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਵਿਹੇ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ ਸਰਵਿਸ

ਲੈਕਟਰ ਤੋਂ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੱਥੀ ਨਾਲ ਬੋਧੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਉਤਪਾਦਨ ਸਮਰਥਾ ਘਟੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਿਆਰ ਦੀ ਥਾਂ ਮਿਕਦਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ਗਲੋਬੀ ਦੇ ਵਧਣ ਦਾ ਅਥਾਵੀ ਭਾਰਮੂਨਾ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਹੋਰ ਬਿਦਰ ਨਾਲ ਦੁਹਰਾਏਗੀ। ਪੈਸੇ ਦੇ ਫੈਲਾਅ ਕਾਰਨ ਮਹਿੰਗਾਈ ਹੋਰ ਵਧੇਗੀ ਉੱਚਰੇਗੀ ਹੋਰ ਘਟਣਗੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੋਰ ਵਧੇਗੀ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਕੋਟ ਲਗੇਗੀ

ਅਥਾਵੀ ਦਾ ਵਧਾਰਾ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਫਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪੰਡੂ ਅਤੇ ਜੇਗਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਹੂਲਤਾਂ ਆਦਿ ਵਿਖਾਵੇਂ ਮਾਤਰ ਹੀ ਹਨ। ਸਟੇਟ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜਿਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰੀ ਤੋਂ ਵੀ ਥੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਛੇ ਹਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜਨਮਸਮੀਪਤ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰ ਵਧਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਧੇਰੇ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਜੋਤ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਫਰੈਡਰਿਕ ਜਾਨਸ ਕਾਉਂਟਸਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਥਾਵੀ ਦਾ ਵਧਾਰਾ ਹੈ ਇਹਾ ਇਸਦੀ ਸੀਮਾ ਤਹਿ ਕਰਨੀ ਲੋੜ ਬਣ ਜਾਵੇਗੀ ਉਹ ਔਰਾਂ ਇਸ 1881 ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਖਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦਾ ਕਿ ਜੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਮਾਜ ਪੈਦਾਵਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪੱਧਰ ਤੇ ਅਥਾਵੀ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਅਧੀਨ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੀ ਤੇ ਕੇਵਲ ਇਹ ਹੀ ਸਮਾਜ ਹੈ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਤੋਂ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦਾ

ਚੀਨ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਚੀਨ ਦੀ ਅਥਾਵੀ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਥਾਵੀ ਦੇ ਮਿਆਰ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਪਰ ਸੁਆਲ ਉਠਦਾ ਕਿ ਅਥਾਵੀ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸੱਜੇ ਗਾਂਧੀ ਫਲੂ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਿਆ ? ਕੀ ਚੁਕਰਦਸਤੀ ਇਸਦਾ ਸਾਹਬਿਕ ਹੋਣਾ ਹੈ? ਅਥਾਵੀ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਪਨਾਉਣ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹਾਲਤਾਂ ਦਾ ਠੋਸ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਨੀਤ ਹੈ।

ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਬਹੁਜਾਤੀ ਬਹੁਧਰਮੀ, ਬਹੁਸੱਭਿਆਚਾਰੀ ਅਤੇ ਰੂਪਰੇਖਾ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਕੋਡ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਇਕੋ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਫਿਰ ਸਮਾਜਿਕ ਵਖਰੇਵੇਂ ਹਨ ਨਿੱਗ ਅਧਾਰਤ ਵਿਤਕਰੇਵਾਜੀ ਹੈ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਜੰਮ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਖਰੇਵਾਂ ਰਖਦੇ ਹਨ ਕੀ ਧਰਮ ਤੇ ਜਾਤਾਂ ਅਥਾਵੀ ਦੇ ਵਧਣ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ? ਕੀ ਮੁੱਛ ਭੁੱਖੇ ਦਰਮਿਆਨ ਫਰਕ ਅਥਾਵੀ ਦੇ ਵਧਾਰੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ? ਜੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਥਾਵੀ ਦਾ ਵਧਣਾ ਰੋਕਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਫਰਕ ਮਿਟਾਉਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਸਰਮਾਏ ਦੀ ਕਾਟੀ ਵੱਡਾ ਤੇ ਥਾਝ ਪਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਚੀਨ ਦਾ ਭਾਰਮੂਨਾ ਸਾਡੇ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਚੀਨ ਵਿਚ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਖਰੇਵੇਂ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਉੱਥੇ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਵਖਰਾ ਹੈ, ਚੀਨ ਇਕੋ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸ਼ਾਬਕੇ ਅਧੀਨ ਚਲ ਰਿਹਾ ਉਥੇ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਆਇਆ ਹੈ ਹਾਂ ਚੀਨ ਨੇ ਕੁਝ ਸਾਰਥਿਕ ਉਪਰਾਲੇ ਵੀ ਕੀਤੇ ਹਨ ਇਸ ਬੰਦੇ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਰਾਂ ਤੇ ਮੁਢਤ ਥੀਰਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸਾਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦਾ ਖਰਚਾ ਸਟੇਟ ਆਪਣੇ ਸਿਫਲਾਂਦੇ ਹੋ ਇਕ ਬੰਦੇ ਵਾਲੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਜਮੀਨ ਦੀ ਕੋਚ ਫੋਟ ਸਮੇਂ ਰਜਿਸਟਰੀ ਖਰਚਿਆਂ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਹੈ ਸਸਤੇ ਰਾਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਇੰਡੀਆ ਭਾਈਆਂ ਹਨ ਕੀ ਭਾਵਤ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ? ਕੇਵਲ ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵਧ ਰਹੀ ਅਥਾਵੀ ਦੇ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹਕੇ ਆਪਾ ਨਹੀਂ ਲਕੀਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਬਹੁ ਕੌਮੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਛੋਟਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੋਰ ਪਿੱਛੇ ਬਿਚਦਾ ਤੇ ਡਿਡਟਾਚਰ ਵਿਚ ਕੁਚਲੀਆਂ ਹੋਕੇ ਨਿੱਥਰੇ ਨੀਤਰਾਂ ਦੇ ਹੋਥ ਅਤੇ ਸਰਮਾਇਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਨਾਲਦੀ ਹਥਤ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਹਨ

ਨੌਕਾਂ ਨੂੰ ਵਧਣ ਝੁਲਣ ਦੀਆਂ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਉੱਚਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੇ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬੋਧਿਕ ਮਿਆਰ ਉੱਤਮ ਚੁਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਤਪਾਦਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧੇਗੀ। ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਖੋਜ ਵਾਲੇ ਦਿਮਾਗ ਬਨਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਦਸ਼ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਧਾਕੇ ਵਧੇਰੇ ਉੱਚਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇਸ਼ ਵਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਇਕ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਮਗਰਵਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਾਲ ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਥਿਰਾਨਾ ਰੋਡ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਵੈਲਕਮੀ ਚਰਚ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਪੈਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੇ ਤੁਪਕੇ ਡਿੱਗਣ ਲੱਗੇ ਜਿਵੇਂ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦੇ ਮਾਰ ਭਾਵੁਕ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸੌਂਕਣ ਲੱਗ ਉਥੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਥੀਥੀਆਂ ਨੇ ਭੀ ਪਹੁੰਚਣ ਲੱਗੇ ਹਾਂ ਜੋ ਉਹ 'ਪਵਿੱਤਰ ਪਾਣੀ' ਆਪਣੇ ਘਰ ਲਿਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਝੁੱਝ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਣ। ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਦੇ ਚਰਚਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਭੂਤ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਨਲਿਸਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦਾ ਆਰੂ ਸੈਨਲ ਐਡਮਾਰਕੂ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਤਰਕਸੀਲ ਵੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਅੱਧਿਕਾਰੀ ਪੁੱਛੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗ਼ੱਲ 'ਪਵਿੱਤਰ ਪਾਣੀ' ਦਾ ਸੋਮਾ ਲੱਭ ਲਿਆ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੂਰਤੀ ਵਾਲੀ ਕੰਧ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਛੁੱਟੇ ਗੁਸਲਖਾਨੇ ਦਾ ਗੱਦਾ ਪਾਣੀ ਥਾਹਰ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੀ ਨਾਲੀ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਜਾਣਾ ਪਾਣੀ ਕੰਧ ਦੇ ਹੱਠ ਵਿਕੱਠਾ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਇਸ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਲਾਕਬੰਦੀ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਪਾਣੀ ਸਿੱਮ ਸਿੱਮ ਕੇ ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਪਕਾ ਤੁਪਕਾ ਡਿੱਗਣ ਲੱਗਾ। ਐਨੀ ਭਾਗੀ ਨੂੰ ਚਰਚ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਦੇ ਹੀਰੋਦਾਨ ਕੇ ਇੱਕ ਕਰਾਮਾਤ ਕਜ਼ੇ ਪਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਸੈਨਲ ਐਡਮਾਰਕੂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਖ਼ੇਦ ਇੱਕ ਟੀ ਥੀ ਚੈਨਲ ਉੱਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਉਸ ਚਰਚ ਵਾਲੇ ਅੱਖੇ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੈਨਲ ਪਾਸੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੱਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਮਿਆਰੀ ਮੰਗੇ ਪਰ ਸੈਨਲ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਦਿਤਤਾ ਨਾਲ ਨਾਂਹ ਵਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਧਾਵੇ ਦੀਆਂ ਨਾਲ ਚਰਚ ਦੇ ਪਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਾਧਾਰਨ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਕਰਾਮਾਤ ਕਜ਼ੇ ਪਚਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਇੱਕ ਟੀ ਵੀ ਚੈਨਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੈਨਲ ਸਮਤ

ਸਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਬਲਾਕ ੧ ਪੁੱਟੇ ਬਹਿਸ ਚਲਾਈ ਗਈ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ 'ਤੇ ਚਲਦੀ ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪਾਦਰੀ ਐਂਗਨਲੋ ਕਰੇਸ਼ੀਅਨ ਨੇ ਫੋਨ ਕਾਲ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੈਥੋਲਿਕ ਚਰਚ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਹ ਤਾਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਚ 'ਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸੈਨਲ ਐਡਮਾਰਕੂ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜੋਤੀ ਹੈ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਥੋਲਿਕ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਨੇ 10,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਤ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਧਰਮ ਵੱਲੋਂ ਸੱਤ ਦਾ ਦਰਜਾ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ 'ਕਰਾਮਾਤ' ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੈਥੋਲਿਕ ਚਰਚ ਤਾਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦੇ ਪਾਖੰਡ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੋਪ ਬੁਦ ਭਾਤਕੁਕ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੇ ਇਕ ਸਿਪਾਹੀ ਵਿੱਚੋਂ ਫ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਰੂਪ ਕੱਢਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਹੀ ਯੰਗਪ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਕਰਾਮਾਤ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਦ ਭਰਕ ਦ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੈਨਲ ਐਡਮਾਰਕੂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦੇ ਸਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੈਨਲ ਖਿਲਾਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੱਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਕੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 295 'ਏ ਅਧੀਨ ਪੁਲੀਸ ਕੋਲ ਐਫ਼ ਆਈ ਆਫ਼ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਸੈਨਲ ਨੂੰ ਬੰਜਲ ਖ਼ੁਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਇਹ ਫ਼ਿਰਾਇਤ ਮੰਗਣੀ ਦੇ ਜ਼ਿੰਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੁਲੀਸ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਦੋਸ਼ ਦੇ ਅਭਾਰਵਾਹੂ ਭੁੱਧੀਸੀਵੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਣ ਅਜੇ ਤੀਕ ਸੈਨਲ ਨੂੰ ਗਿ੍ਫ਼ਤਾਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਮੁੰਬਈ ਪੁਲੀਸ ਵੱਲੋਂ ਉਸਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰ ਸਨੇਹੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਇਸ ਤਰਕਸੀਲ ਆਰੂ ਦੇ ਬਵਾਅ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉੱਖ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਐਨ ਡੀ ਪੰਚੇਨੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸੈਨਲ

ਐਡਮਾਡਰੂ ਡਿਵੀਸ ਕਮਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਪੁਲੀਸ ਵੱਲੋਂ ਯੋਗ ਆਈ ਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੈਨਲ ਨਾਲ ਵਿਗ੍ਰਹਿਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਮਟੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ 'ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 51-ਏ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਗਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ, ਮਾਨਵਵਾਦ ਅਤੇ ਖੋਜ ਪੜਚਾਲ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰੇ'। ਸੈਨਲ ਐਡਮਾਡਰੂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਇਸ ਵਰਤਾਏ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਭੀਸ਼ ਦਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਖਿਲਾਫ਼ਲ ਗ਼ਲਤ ਹੈ।

ਇਸ ਕਮਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 295-ਏ ਨੂੰ ਸੰਪਰੀਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਰੋਧ ਅੱਗੇ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕਦਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਘਾਇਬ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਹੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਭਟਿੰਡ ਵਿਖੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਟਕ 'ਰੋਡ ਸੀ ਵੱਲੋਂ ਆ ਜੋ' ਖੇਡਣ ਬਦਲੇ ਨਾਟਕਕਾਰ ਕੀਰਤੀ ਬਿਰਪਾਲ ਖਿਲਾਫ਼ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਇਕ ਸੈਨਾ ਵੱਲੋਂ ਇਸੇ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 295-ਏ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇਖ ਅਧੀਨ 3 ਸਾਲ ਡੇਢ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 51-ਏ ਬਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਗਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਖੋਜ ਪੜਚਾਲ ਕਰੋ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 295-ਏ ਬਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਠੇਸ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਨੁਸਾਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸੱਟ ਵੱਜ ਹੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ 295-ਏ ਨੂੰ ਬਰਖ਼ਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ

ਉਨਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਮਹਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਭਾਵਨਾ ਵਿਖੇ ਰਾਜ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਸੰਘੀ ਅਧੀਨ

ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ (ਪੰਜਾਬ) ਰਾਜ: ਵੱਲੋਂ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਭਾਵਨਾ ਕਰਨਾਲਾ ਵਿਖੇ ਉਸਾਰੀ ਜਾਂ ਰੋਡ ਹਾਲ ਉੱਪਰ ਲਗਭਗ 35 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਹਾਲ 300 ਕੁਰਸੀਆਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਪਾਰਕਿੰਗ ਨਾਲ ਹੀ ਲਾਇਬ੍ਰਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਮਰ ਹੋਣਗੇ। ਸਾਰੇ ਜ਼ੋਨਾਂ, ਇਕਾਈਆਂ, ਚਰਾਤਰੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਪਾਠਕਾਂ, ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਲਹਿਰ ਦੇ ਸੂਝ ਬਿਝਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਰੱਜਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਹਾਇਤਾ ਮੋਗਾਜ਼ੀਨ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾਤ ਛਾਪੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਹਾਇਤਾ ਏਕੋਂ ਸ਼ਰਾਫਤ ਰਾਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ: ਦੇ ਨਾਮ ਹੋਵੇ। ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਨਕਦ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਧ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਪਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਉੱਪਰੰਤ ਮੁੱਖ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਫੋਨ ਤੇ ਜ਼ਰੂਰ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ - 0044000100282234

ਬੰਦ ਸੁਥਾ ਕਮਟੀ

ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਹਾਇਤਾ: ਸਰਬਜੀਤ ਚੌਖਲਾ, ਦੋਹਰਾ ਅਰਮਾਨ, ਸਹਿਤਾ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਖਬਰ ਵਿੱਚ 5000/- ਰੁਪਏ

ਸਹਾਇਤਾ। ਸੁਥਾ ਕਮਟੀ ਨੂੰ

ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਮਾਨਵ ਬਟਾਲਾ 600 ਰੁਪਏ (ਸਾਡੇ ਇਸ ਬਜ਼ਰਗ ਹਮਦਰਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਹੀਨੇ ਆਪਣੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 100 ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ)

ਪਿਸ਼ੀਪਲ ਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਭਾਜਲੀ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ 900 ਰੁਪਏ

ਮੋਗਾਜ਼ੀਨ ਸਹਾਇਤਾ

ਮਾਸਟਰ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਖੜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਕ ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ 2000 ਰੁਪਏ

ਚੁਧਿਆਣਾ ਵਦਤਰ ਦੀ ਮੁਖਿਅਤ ਲਈ ਕੁਰਪੀਤ ਕੋਰ ਪਤਨੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਐਨ ਆਰ ਆਈ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵੇਲੋ 30000 ਰੁਪਏ

ਇਕਾਈ ਸਹਾਇਤਾ ਰੋਪੜ ਇਕਾਈ ਨੂੰ ਜਸਵੀਰ ਤੁਰਕ ਵੇਲੋ 500 ਰੁਪਏ

ਇਕਾਈ ਤਦੇੜ ਨੂੰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਿੱਲੀ ਵੇਲੋ 500 ਰੁਪਏ
ਦਰਾਮਾਨ ਵਿਖੇ ਦਾ ਜਨਮ ਤ

ਜਦ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਮੰਦਿਰ ਦੇ ਖਰਾਬ ਵਿੱਚ ਪਾੜ ਲੱਗੀ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਖਰਾਬ ਨਾਲ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਣਦਾਖਿਆ ਥਰਨ ਵਿੱਚ ਜੁਟ ਗਏ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਖਰਾਬੇ ਵਿੱਚ ਆਈ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਵੇਰੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਨਸ਼ਟ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਛਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਦਿਰ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਟਰੇਸਟ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾਲ ਇਸ ਕਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਅਜਾਮ ਦਿਤਾ ਗਿਆ

ਸੰਚਾਲੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੰਦਿਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਕੁਲ 334 ਕਿਲੋ 774 ਗ੍ਰਾਮ ਚਾਂਦੀ ਨੂੰ ਪਿਘਲਾਇਆ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਥਾਕਾਇਦਾ ਟੈਂਡਰ ਕੱਢ ਗਏ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਮੰਦਿਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਫ਼ੈਰਾਨ 1.44 ਕਿਲੋ 949 ਗ੍ਰਾਮ ਚਾਂਦੀ ਮੰਦਿਰ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕਿੱਥੇ ਕੇਨ ਖਰਬ ਤੈਕ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਰਾਏ ਆਡਿਟ ਲਖਾ ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਛੇਦ ਖੋਲਿਆ ਗਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਜੁੜ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪੋਲ ਖੋਲ ਗਈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਥਾਜਾਰੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਮੁੱਲ 75 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਮੰਦਿਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਟਰੇਸਟ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਲੋਕ ਇਸ ਦਾ ਠੋਸ ਸੰਬੰਧ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮੰਦਿਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨਕਲੀ ਚਾਂਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਗਈ ਸੀ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਨਰ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਮੰਦਿਰ ਵਿੱਚ ਨਕਲੀ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਛਤਰ ਚੜ੍ਹਾਵੇਗਾ।

ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਇਮਲੇ ਤੇ ਇੱਥੇ ਆਡਿਟ ਥਰਨ ਆਈ ਟੀਮ ਦੇ ਗਲ ਇਹ ਗੱਲ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੰਘ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁੱਧੀਕਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 42

ਹੀਸਦੀ ਚਾਂਦੀ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ ਆਡਿਟ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੰਦਿਰ ਦੇ ਬੀਤੇ ਆਡਿਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਰੀ ਗਤਬਤੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ। ਆਡਿਟ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੇਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚਾਂਦੀ ਸਟਾਕ ਰਜਿਸਟਰ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚਾਂਦੀ ਪਿਘਲਾਉਣ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧੀਕਰਣ ਹੇਤੁ ਮੰਦਿਰ ਆਯੁਕਤ (ਮੁਕੋਰਰ) ਕਾਂਗੜਾ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਸ਼ਮਟੀ ਨੰ 26 ਫਰਵਰੀ 2009 ਤੋਂ 29 ਫਰਵਰੀ 2009 ਤੱਕ 334 ਕਿਲੋ 774 ਗ੍ਰਾਮ ਚਾਂਦੀ ਨੂੰ ਪਿਘਲਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਾਇਆ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਵਿੱਚ 154 ਕਿਲੋ 949 ਗ੍ਰਾਮ ਚਾਂਦੀ ਨੂੰ ਖਤਮ/ਨਸ਼ਟ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਬਾਕੀ ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਇੰਟੇ ਬਣਾ ਕੇ ਸਟਰਾਂਗ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ

ਆਡਿਟਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਜਤਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਦੌਰਾਨ 42 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਚਾਂਦੀ ਨਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਇਸ ਲਈ ਲੇਖਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਮਟੀ ਤੋਂ ਠੋਸ ਟੱਥੇ ਸਹਿਤ ਸੋਚਾਈ ਜਾਨਣ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ

ਮੰਦਿਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰੀ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਛਤਰ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼

ਮੰਦਿਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਚੁਪ ਹੈ

ਮੰਦਿਰ ਟਰੇਸਟ ਦੇ ਚਅਰਮੈਨ ਦਹਰਾ ਦੇ ਐੱਸ ਡੀ ਐੱਮ ਜ਼ਿਵ ਕੁੰਜਨ ਪਰਾਸਰ ਤੋਂ ਜਦ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਤਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਇਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਹਾਂ ਉੱਧਰ ਭਾਬਾ, ਕਲਾ ਅਤੇ ਸਿਸਕ੍ਰਿਟੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਮੰਦਿਰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਏ ਐੱਸ ਡੀ ਪ੍ਰੰਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਭਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਭਾਰੀ ਬੰਨਯਮੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੱਟਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਗੇ

ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਿਖ ਮੰਦਿਰ ਆਯੁਕਤ ਮਨੀਸ਼ਾ ਨੰਦਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਅੱਗੇ ਹੁੰਦਾ ਕੀ ਹੈ ਇਹ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ?

ਅਨੁਵਾਦਕ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਭੱਟ

ਵਰਖਾ ਹੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਸਰੋਤ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ

ਵਿਜੈ ਬੰਬਲੀ

ਵਰਖਾ, ਪਾਣੀ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਭੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਹਨ ਵਰਖਾਈ ਨਮੀ ਹੀ ਵਰਖਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲਣ ਨੂੰ ਵੀ। ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਹਨ ਬਰਫੀਲੇ ਖੇਤਾਂ ਅਤੇ ਘੱਟ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਹੈ ਹੀ ਵਰਖਾ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੈ ਨਿਰਭਰ ਸਿਮਿਆਂ ਜਲ ਕੁਝਾਂ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਉੱਤੇ ਹੀ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਵਰਖਾ ਹੀ ਹੀ ਜਿਹੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਮਿਆਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਵਰਖਾ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੀ ਹੈ ਪਰ ਮੁਸ਼ਕ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕਮੀ ਖਿੱਚ ਵੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਵਰਖਾ ਦੀ ਹਰ ਬੂੰਦ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਸਤਨ ਸਾਲਾਨਾ 1170 ਮਿ.ਮੀ ਵਰਖਾ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਔਸਤਨ 800 ਮਿ.ਮੀ ਸਨਾਨਾ ਵਰਖਾ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਸਿਤਮ ਦੇਖ ਬਿਰਾਖੁੰਦੀ, ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ 11000 ਮਿ.ਮੀ ਦੇਰ ਹੈ ਵੀ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਹੈ ਇਹ ਸਭ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਰਖਾ ਨੂੰ ਸਾਂਭਦੇ ਨਹੀਂ। ਉਲਟਾ ਨੁਰਸਾਨਾ ਲਈ ਰੁਕੂਨ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਲਗਭਗ 1,28,000 ਘਣ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪਾਣੀ ਹਰ ਸਾਲ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਉੱਥੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰੀਬ 61,300 ਘਣ ਕਿ.ਮੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ। ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵੱਡੇ ਨੱਧੇ ਅਰਥ ਘਣ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪਾਣੀ ਵਰਖਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਲ ਆਲਮ ਨੂੰ ਪੁਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਔਸਤਨ 4000 ਅਰਬ ਘਣ ਮੀ. ਮੀਂਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ 690 ਅਰਬ ਘਣ ਮੀ. ਪਾਣੀ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਨਾ ਕ ਹੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵੇਜਣ ਲਈ ਸਾਂਭਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲੋੜ ਤਾਂ ਪੂਰ ਵੀ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ 532 ਅਰਬ ਘਣ ਮੀ. ਪਾਣੀ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਬੇਨਾ ਨਾਲ 162 ਅਰਬ ਘਣ ਮੀ.

ਪਾਣੀ ਰੱਖਿਆ ਖੜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਰੀਬ 1,10 ਅਰਬ ਘਣ ਮੀ. ਅਸੀਂ ਨਵੀਆਂ-ਵੀਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਤੇ 290 ਅਰਬ ਘਣ ਮੀ. ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਭ ਭੋਗੀਆਂ ਕੁੰਘੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਨ 2025 ਤਕ ਸਾਡੀ ਜਲ ਪੱਧਰ 1430 ਅਰਬ ਘਣ ਮੀ. ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਵਰਖਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਡੀ ਹੋਰ ਜਲ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾ ਤਾਂ ਬੇਨਾ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਾਧਨ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਵਰਖਾ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਹਰ ਛੋਟੇ, ਸਮਾਣੇ, ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਮੇਲਵੇਂ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਗਰਫਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ।

ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸੰਚਾਲਨਾ/ਵੇਜਣ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਤੇ ਜਲ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹੇ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਭੂਮੀ ਜਿਥੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹੈ ਉੱਥੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ, ਮਿਕਦਾਮ (ਅਤੇ ਗੁਣ) ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁੱਲੀ ਗੁੱਲੀ ਅਤੇ ਕੁੱਲੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਅਹਿਮ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ ਹਨ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਥਿਰਤਾ ਵਿੱਚ ਗੁੱਲੀ ਦਾ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਗੁੱਲੀ ਦੇ ਬੰਦਗੀ ਨੁਕਤੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹੋ ਦੋ ਅਹਿਮ ਕੁਦਰਤੀ ਦਾਹਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਗੈਰ ਸੰਸਾਰ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਥੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਦਾ ਓਟ-ਆਸਰਾ ਇਹੀ ਹੈ ਉੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਜੀਵਨ ਜਾਂਚ ਜੇਬ ਅਤੇ ਰਖਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਕੁੱਲੀਕਰਤਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਵਿਗਿਆਨ (ਸੰਜਮੀ ਵਰਤੋਂ/ਮੁਣ ਵਰਖਾਈ) ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਵੀ ਅਸਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਬਰਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੁੱਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭੂਮੀ ਕਰੀਬ 40 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਕੁੱਲ ਧਰਤੀ ਦਾ ਮਹਿਜ਼ 1.5 ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਤ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਕਰੀਬ 26 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਰਕਬੇ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਡੀਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਿਜਾਈ (ਹੁਣ ਬੇ-ਰੂਤੀ ਮੱਕੀ ਦੀ ਵੀ ਪ੍ਰਭੂ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ) ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਤੀ 70 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਅਤੇ 30 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। 1960 ਵਿੱਚ ਚੋਲਾ ਦੀ

ਪੈਦਾਵਾਰ ਡਿੱਠ ਲੈਂਖ ਟਨ ਸੀ। ਹਰ ਇਨਕਲਾਬ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਅੰਕੜਾ 143 ਲੈਂਖ ਟਨ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਜਾਣਾ ਲੱਗਾ ਪਰ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ 4271 ਜਲਗਾਹਾਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਅਤਿ ਕੁਥਰਤੋਂ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ 231 ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕਰੀਬ ਅੱਧਾ 107 ਸਿਰਫ ਨਿਕਲ ਜਿਹੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜਲ ਸੋਨ 184 ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 124 ਫਾਰਮ ਚੋਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਰੁੱਕ ਹਨ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੁੱਲ 141 ਬਲਾਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 111 ਚੋਟੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਕ ਕਿਲੋ ਚੋਨਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਲਈ 5000 ਘਣ ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਿਰਫ 10 ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਘਣ ਲੀਟਰ ਮਿਲੀਅੰਡ ਕੰਮਾਂ ਤਰੀ ਕੀਮਤ 2 70 ਰੁਪਏ ਆਂਕੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ 500 ਰੁਪਏ ਪਤਿ ਕਿਲੋ ਮਗਰ ਬਣਦੇ ਹਨ ਹੋਰ ਖਰਚ ਵੱਖਰ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤਿ ਕਿਲੋ ਚੋਨ ਵਾਚਦੇ ਹਾਂ?

ਪੰਜਾਬ ਦੇ 402 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 11859 ਪਿੰਡ ਪਾਣੀ ਦੀ ਭੋਜੀ ਖੋਲ ਰਹੇ ਹਨ ਬਹਿਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਵੇਖੀ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਰੀਬ 10 ਲੈਂਖ 75 ਚਰਾਬ 162 ਸਬਮਰਸੀਬਲ ਜਾਂ ਨੀਮ ਸਬਮਰਸੀਬਲ ਬੋਰ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਖੇਤਰੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਅਨੁਵਾਹ ਉਗਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸੋਚੋ ਕਿ ਇਹ ਪਾਣੀ ਹੋਣਾਂ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਢਾਈ ਲੈਂਖ ਵਰ੍ਹੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਉਹ ਵੀ ਤਾਂ ਜੰਕਰ ਆਪਾਂ ਟਰਿਕਿਆਂ/ਥਾਪਾਂ/ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਰੱਖਾਂਗੇ ਸਾਡੀ ਨੀਤੀ ਥਾਪਾਂ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਖ ਸਕੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਨਲਬੇ ਫੈਲਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖੂਹ ਸੁੱਕ ਗਏ, ਉਪਰਲੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿਵਾਇਤੀ ਥੋਰਾਂ ਨਾਲ ਸਰਸਬਜ਼ ਟੋਰੇ ਛੱਪਣ ਸੁੱਕ ਗਏ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਇਨ ਰਾਹ ਪਤਾਲ ਦਾ ਪਾਣੀ ਉਲੈਂਦੇ ਹਰੇ ਸਬ-ਮਰਸੀਬਲ ਕੀ ਚੋਨ ਚਾਬੁਟਾਗੇ? ਜ਼ਮੀਨ ਗਰਹਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ

ਸਿਰਫ ਹਿਵਾਇਤੀ ਹੋਵੇ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਲੀਆਂ ਜਲ ਭੰਗੀਆਂ (100 ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਵੱਧ) ਫਾਲੇ ਖੂਹ ਟਿਊਬਵੇਲ ਹੀ ਠੀਕ ਹਨ ਉਹ ਵੀ ਤਾਂ ਹੀ ਚੱਲਣਗੇ ਜੇ ਇਹ ਭੰਗੀਆਂ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਖੜ੍ਹਕੇ ਸਬਜ਼ ਰੱਖਾਂਗੇ ਥੋਸੇ ਵੀ 70 ਤੋਂ 100

ਫੁੱਟ ਤੱਕ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮੁਫ਼ਤ ਡਰਪਾਈ ਧਰਤੀ ਮੁਸਾਮਾ ਭਾਰਵਾ ਜਲਦੀ ਜਲਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਇਹ ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਮੀਨਦੋਬ ਅਤੇ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਾਹਮਣੀ ਹੈ ਪਰ ਪਾਣੀ, ਰੋਕਣ ਖੜ੍ਹਾਉਣ ਵਿਗਸਾਉਣ ਗਰਕਾਉਣ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਵਗਾਉਣ ਦਾ ਪੁਸ਼ਤਾ ਖਿਡਾ ਆਪਣੀ ਖਾਸ ਭੂਗੋਲਿਕਤਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ ਕੰਢੀ ਲੇਅਰ (ਸਿਵਾਲਕ) ਖੇਤਰ ਹੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ 30 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜ਼ਮੀਨੀਦੋਬ ਪਾਣੀ ਵਰਤੀਓ ਅਤੇ 70 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਮੁਫ਼ਤ ਡਰਪਾਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੀ ਸਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 40 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਵਰਤੋਂ 70 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਸਮਝੋ ਇਸ ਤੋਂ ਫ਼ਿਅਕਰ ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਰਗਾ ਘਣੀ ਖੇਤੀ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ ਤਾਂ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੋਣਾ (46 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ) ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਡੂੰਘੀਆਂ ਪ੍ਰਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਜਲ ਭੰਗੀਆਂ ਤਾਂ ਮਰ ਸੁੱਕ ਗਈ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਲ ਭੰਗੀਆਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੀਬਾਰਜ ਪਿੰਡ ਆਪਣੀ ਵਿਲੱਖਣ ਭੂਗੋਲਿਕਤਾ ਕਾਰਨ ਕੰਢੀ ਖਿੱਤਾ ਸਖਰਾ, ਸਸਤਾ ਅਤੇ ਜਰਖਰੇ ਹੋ

ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਭੇਦ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਐਗਰੀਕਲਾਈਮੈਟਿਕ ਚੋਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉੱਤਰੀ ਚੋਨ, ਕੇਂਦਰੀ ਚੋਨ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਚੋਨ ਅਸੀਂ ਭੂਮੀ ਦੇ ਜਲ ਸੰਭਾਲ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਉੱਤਰੀ ਚੋਨ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ ਜਿਹੜਾ ਸਿਵਾਲਕ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ ਡਰਾ ਕੰਢੀ ਤੋਂ ਧਾਰ ਬਲਾਕ ਤਕ ਫੈਲੇ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਮੁਹਾਲੀ ਰੋਪੜ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਅਤੇ ਕੁਰਦਾਸਪੁਰ ਚਿੱਲ੍ਹੇ ਦਾ ਕਰੀਬ 5.38 ਲੈਂਖ ਹੇਕਟੇਅਰ ਰੱਖਣਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦਾ ਕਰੀਬ 9.6 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਾੜੀ ਅਤੇ ਨੀਮ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਵਰਖਾ ਤਾਂ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਾਂਝੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਕਰੀਬ 1200 ਮਿਲੀ ਮੀਮ, ਵਰਖਾ ਹੋਈ ਸੀ ਇਸ ਦਾ 80 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ 960 ਮਿਲੀ ਮੀਮ। ਬਰਸਾਤੀ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਉੱਚਾ ਨੀਵਾਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜੋ ਖਰ ਅਤੇ ਥਾਕੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁਥਾਬਲਤਨ ਡਰਪੂਰ ਵਰਖਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੋਕਾ ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਇਥੇ ਰੋਕੀ ਮਿਟੀ ਆਪ ਪੈਂਦਾ ਥੀੜੀਆਂ ਅਨਾਮਤਾਂ ਚਰਖਬਤਾ ਖਾਕਿਆ ਹੋਣਾ, ਬੀਬ ਭਲ ਉੱਚ/ਉਛਲਣ ਨਾਲ ਹੜ੍ਹ ਦਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਦਾ ਗਾਹ ਨਾਲ ਡਰਨਾ ਆਦਿ ਦੇ ਪੈਦਾ

ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਥਾਰਨ ਬਣਗੀ ਉਂਚ ਸ਼ਿਵਾਲਕ ਪਹਾੜਾਂ, ਇਸ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਢੁਕਵੇਂ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਰੋਕਿਆ ਖੜ੍ਹਾਇਆ ਪਾਣੀ, ਨਮੀ ਜੰਗਲਾਂ ਸਿਜਾਈ ਅਤੇ ਮੁੜ ਭਰਪਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਆਵੇਗਾ ਹੜ੍ਹ ਰੁਕਣਗੇ।

ਈਮਾਨਵਾਦੀ ਨਾਲ ਵੱਖੋਈ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰੇ ਭਰੇ ਖੇਤਰ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਭਰ ਸਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇੱਕੋ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮ ਸਹਿਜ ਸਰਲ ਸਨ। ਸ਼ਿਵਾਲਕ ਸਥਲ ਸੀ, ਪੰਜ-ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਉਪ ਨਦੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਸਨ। ਨਗਰਾਂ 15-20 ਹਜ਼ਾਰ ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਡਾਕਾਬ/ਟੋਥੇ ਸਨ ਅਫਸੋਸ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੇ ਵੀ ਉਦੋਂ ਹੀ ਵਿਚਕਾਲ ਰੂਪ ਧਾਰਿਆ ਜਦੋਂ ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਜਲ ਕੁੰਡਾਂ ਤੱਥੀ ਨਾਲ ਖਰਮ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਇਹੀ ਸਰੋਤ ਧਰਤੀ ਹਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਰਹ ਨੂੰ ਸਾਵਾਂ ਰੋਖਦੇ ਸਨ ਆਏ ਵਰ੍ਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਲ ਅਸਥਾਥ ਅਸੀਂ ਹੜ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਆ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੁੜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰੋਖਮ ਅਸੀਂ ਮੁਆਫ਼ਜ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਮਾ-ਫਕਮ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਕਾਫੀ ਹੋਰ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਸੁਰਖਤੁ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਗੁਆਂਢੀ ਵੀ।

ਘੱਟ ਘੱਟ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰਕਬਾ 54 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਰੀਬ 10 ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਤ 5 ਲੱਖ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਹੈਕਟੇਅਰ ਕੇਵਲੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਰਸਾਤੀ ਐਸਤ ਵਰਖਾ ਵੀ ਘੱਟ ਘੱਟ ਸਿਰਫ਼ 800 ਮਿ.ਮੀ ਮੈਨ ਸਥਾ ਜ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ 25 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਚੰਬ ਹਿੱਸੇ ਰਕਬੇ ਅਰਥਾਤ 1.35 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 50 ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਤ (ਅੱਧਾ) ਜਾਣੀ 400 ਮਿ.ਮੀ ਵਰਖਾਈ ਪਾਣੀ ਰੋਕੀਏ ਖੜ੍ਹਾਈਏ ਤਦ ਵੀ 54 ਹਜ਼ਾਰ ਹੈਕਟੇਅਰ ਮੀ ਪਾਣੀ ਰਮਾ ਲਵਾਂਗੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੋਲ ਰਕਬ ਜਾਣੀ 9.2 ਲੱਖ ਹੈਕਟੇਅਰ ਵਿੱਚ 10 ਸੈ.ਮੀ ਦੀ ਉਚਾਈ ਲੋਕ ਅਰਥਾਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਗਿੱਠ ਗਿੱਠ ਪਾਣੀ ਖੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਛੁੱਝ ਹਿੱਸਾ ਛੱਡੀ ਵਿੱਚ ਵਧਣ ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਥਾਵੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜਲ-ਸੰਤਰ ਅਗਲ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਰਿਵਾਇਤੀ ਪਿਧਰ ਦੀਆਂ ਤੋਭੀਆਂ 10 ਤੋਂ 100 ਫੁੱਟਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਭੁੰਘੀਆਂ ਬੰਬੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ,

ਉਰਜਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬੜਾ ਚੁਝ ਬਚੇ-ਸੰਦਰਭਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਪਹਾੜਾਂ ਤੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜਰਬਤ ਹੋਣਗੇ ਤਦ ਹੀ ਨਹਿਰਾਂ ਖਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਮਿਲੇਗਾ।

ਮੁੱਥਵੀ ਗੱਲ, ਲਿਖਤ ਸ਼ਿਵਾਲਕ ਵਿੱਚ ਕੁਮੀ ਭੇ ਜਲ ਸੰਭਾਲ ਫਾਰਜ ਡਿੱਗਦੇ ਜਲ ਪਿਧਰ, ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਰਥਕ ਸਿਧ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ਿਵਾਲਕ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਦੀ ਹਵਾ ਵਰਖਾਈ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਡਾ ਸਰ ਦਾ ਭਲਾ ਲੁਭਿਆ ਰਹਿਆ ਹੈ।

94634-39079

ਸ਼ਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰੋਕਣ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ

ਸ਼ਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ (ਰੇਗੂਲੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਫੋਟਰੋਲ) ਨਿਯਮ 2000 ਤਹਿਤ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨ ਸੁਨਾਮ ਅਤੇ ਨਹਿਰਾਗਾਗਾ ਵਿਖੇ ਸਥਾਪਤ ਸ਼ਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਿਗਰਾਨ ਕਮਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ, ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਕੇ ਸ਼ਰ ਪਿਧਰ ਚੈਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਮਰਾਥਾਜਾ ਪੈਲੇਸ, ਪਟਿਆਲਾ ਰੋਡ ਸੁਨਾਮ ਢਿਧੇ ਢੋਲ ਰੰਗ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਪਿਧਰ 71.2 ਡੈਸੀਬਲ (ਏ) ਮਾਪਿਆ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਮਿਥੀ ਸੀਮਾ 55 ਡੈਸੀਬਲ ਦੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰ ਮੋਨੀਟਰਿੰਗ ਕਮਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਪਿਲੇਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪਿਲਾਫ਼ ਐਫ ਆਈ ਆਰ ਦਰਸ ਹੋ ਕੇ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੁਣ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਵ ਮੋਹਨ ਗਰਗ ਐਸ ਟੀ ਜੇ ਐਮ ਸੁਨਾਮ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ 9-7-12 ਨਈਂ ਚਾਰਜ ਲਾਉਣ ਦੀ ਬਹਿਸ਼ ਲਈ ਮੁਕਰਰ ਹੈ।

ਅਦਾਰਾ

ਵਿਆਹ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸ

ਲੰਗੋਵਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਫੁੱਧ ਫਕਤ ਜਮੀਨ ਅਤੇ ਪੋਲਟਰੀ ਫਾਰਮ ਦੇ ਮਾਲਕ ਲਡਕ ਦੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਇੱਕ ਕੋਮਫਾਜੀ ਲਡਕੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਲਡਕੀ 10ਵੀਂ ਜਾਂ +2 ਪੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ। ਵਿਆਹ ਬਿਨਾਂ ਦਾਜ ਦਰੋਜ ਦੇ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸੰਪਰਕ ਪਤਾ 94638-19495

ਜਿਹੜੇ ਬੇਦੇ ਵਿਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਕੁੱਝ ਜਾਣਨਾ ਦਾ ਜਨੂੰਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਮਾਈਕਲ ਫੈਰਾਡੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਹੁਤ ਗੁਮਾਂਗਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਾਈਕਲ ਫੈਰਾਡੇ ਇਕ ਜਿਲਦ ਸਾਜ਼ ਤੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਮਹਾਨ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤਰੀਕੀ ਤੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ। ਅੱਜ ਤੱਤਿਕ ਤੇ ਰਸਾਇਣਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਦੋਵੇਂ ਉਸਦਾ ਨਾਂਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। 1831 ਤੋਂ 1851 ਤੱਕ ਬਿਜਲਈ ਤੇ ਚੁੰਬਕੀ ਚਰਚਾ-ਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਉਸਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰੀਕੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹੇ।

ਉਸਦਾ ਜਨਮ 22 ਸਤੰਬਰ 1791 ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਬਰਿੰਗ ਨਵਿਗਟਨ ਸਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ। ਉਸਦਾ ਪਿਤਾ ਕਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਇਕ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਧੀ ਸੀ। ਫੈਰਾਡੇ ਦੇ ਮਾਪ 1791 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੰਮ ਦੀ ਆਸ ਨਾਲ ਨਵਿਗਟਨ ਆਏ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਨਵਿਗਟਨ ਚੰਡਨ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਫੈਰਾਡੇ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਇਸਾਈਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਾਰਮਿਕ ਸੈਕਟ (ਪਾਰਮਿਕ ਪੰਥ ਸੈਡਮਨੀਅਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਇਹ ਸੈਕਟ ਚਰਚ ਤੇ ਭਾਵੀਬਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਖਤੀਪਾ ਲੈਣ ਦਾ ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਸਕਲਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਨੂੰ ਬਾਤੀ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਨਿਆਵੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਤੇ ਹਨ ਚੋਲਤ ਵਿੱਚ ਕੱਚੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫੈਰਾਡੇ ਵੀ ਇਸ ਸੈਕਟ ਦਾ ਪੱਕਾ ਮੈਂਬਰ ਸੀ। ਜਿਮ ਬਾਰੋਟ ਨੇ 1991 ਦੇ ਨਿਊ ਸਾਇੰਟਿਸਟ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਹ ਇੱਕ ਜਿਹਾ ਸਮਝਦਾ।

ਫੈਰਾਡੇ ਨੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਪੜ੍ਹਨ ਲਿਖਣ ਤੇ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਤੱਕ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। ਆਪਣੇ ਮਾਸ਼ਾਂ ਆਰਥਕ ਪਿਛੋਕੜ ਕਾਰਣ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਔਗ ਨਾ ਪੜ੍ਹ ਸਕਿਆ। 1804 ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਜਾਰਜ ਰਿਬੋਊ ਕੋਲ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀਆਂ ਜਿਲਦਾਂ ਬੰਨਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇਣ ਤੇ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਦਾ ਕੇਮਾਡੀ ਉਸਦਾ ਜਿਮ ਸੀ। ਰਿਬੋਊ ਇਕ ਨਕ ਇਨਸਾਨ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਫੈਰਾਡੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਫੈਰਾਡੇ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਕਈ ਖਰੀਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜਿਲਦਾਂ ਵੀ ਆਪ ਹੀ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਅਜੇ ਵੀ ਸੰਭਾਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਫੈਰਾਡੇ ਜਾਰਜ ਰਿਬੋਊ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਫੈਰਾਡੇ ਜਿਲਦਾਂ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਆਈਆਂ ਕਈ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਵੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਨਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸਾਈਡਲ ਪੀਡੀਆ ਬਿਟਾਨਿਕਾ 'ਓ ਮੈਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚਾਰ ਮਿਲਿਆ। ਮਿ ਮਾਰਸ਼ੇਟ ਦੀ ਕੋਮਿਜਟਰੀ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਸ ਸਾਇੰਸ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਰੱਖੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਵਾਹ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਸਮਾਜ ਜੋ ਕਿ ਆਤਮ ਚਿੰਤਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ

ਸੋਸਥਾ ਸੀ। ਨਾਲ ਪਿਆ ਇਸ ਸੋਸਥਾ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਧਿਆਂ ਤੇ ਸਾਮ ਨੂੰ ਤਾਬਣਾਂ ਦੀ ਇਕ ਲੜੀ ਚਲਾਈ।

1812 ਵਿੱਚ ਫੈਰਾਡੇ ਇਸ ਸੋਸਥਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਿਲਿੰਗ ਉਸਦੇ ਰਹਾ ਨੇ ਦਿੱਤਾ। ਫੈਰਾਡੇ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਅਲੈਗ ਅਲੈਗ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਧਿਆਂ ਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਇੱਕ ਬਣੀਆਂ ਕਈ ਦੋਸਤੀਆਂ 'ਓ' ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਰਨ ਤੇ ਗੰਥਾਤ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਸੁਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ

ਥੀਤੀ ਫੈਰਾਡੇ ਨੇ ਇਸ ਸਾਰੇ ਦੇ ਚਾਰ ਖਰਬੇ ਗਿਆਤ ਕੀਤੇ ਤੇ ਜਿਲਦ ਬੋਧ ਥੀਤੀ ਕਿਉਂ ਨੇ ਫੈਰਾਡੇ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜਸਪੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਦਰਅਸਲ ਕਿਉਂ ਉਸਦੇ ਇਹ ਖਰਬੇ ਆਪਣੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਉਂਦਾ ਕਿਉਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਾਹਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਏਨਾ ਪ੍ਰਤਾਪਿਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਖਰਬੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਉਣ ਲਈ ਉਧਾਰ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਸਦਾ ਪਿਤਾ ਏਨਾ ਮੁਤਾਸਰ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਫੈਰਾਡੇ ਲਈ ਰੋਇਲ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਿਖੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹੰਦਰੀ ਡੇਵੀ ਦੇ ਡਾਸਟਾਂ ਦੇ ਟਿਕਟ ਭਜ ਦਿੱਤਾ, ਫੈਰਾਡੇ ਨੇ ਹੰਦਰੀ ਦੇ ਚਾਰ ਲੈਕਚਰ ਸੁਣੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਖਰਬੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸਨੇ ਜਿਲਦ ਬੋਧ ਕਰਕੇ ਸਾਭ ਲਿਆ।

ਆਪਣੇ 21ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਤਾਰੀਕ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਫੈਰਾਡੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਗਲਾ ਕੰਮ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਪਰ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਣ ਇਹ ਕੰਮ ਅਯੋਗਯ ਸਾਪਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਰੋਇਲ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਰ ਜੋਸਫ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਜਤਾਈ ਪਰ ਅੱਗੇ ਲਈ ਜੁਆਬ ਨਾ ਆਇਆ। ਹਰ ਥੇ ਫੈਰਾਡੇ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਿਲਦਾ ਬੋਨੁਟ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਲਈ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਫਿਰ ਫੈਰਾਡੇ ਨੇ ਹੰਦਰੀ ਡੇਵੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ। ਚਿੱਠੀ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਡੇਵੀ ਦੇ ਡਾਸਟਾਂ ਦਾ ਖਰੜਾ ਵੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ। ਡੇਵੀ ਨੇ ਫੈਰਾਡੇ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਰ ਲਈ ਪਰ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਨੇ ਵੀ ਫੈਰਾਡੇ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਡੇਵੀ ਨੇ ਫੈਰਾਡੇ ਨੂੰ ਜਿਲਦਾ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੀ ਜਾਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਗਿਆਨ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਪੱਖ ਗਰੀਬ ਹੀ ਰਖਦੇ ਹੋ।

1813 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਜਿਲਦਸਾਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਗਿਆਨੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਰੋਇਲ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਜੋਕਾਟਾਈ ਸਹਾਇਕ ਸਨਾਤਨ ਤੌਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਤਰਾਸ਼ਾ ਕਰ ਬੈਠਾ ਜਿਸਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਉਸਨੂੰ ਕਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਰਰਾ ਛਾਥੇ ਨੇ ਏਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਛੱਡ ਨੂੰ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਹਰਾਡ ਨੂੰ ਛਾਥੇ ਇਹ ਤਨਖਾਹ ਜਿਲਦ ਸਾਜ਼ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮਿਲਦੀ

ਤਨਖਾਹ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਲੱਗੀ ਪਰ ਆਪਣੇ ਪਸੰਦ ਦਾ ਕੰਮ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਉਸਨੇ ਛੱਟ ਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਕਤੂਬਰ 1813 ਵਿੱਚ ਹੰਦਰੀ ਡੇਵੀ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਖੁਰਾਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਤੇ ਜਾਣਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ। ਡੇਵੀ ਨੇ ਫੈਰਾਡੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸਹਾਇਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਫੈਰਾਡੇ ਨੇ 12 ਕਿ.ਮੀ. ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਸਫਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। 18 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਟੂਰ ਦੌਰਾਨ ਫੈਰਾਡੇ ਨੇ ਡੇਵੀ ਦੇ ਠਿੱਕੀ ਨੌਕਰ ਦੇ ਤੌਰ ਦੇ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਮਿਸਜ਼ ਡੇਵੀ ਨੇ ਫੈਰਾਡੇ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਖੁਸ਼ ਦਿਹਾਰ ਕੀਤਾ। ਬੰਬੁਮਾਰ ਅਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਫੈਰਾਡੇ ਨੇ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਖੁਸ਼ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਫੈਰਾਡੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਿਕਾਰਡ ਰੱਖਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਖੁਰਾਕ ਦੀਆਂ ਪਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪਯੋਗ ਕਰਨ ਦਾ ਮਕਾਮ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਨੇ ਉਸਦੀ ਅਧੂਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਘਾਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

1815 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਲੰਡਨ ਵਾਪਸੀ ਤੇ ਰੋਇਲ ਸੋਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਦੁਬਾਰਾ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਉਸਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰਸਾਇਣ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਉਸ ਨਿਰਾਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਡਾਸਟਾਂ ਦੇਣ ਲੱਗਿਆ, 1816 ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੇਪਰ ਛਪਿਆ। ਉਸਦੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਪਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮਵਾਰੀਆਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। 1825 ਵਿੱਚ ਡੇਵੀ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਫੈਰਾਡੇ ਨੂੰ ਏਸਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਪਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਪੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮਕਾਮ ਮਿਲਿਆ।

1822 ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਟੀਲ ਦੀ ਅਲਾਏ ਮਿਸ਼ਰਤ ਧਾਤ ਬਣਾਈ। 1823 ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਲੋਰੀਨ ਗੈਸ ਨੂੰ ਡਰਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ। ਫੈਰਾਡੇ ਦੀਆਂ ਸਾਮਿਸਾਨ ਖੋਜਾਂ ਉੱਤੇ ਵੈਬੀਨ ਦੀ ਖੋਜ-1825, ਮੈਕਨੈਟੋ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਇੰਡਕਸ਼ਨ ਆਦਿ ਹਨ। 1827 ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ ਛਪੀ। 1833 ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਨਾਸਾਨੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸਪੈਸ਼ਲ ਚਾਂਅਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਇੱਕ ਰਸਾਇਣ ਵਿਗਿਆਨੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਬਿਜਲਈ ਤੇ ਚੁੰਬਕੀ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਤੇ ਵੀ ਪਯੋਗ ਕੀਤੇ। 1831, 1833 ਤੇ 1845 ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਬਿਜਲਈ ਸਿਸਟਮਾਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਪੇਪਰ ਛਪੇ। 1820 ਵਿੱਚ ਅਵਿਕਸਤਰ ਨੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਰਾਹੀਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ ਚੁੰਬਕੀ ਖੇਤਰ

ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਯੋਗ ਤੋਂ ਉਤਰਜਰ ਹੋ ਕੇ ਵੈਰਾਡ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਯੋਗ ਖੁਦ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਕਰ ਕੇ ਦੱਖਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਿਆਂ ਵੈਰਾਡ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਤਾੜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਚੁੰਬਕ ਦੁਆਰੇ ਘੁੰਮਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਮੋਟਰ ਸੀ। ਵੈਰਾਡ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਯੋਗ ਤੋਂ 60 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਯੂਰਪ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਰੇਲਗੱਡੀਆਂ ਦੌੜਣ ਲੱਗੀਆਂ।

ਆਪਣੇ ਇਸ ਪਯਤਨ ਤੋਂ ਬਾਦ ਵੈਰਾਡ ਦਲਬਾਰਾ ਤੋਂ ਬਿਜਲੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਰਜ਼ਦਬਾ ਪਹਿਲੇ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਉਠਣ ਸੀ। 1831 ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦਕਿ ਇਕ ਚੁੰਬਕ ਨੂੰ ਇਕ ਸ਼ਾਕ ਪਾ ਨਜ਼ਦੀਕ ਘੁੰਮਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਕ ਸਥਿਰ ਚੁੰਬਕ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਇਕ ਗਾੜ ਨੂੰ ਚਿਨਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਤਾਂਕਿ ਇਕ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਖੋਜ ਨੇ ਭਾਇਨਾਮੀ ਜਾਂ ਜਨਰੇਟਰ ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ ਆਧਾਰ ਤਿਆਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਤਜਰਬਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਥਿਰ ਤਾਂਕਿ ਤੇ ਚੁੰਬਕ ਦੋਵਾਂ ਸਥਿਰ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਬਿਜਲੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਜਨਰੇਟਰ ਦੀ ਖੂਨ ਸਿਧਾਂਤ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਕ ਅਮਰੀਕਨ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਸੇਂਸਵੇਰੇਨਰੀ ਨੇ ਵੀ ਇਕ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਛਪਵਾਇਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵੈਰਾਡ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ ਹੋ ਕੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਗੈਲੀਲੋ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਲਈ ਛਪਵਾਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਖੋਜ ਦਾ ਸਿਰਫਾ ਵੈਰਾਡ ਸਿਰ ਬੈਠਿਆ। ਹੋਨਰੀ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰ ਲਿਆ।

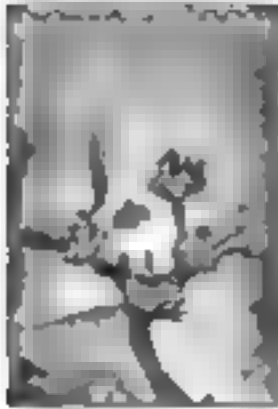
ਬਿਜਲੀ ਸਾਂਝਾ ਹੈ ਕਿ ਉਦੋਂ ਦੋ ਬਿੰਦੂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਰ ਰੇਬਰਟ ਪੀਲ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨੂੰ ਦੋਖਕੇ ਵੈਰਾਡ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਖੋਜ ਦਾ ਕੀ ਵਾਇਦਾ ਹਵਾਲਾ ਤਾਂ ਵੈਰਾਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਜ਼ ਮੈਂ ਕੋਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਪਰ ਇਕ ਬਿਨ ਅਵਗਾਜ਼ਦੋਂ ਕੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਖੋਜ ਤੋਂ ਹਟ ਕਾਲ ਵਾਇਦਿਆਂ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਦਲਬਾਰਾ ਵੈਰਾਡ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਵਿਹਾਰਕ ਕਰਕੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਦੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਲਈ। ਸਗੋਂ ਚੁੰਬਕ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ਉਹਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਖੁੰਘੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੀ।

1834 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਬਿਜਲੀ ਸੰਸਲਾਸਣ ਦੇ

ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਰਸਾਇਣਕ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਤੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਲਈ ਵਾਹ ਪੱਥਰਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੇ ਈਸਤ ਵੈਵੇਲ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਉਸਨੇ ਕਈ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਨਾਮਕਰਣ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਐਨੇਡ, ਕੈਥੋਡ ਆਇਨ, ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਲਾਈਟ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਡ। ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਚੁੰਬਕੀ ਬਲਾਂ ਭਾਰ ਵੀਲਡ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਾਛਨਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵੈਰਾਡ ਨੇ ਦਿੱਤੀ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵਿਗਿਆਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੈਰਾਡ ਦਾ ਇਸਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਥਾਹ ਕੁਝ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਕੋਇਲ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵੈਰਾਡ ਨੇ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਚਲਾਈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਕਥਾ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਕਥਾ ਸੁਣਨ ਲਈ ਨਿਬੰਧਿਤ ਕੀਸ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਠਵੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। 1825 ਤੋਂ 1862 ਤੱਕ ਵੈਰਾਡ ਨੇ ਕੋਈ ਸੋ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਡਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤੇ। ਇਹ ਪੁੱਛਾ ਐਜ਼ ਕੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। 1826 ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਸਮਿਸ਼ ਦੇ ਮੇਕੇ ਤੇ ਵੈਰਾਡ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਖੋਜਿਆਂ ਲਈ ਡਾਸ਼ਣਾਂ ਦੀ ਭਾਂਡੀ ਲੜੀ ਚਲਾਈ। ਭਾਂਡੀ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ 19 ਲੋਕਚਰ ਦਿੱਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ, ਮਿਸ਼ੀਗੋ ਦਾ ਰਸਾਇਣਕ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਪਦਾਰਥ ਵਿਚਲੇ ਬੰਬਰ ਬੰਬਰ ਕਲਾਂ ਡਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਡਾਪਵਾਏ ਗਏ। ਇਹ ਵੈਰਾਡ ਦੀਆਂ ਭਾਨਾਸਿਧ ਗਿਣਤੀ ਬਣ ਗਈਆਂ। ਵੈਰਾਡ ਦੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਡਾਸ਼ਣਾਂ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਅਦਭੁਤ ਗੱਲਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਈਆਂ। ਉਹ ਕੋਈ ਜਨਮ ਸਾਰੇ ਵਕਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਗੋਂ ਉਸਨੇ ਇਹ ਕੁਝ ਸਥਰ ਮਿਥਨਤ ਨਾਲ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਮਹਾਨ ਵਕਤਾਂ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਬਾਕੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੈਰਾਡ ਨੇ ਕੋਇਲ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਵੈਰਾਡ ਨੇ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਵੇਡ ਚੁਣਾਉਣ ਲਈ 17 ਸ਼ਰਵ ਧਤਨ ਕੀਤਾ। ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਨ ਮੰਨਦਿਆਂ 1827 ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਲੰਡਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰ ਆਫ ਕੋਇਲਰੀ ਦੀ ਪੱਥਰਕ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤੀ। 25 ਅਕਤੂਬਰ 1867 ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸਦੀਆਂ ਇਛਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸਨੂੰ ਹਾਈਗੇਟ ਸਿਮਿਟਰੀ ਵਿੱਚ ਦਫਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਕਥਰ ਮਹਾਨ ਡਾਢਲ ਮਾਰਗ ਦੀ ਕਥਰ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਹੀ ਹੈ। ਸੰਨ 1991 ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਦੂਜੀ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੇਕੇ ਉਸਦੀ ਧਾਦ ਵਿੱਚ ਡਾਢ ਟਿਕਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਕ ਖਾਸ ਪ੍ਰਗਤਾਮ ਫਰਕੇ ਕੀਰ ਪੋਡ ਦੇ ਨੇਟ ਤੇ ਬਿਲੀਅਮ ਸੈਕਸਪੀਅਰ ਦੀ ਥਾਂ ਉਸਦੀ ਫੋਟੋ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਨੂੰ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਅਨੁ ਸ਼ਸਵੇਰ ਯੁਗਲੀ

ਕਿਸ ਵੀ ਸਬੰਧੀ ਦੇ ਭੋਮਕਾਰ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਬਕਾਮ ਵਿੱਚ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਅਮਲੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਜੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਦੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸੁਝਾਵਪੂਰਨ ਕਾਰਨ ਦੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ

ਸਮਝ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਮਾਜਿਕ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਮਲੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦੀ। ਸਿਧਾਂਤਕ ਸਮਝ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਕਾਰਕੁੰਨ ਵੀ ਵਧਤੀ ਜੋੜ ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਏਕਾਧਿਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਗਿਆ ਭੇ ਗੋਤ-ਸਰਕਾਰੀ ਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਵਰਤਾਇਆ ਦੀ ਤਹਿ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਾਰਣਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਗਲਤ ਵਰਤਾਇਆ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਾਹੜੀ ਰੂਪ ਨਾਲ ਲੱਭਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਦ ਉਹ ਵਰਤਾਇਆ ਮੁੜ ਮੁੜ ਉੱਠ ਪੜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਫਿਕਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਅਣਜਾਣ ਮੁੰਡਾ ਖੇਤ ਵਿੱਚੋਂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਘਾਹ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਰੋਂ ਉਪਰੋਂ ਤਿੜਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਘਰ ਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹਥੜਾਂ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਕੋਂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਕਿ ਪਿੱਛੇ ਲੱਕੜੀ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਉਹ ਘਾਹ ਹੋਰ ਵੀ ਫੇਲਰ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦ ਕਿ ਖੇਤੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਸੋਝੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਅਸਲ ਕਿਸਾਨ ਰੱਬੀ ਉਸ ਘਾਹ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗ, ਫਿਰ ਪੁੱਟ ਕੇ ਪਾਸੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਸੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਘਾਹ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਕਬੀਲ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅੰਧ

ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦੇ ਕਾਰਣਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ, ਪੁੱਟਣ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਹੋਮ ਗ੍ਰਾਂਜ ਸਟੈਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਿਖੀ ਕਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦਾ ਜੂਝ ਕਿਵੇਂ ਵੱਢੀਏ' ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਿਤਾਬ ਹੈ। 48 ਸਫ਼ੇ ਦੀ ਇਸ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਸਮਾਜ ਦੇ ਅੰਤ ਅੰਤ ਵਰਗ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਵਿਚਾਰ ਕਿਸ ਵਰਗ ਲਈ ਲਾਭਕੰਦ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਿਰੋਧ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਆਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਾਫੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿੱਚ ਨਾਸਤਿਕਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਬਾਰੇ ਭਾਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕੱਠੀ ਨਾਸਤਿਕਤਾ ਦੀ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੰਖਣ ਨੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾਸਤਿਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਸੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਹੀ ਸੋਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਸਗੋਂ ਵਧੇਰੇ ਗਲਤ ਪਾਸੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੇਸ਼ਨਲਿਸਟ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਮੂਲ ਧਾਰਨਾ ਕਿ ਹਰ ਕਾਰਜ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਵੀ ਕੀ ਵਧੀਆ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਕਈ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਪਿੱਛੇ ਕਾਰਣ-ਕਾਰਜ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਚਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਲੜੀ ਇਕੱਠੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਕਾਰਣ ਤੋਂ ਕਈ ਕਾਰਜ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਰਜ ਪਿੱਛੇ ਕਈ ਕਾਰਣ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਇਵੇਂ ਇਹ ਗੱਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਨ-ਕਾਰਜ ਦੀ ਲੜੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਲਈ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਐਨੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਰਾਜਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ

ਜਿਆਦਾ ਸਾਧਾਰਣੀਕਰਨ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਚੋਤਨਾ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥ ਦਾ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧ ਭਲਸਥ ਦਾ ਇੱਕ ਖੁਨਿਆਰੀ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਲਹਿਰ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਹੀ ਸਮਝ ਹੋਣੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਚੋਤਨਾ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਥੇਬੰਦ ਪਦਾਰਥ ਦਿਖਾਏ। ਦਾ ਗੁਣ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਇਹ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਪਦਾਰਥਕ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਵਿਚੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰੂਪ ਧਾਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਇਹ ਮੋੜਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਦਾਰਥਕ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਦ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਗੋਲ ਭੀੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਕੇਵਲ ਪਦਾਰਥਕ ਵਸਤੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਗੋਂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇ ਸਮ, ਸਾਧਨ ਅਤੇ ਪੈਦਾਵਾਰੀ ਸਬੰਧ ਆਦਿ ਸਭ ਕੁਝ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸਮਝਣ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਇੱਕ ਪੰਨਾ ਬਹੁਤ ਬੜਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜੋਕਾ ਸਮਾਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਫਾਰਮੂਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਖੈਰ ਇਸ ਖ਼ਮੀ ਨੂੰ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕਰਵਾਏ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ 10 ਚੈਪਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਢੁਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੈਪਟਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਜਿਆਦਾ ਵਧੀਆ ਲਗਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਚੈਪਟਰ ਨੰ 6 ਲਿਖਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸੇ 'ਧਰਮ ਅਤੇ ਹਿਰਕਾਪੁਸਤੀ' ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਚੈਪਟਰ ਨੰ 8 ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ 'ਨਾਸਤਿਕਤਾ' ਬਣਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ।

ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਬਦਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਮਛਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਰਜ਼ਾਨਾ ਬਿਦਲੀ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰਦ ਹੋਵੇ ਹੋਰ ਨਵੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਮਜ਼ਹਬੀਆ ਟੱਪੇ

ਮਿਜ਼ਾਇਲ

ਦਖ ਦਾਗ 'ਤੇ ਮਿਜ਼ਾਇਲ ਹੋ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ
ਦੂਰ ਤੱਕ ਮਾਰ ਕਰਨੀ, ਕਰਨੀ '
ਧਰ ਕੇ ਹਵਾਨ ਆਰਤੀ, ਦਵੀ ਚਰਨੀ

ਗੁਹਿਟ

ਕਿਦਾ ਲੰਗ ਬੇਦ ਸੂਰਜ ਗੁਹਿਟ,
ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਟੀਚਰ ਟੀਚਰ
ਗੁਹਿਟ ਲੰਗ ਨਦੀ ਨਾਟ ਨੂੰ, ਲੰਡ ਨੀਕਰ ॥

ਸੰਵਕ ਸਿੰਘ ਸਮੀਰੀਆ

ਅਪੀਲ

ਸਮੂਹ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ, ਜਨਮ ਦਿਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਪਸ਼ਤਕਾਂ ਗਿਰਦਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਣ ਦੀ ਪਿਰਤ ਪਾਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਫ਼ੇਸਲੇ ਨੂੰ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ਼ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

ਵੱਲੋਂ ਸੂਬਾ ਬਮਟੀ

ਅਪੀਲ

• 'ਤਰਕਸ਼ੀਲ' ਦੇ ਸਤੇਬਰ-ਅਕਤੂਬਰ ਅੰਕ ਨਈਂ ਰਚਨਾਵਾਂ 31 ਜੁਲਾਈ ਤੱਕ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮੀਆਂ 10 ਅਗਸਤ ਤੱਕ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣ।

• ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਸੇਖਪ ਵਿੱਚ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣ, ਪੇਸ਼ ਨੋਟ ਨੂੰ ਮਿਗਜ਼ੀਨ ਲਈ ਸਰਗਰਮੀ ਭੇਜਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ।

• ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਮੈਟਰ ਭਜਣ ਵਾਸਤ ਸਤਲੁਜ ਫੋਟ ਦੀ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਮੈਟਰ ਸਿੰਧਾ ਸਿਪਾਵਕ ਦੀ ਈ ਮਲ ਤੋਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ।

ਵੱਲੋਂ ਸੇਖਾਦਕ

ਵਿਕਾਈ ਥੰਡੀ

1. ਪਿੰਡ ਚੁੰਡੀਵਾਲ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਖੇ ਵੱਖ ਸਨਮਾਨ ਸਮਾਗਮ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਮੰਡੀਕਲਾਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਰਲਜ਼ ਸੀਨੀ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਬੋਚਿਆਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਪੁਸਤਕ ਸਟਾਲਾਂ ਅਤੇ ਤਰਕਸੀਲ ਪ੍ਰਸਾਰਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਸ਼ੂ ਸਿਖ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਨਾਈ ਅਤੇ ਤਰਕਸੀਲ ਸਾਹਿਤ ਬੋਚਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਪੁਸਤਕ ਸਟਾਲਾਂ ਅਤੇ ਤਰਕਸੀਲ ਪ੍ਰਸਾਰਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਸ਼ੂ ਸਿਖ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਨਾਈ ਅਤੇ ਤਰਕਸੀਲ ਸਾਹਿਤ ਬੋਚਿਆਂ ਅਤੇ

2. ਪਿੰਡ ਲੰਡੀ ਮੁੰਡੀਕਲਾਂ ਵਿਖੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਾਂਡ ਪੇਸ਼ਾਬ ਵੇਲੇ ਹੋਈ ਮਾਡਰ ਦੇ ਬਹੁਦਾ ਦੀ ਧਾਰ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨਾਟਕ ਮੇਲੇ ਮੌਕੇ ਸਾਹਿਤ ਸਟਾਲਾਂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਿਰਮਾਣ, ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰਣਧੀਰ ਗੋਲ ਪੰਡੀ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਨਾਈਆਂ

3. ਕਲਕੱਤਾ ਸਾਥੇ ਵਿਖੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੌਲੇ ਦੇ ਵਿਕਾਈ ਥੰਡੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਨੇੜਲੀਆਂ ਤਰਕਸੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੀ. ਈ. ਈ. ਵਿਕਾਈਆਂ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਥੇ ਡਾਗੀਵਾਂਦਰ ਅਤੇ ਵਿਕਾਈ ਮੇਲੇ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ 12 ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੀ ਰਾਤ ਅਤੇ 13 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਤਰਕਸੀਲ ਨਾਟਕ ਮੇਲੇ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ਨਾਟਕ ਗੁਰਬਚਨ ਭਾਅ ਜੀ ਕਲਾ ਮੇਲੇ ਦੀ ਦਾ ਵੇਲੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਦੀਨਕਰੇਸ਼ਨਾਂ ਹੋਣ ਨਾਟਕ 'ਤੇ ਦਾਵ ਪੁਰਬ ਹਾਰ ਕਾਏ 'ਡਮਾਕਾ ਦੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ' ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬ ਸਿੰਦਾਵਾਏ ਖੜੇ ਪ੍ਰੀਤ ਨਾਟਕ 'ਤੇ ਦਾਵੇਸ਼ੀ ਜਥੇ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੁਸ਼ਟੀ ਤਰਕਸੀਲ ਵਿਅੰਗ ਪੁਸ਼ਟੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਰਜ ਸਮਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਵਿਕਾਈ ਆਗੂ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਥੇ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਵੱਖ ਦੁਸ਼ਟ ਦਿਨ ਨਾਟਕਾਂ 'ਤੇ ਇਨਕਲਾਬ ਕਲਾ ਮੇਲੇ ਨਾਟਕਾਂ ਵੇਲੇ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਮਦੇਵਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ 'ਚ ਕਈ ਕੋਰੋਗਰਾਫੀਆਂ ਦੀ ਪਸਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੁਖਦੇਵ ਮੁਰਗਪੁਰੀ ਅਭੇਦਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਾਈ ਰੁਪਾ ਵਿਕਾਈ ਵੇਲੇ ਮੇਜਿਫ ਸਿੰਘ ਵਿਚਾਰ ਗਏ ਠੱਕ ਸੰਗਤ ਮੇਡਲੀ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਥੇ ਦੇ ਜ਼ਰਦੀਪ ਗੋਲ ਅਤੇ ਨਾਥੀ ਕਲਾਕਾਰ ਵੇਲੇ ਤਰਕਸੀਲ ਇਨਕਲਾਬੀ ਅਤੇ ਸਿਸਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਦਿਨ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਜਥੇਬੰਦਕ ਸੁਖੀ ਬਠਿੰਡਾ ਜੋਨ ਅਤੇ ਰੂਪਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮਾ ਸਰਜਾ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝ ਕੀਤਾ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਿਕਾਈ ਤੇਰ੍ਹੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸਟਾਲਾਂ ਦੇ ਹਾਜਰੀ ਲਵਾਈ ਗਈ ਮੇਲੇ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫਲਰਾਜ ਮੇਲੇ ਮਾਸਟਰ ਬਾਨਣ ਸਿੰਘ, ਯੋਗਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਮਾਸਟਰ ਜਸਵੀਰ

ਡਾਕੀਵਾਂਦਰ, ਵਿਭਨ, ਮਹਿਮਾ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ, ਕਲਕੱਤਾ ਬਠਿੰਡਾ, ਮਾਸਟਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਨੇ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਤਰਕਸੀਲ ਸਾਹਿਤ ਸਟਾਲਾਂ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ, ਹਾਕਮ ਸਿੰਘ ਡਾਗ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਿਕਰਮਜੀਤ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਨਾਈ। ਦੋਨੋਂ ਦਿਨ ਮੇਲੇ ਦਾ ਸਟੇਜ ਸੰਘਾਲਨ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਿਰਮਾਣ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤਾ

4. ਵਿਕਾਈ ਥੰਡੀ ਦੇ ਸਰਗਰਮ ਮੌਕੇ ਮਾਸਟਰ ਸੋਨੇਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਵਾਣ ਗੁਰਦਾਸੀ 15 ਸਾਲ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਸਥਾ ਨਿਭਾਉਣ ਤੇ ਪਿੰਡ ਵਿਕਾਈ ਭਰਦੇ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਖ ਮੁਕਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪਾਰਟੀ ਮੇਲੇ ਸਟਾਲ ਵੇਲੇ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਵਾਈ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕਵੀਸ਼ਰੀ ਸਥਾ 'ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਮਹੇਤਰਾਂ ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕਵੀਸ਼ਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਸੁਨਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਕਾਈ ਵੇਲੇ ਮਾਸਟਰ ਸੋਨੇਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਾ ਤਰਕਸੀਲ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾ ਕੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਸਨਾਘਾ ਭਰਦਿਆਂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਕਲਕੱਤਾ ਸਿੰਘ ਵੇਲੇ ਮੇਜਿਫ ਟ੍ਰਿਕਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝ ਕੀਤੇ ਗਏ

ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨਿਰਮਾਣ

ਭਗਵਾਨ ਵਿਕਾਈ

1. 23 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜਗੁਰੂ ਅਤੇ ਸਕਦੇਵ ਦੇ ਬਹੀਦੀ ਵਿਦਲੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇੱਕ ਸਮਾਗਮ ਟਾਈਮ ਹਾਲ ਭਗਵਾਨ ਵਿਖੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਸੋਨੇਦਰ ਤੇ ਸਥਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਯੂਨੀਅਨ ਭਗਵਾਨ, ਪ੍ਰੀਤ ਸਾਹਿਤ ਸਥਾ ਭਗਵਾਨ, ਨੰਦਵਾਨ ਸਥਾ ਠੰਡੀ ਮੇਲੇ ਦੇ ਆਗੂ ਵਿਭਨ ਤੇਰ੍ਹੇ ਭਾਮਿਲ ਹੋਣ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਸਾਮਿਲ ਆਗੂ ਗੋਪਾਲ ਵਿਭਨ, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੋਸਲ ਮਾਸਟਰ ਨਵ ਕਿਰਨ ਅਤੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪਟਵਾਰੀ ਨੇ ਆਦਿਨ ਸੰਬੰਧ ਕੀਤਾ

2. ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਵਿਚਾਰ ਮੇਲੇ ਪਾਸਟਾ, ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਮ ਪਾਸਟਿਕ ਪਾਸਟਾ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ 5 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਬਿਸਤ ਦੁਆਰਾ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਪਾਸਟਾ (ਕੁਪਰਕਲਾਂ) ਵਿਖੇ ਤਰਕਸੀਲ ਮੇਲੇ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਕੂਲ ਆਫ ਰਹਮਾ ਦੀ ਟੀਮ ਵੇਲੇ ਕੁਰਬਾਨ ਭਾ ਸੀ ਦੇ ਨਿਭ ਹੋਣ ਨਾਟਕ ਰਮਾਵਾ-ਦੇ-ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ, ਨਵਾਂ ਜਨਮ ਭੁੱਤ ਜਾਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਬਹੀਦ ਭਗਤ ਦੀ ਘੋੜੀ ਦੀ ਕੋਰੋਗਰਾਫੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਕੂਲ ਦੇ ਬੋਚਿਆਂ ਕਰਮਿਸ਼ਨ ਮਨੀਸ਼ਾ, ਵਿਸਪੀਤ ਸਿੰਘ / ਕਾਏ ਗਾਏ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਰਾਮਪੁਰ ਮਲਿਆਣ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਮਾਨਵਤਾ ਦਾ ਮਸੀਹਾ ਲੁਈ ਪਸਾਰ ਦੀ ਸੀਵਲੀ ਦਾ ਅਧਾਰ ਨਾਟਕ ਪੇਸ਼ਿਆ ਸੁਖਦੇਵ

ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ

ਵਿਸਾਖੀ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਭਰਕਸ਼ੀਲ ਪੰਗਰਾਮ

ਵਗਦਾਤਾ ਅਤੇ ਅਸਥਿਰਤਾ ਪਟਵਾਡੀ ਨੇ ਸ਼ਿਖੇਪਨ ਕੀਤਾ
ਪ੍ਰਿਅੰਪਲਾ ਕੀ ਅਤੀਤ ਬੁਧਾਵ ਸੀ ਤੇ ਪੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ
ਸਮਾਗਮ ਏਕਾਨ ਮਦਰ ਬਿਚਾਲਨ ਦੀ ਜਿੰਮਵਾਰੀ
ਨਕਬਿਰਨ ਕੀਨ ਬਾਖਸ਼ੀ ਨਿਰਾਦੀ

संक्षेप

ਵਿਸਾਖੀ ਮੱਲ ਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰਾਂਤਵਾਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਸਾਖੀ ਮੱਲ ਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪੰਛਾਲ ਲਾ ਕੇ ਪੰਗਰਾਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ 500 ਦੀ ਕਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ/ਬੰਦੂਕੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੈਰਿਆਂ ਗਿਆ ਸਵੇਰ 11 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 4 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸਟੇਜੀ ਛਾਤਰਾਈ ਚਲਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ ਮੰਡਲੀ ਜੀਵਾ ਨੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ/ਪ੍ਰਿਸ਼ਾਨੂ ਕੀਤਾ ਪੰਜ ਫੀਟ ਛਾਤਰਾਵਾਂ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਹਰਬੰਸ ਸਿੱਖ ਸੇਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਣ ਦੇ ਟਿਕ ਪੰਜ ਫੀਟ ਗਏ ਆਮਰਜੀਤ ਨੇਕਲ ਚੱਲ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਸਟਾਲ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਮਾਸਟਰ ਬਸਿੰਦਾ ਭਾਈ ਨੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ। ਸਟੇਜ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦੀ ਨਿਮਰਾਵਾਂ ਛਾਤਰਾਵਾਂ ਅਲਗਤਾ ਨੇ ਨਿਕਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧ ਡਿਊਟੀ ਸਥਾਨਕ ਸੇਧ ਕਰਨ, ਕੁਰਪੀਤ ਸਹਿਣਾ, ਵਿਪਨ ਕੁਮਾਰ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬੰਨ੍ਹ ਸਵਰਨ ਸਿੱਖ, ਵਿਭਾਗਲ ਸਿੱਖ, ਨਵਰੀਤ ਭੁਟਾਲ, ਸਮਰਪਣ ਅਤੇ ਹਰਬੰਸ ਪ੍ਰੀਤਮਾਦਿਨ ਨਿਭਾਈ।

ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਪਟਵਾਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ
ਫਰੀਦਕੋਟ ਇਲਾਕੇ ਵੱਲੋਂ ਵਿਭਾਗ ਡਰਾਫਟਿੰਗ ਅਤੇ
ਪੁਸਤਕਾਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਟੈਂਟ ਦੇ ਸਮਾਨ ਦੀ
ਸੰਭਾਲਫਲ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਕਲਾਂ ਨੇ ਮੁਢਲੇ ਦਿੱਤੇ।

results have shown

Figure 1

ਪਿਤਰੀ ਹਿੰਦੀ ਵਿਖੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਾਹਿਤਕ ਮੈਨੀਅਰ
ਜਿਸ 28-5-2012 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ
ਲੌਰਿੰਗਲੀ ਵਿਖੇ 3 ਮਾਸਟਰ ਗੋਪਾਲ ਕੁਮਾਰ ਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ
ਮਾਸਟਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਵਿਗਿਆਨਕੀ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤਕ
ਬਦਲ ਗਈ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਾਹਿਤਕ ਮੈਨੀਅਰ
ਕਰਕਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟਿਆਲਾ ਜੇਲ ਦੇ ਮੁਖੀ
ਤਾ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਮੁਖੀ
ਕੁਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਾਨੀ ਪੀ. ਐਸ. ਐਸ. ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਰੁਪ
ਰਾਮ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕੀ 2 ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਇਸ ਮੌਕੇ
ਤਾ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨਕ ਦੇ ਹਰਨੇਕ
ਸਿੰਘ ਰੁਪ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਮੁਖੀ ਕੁਲਦੇਵ ਸਿੰਘ

ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਡਰਕਸ਼ੀਲ ਆਕੂਸ਼ਾਂ ਨੇ ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤਿਆਗ ਕੇ
ਸਫਲ ਨਾਲ ਸੋਫਟ ਵਾ ਫਾਟ ਪੂਰਤ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। ਭਰਾਵਾਂ ਸਿੱਖ
ਸਿਦਾਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਭਰਨੈਲ ਸਿੱਖ ਮਗਲਾਂ ਪੁਰ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ
ਦੱਖ ਦਿਲ ਮੇਂਕੇ ਸਟਾਫ਼ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਡਰਕਸ਼ੀਲ
ਸਾਹਿਤ ਖਰੀਦਿਆ। ਇਸ ਮੇਂਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੜਵੰਤ ਸੋਜਣ ਦਵਿੰਦਰ
ਸਿੱਖ ਕੁਰੂ, ਇਸ ਹਾਸੇ ਕੁਰਦਰ ਸਿੱਖ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਗੰਗਾਨਗਰ ਸਿੰਘ ਸਕੂਲ

Key words: *Chlamydia trachomatis*; *Neisseria meningitidis*; *Neisseria gonorrhoeae*; *Neisseria meningitidis* serogroup 4; *Neisseria meningitidis* serogroup 14

ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸੈਮੀਨਾਰ , ਜੋਨ ਫਾਓਲਿਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸਲਾਹਾਯਾ ਵਿਖੇ 27 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਾਂ ਉਪਰ ਸੈਮੀਨਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬਲਾਗੇ ਸਲਾਇਟੀ ਦੇ ਸਬੰਧੇਯ ਮੁਖੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਣਨਾਲਾ ਸਨ। ਜੋਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਮਹੰਤਰਮਾ ਭੁਲਸੀਤ ਸਿੰਘ ਫੈਰਾਰਬਖਾ ਨੇ ਰਹਬਰੀਲ ਜੁਲਾਇਨੀ ਪਸਾਏ ਦੇ ਭੋਮਾ ਪਤੀ ਜਾਦਕਾਡੀ ਇੰਤੀ ਪਿਸੀਪਲ ਬਲਦੰਧ ਸਿੰਘ ਕਰੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸਰੂਲ ਅਭਨੀਵਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਹਬਰੀਲ ਬਣਨ ਸਦੀ ਕਰੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਕਾਨਾ ਲੁਡਕੀ ਦੇ ਸਲਾਇਟੀ ਦੇ ਜੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਜਗਦੀਸ ਸਿੰਘ ਕਿਕਰ ਬਤੀ ਅਤ ਪ੍ਰੋ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਫੈਲੋਂ ਦੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖ ਕਦੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੀ

[illegible][illegible]

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਿਵਲਿਸ਼ਿਅ ਪਿਛੀ ੪ ਅਪ੍ਰੈਲ ੧੯੭੧ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਹਮਲੇ ਸਿੱਖ ਜੀ ਦੀ ਸੇਖ ਨੂੰ ਸਮਝਾਪਤ ਉ ੨ ੬ ਜਨਵਰੀ ੧੯੭੧ ਖਰਕਤ ਕਰਨਾ ਕਿੱਥੇ ਅੱਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਿਆ ਹਰਮ ਹੀਜੋਂ ਹਿਵਾਸ ਅਤੇ ਤਕਰੀਬੀਨ ਇਥੇ ਤੇ ਇੱਕ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਇਸ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਡਾ ਜ਼ਿਕਿਰਹ ਬੁੱਲਵਾਲ ਅਤੇ ਸੀ ਸੰਤਪਾਲ ਸਲੋਹ ਜੀ ਸਨ ਇਸ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਤਰ ਵਿੱਚ ਮੁਕੰਦਲਾਲ, ਸਕਦੀਹ ਮੋਰੋ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਤ ਲਾਲ ਖਰਕਤ ਖਵਾਸਮਾਨ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖਿੰਦ ਲਾਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸਕਦੀਹ ਬੋਲਨ, ਨਹਿਦਰ ਨੇ ਜਾਣ ਦੱਸਿਆ ਹੋਂਥ ਭਰੀਆਂ ਇਥਾ ਬੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸਟੇਜ ਸਕੀਤਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਮਾ ਸਕਦੀਹ ਰਾਏ ਪੁਰ ਡੋਢਾ ਨੇ ਅਖੋਤੀ ਸਾਧਾਂ ਬੋਲਿਆਂ ਭਾਵਿਅਾਂ

ਦਿਲ ਮੇਰੇ ਹੀਮਤੀ ਕਲਾਇਲਾਹ ਕੰਧ ਲਈਏ ਮੇਰਾ ਮਨ ਤੇਰੇ

ਪੇਸ਼ ਕਦਮੀਆਂ ਜਗਦਲਾਲ ਸਿੰਘੀਆਂਦਰ ਮਹਾਬੂਤ ਕਰਨ ਨਵੀਂ ਲਗਾਈ ਗਡਕਾਦਾਪ

ਪਟਕੜ, ਸ੍ਰੀ ਧਰਮਪਾਲ ਐਸ.ਡੀ.ਓ. ਸਦੌਰ ਰਾਣੀ, ਸ੍ਰੀ
ਸਿੰਧਿਓ ਰਾਮ, ਚੁਧਰਚਨ ਕੌਰ, ਮਾ ਰੂਪ ਨਾਲ ਨਿਰੁਦਾਸ,
ਮਾ ਸਿਭੜ ਦਾਸ ਮਾ ਸੁਭਾਸ਼ ਅਭਰਾਧ ਕੌਰ, ਹਰਜਿੰਦਰ
ਸੁਧੀ, ਮਾ ਬਲਦੇਪ ਸਿੰਘ, ਜੀਤਾ, ਰਜਨ ਕੌਰ, ਚੇਨਣ ਕੌਰ,
ਬਾਲੰਬ ਰਾਣੀ, ਰੋਜ਼ਮ ਕੌਰ, ਸਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਨੀਲਮ ਕੌਰ,
ਬਲਵਿੰਦਰ ਮਹਲੀ, ਮਾ ਓਮ ਖੁਸ਼ਾ, ਸ਼ਿਕਾਰਾ ਰਾਮ
ਲੰਗਰੀ ਮਾ ਰੂਪ ਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੋਸਲ, ਮਾ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ,
ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ, ਮਾ ਵਿਪਨ ਕੁਮਾਰ, ਮਾ ਅਟਲ ਹਰਨਪੁਰੀ
ਮਾ ਮਾ ਰਾਮ ਰਾਮ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਰਾਮ

॥ श्री गणेशाय नमः ॥
श्री गणेशाय नमः

ਮਾਸਕ ਭੇ ਦੀ ਲਗਾਈਪਤ ਪ੍ਰੋਜਾਵਾਮ , ਵਿੱਲੋਂ ਸੋਫ਼ ਤੇ ਸਥਿਤਿ
ਦੁਆਰਾ ਪਰਲਿਨਿਕ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਕ ਨਜ਼ਦੀਕ
ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਂਟ ਤੋਂ ਅਕੇਡਮੀ ਆਫ ਸਿੱਖ
ਵਿਲੇਜ਼ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 500
ਸ਼ਿਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਪਰਚਾਰ ਪੱਥਰ ਰੀਤੀ
ਗਿਆ ਜੋਨ ਆਗੂ ਸ਼ੀਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੋਰਾਨੀਜਨਕ
ਸਾਫ਼ ਦੰਦਿਕ ਦਿਖਾਏ। ਸ਼ੁਭਾ ਮੀਰੀਆ ਮੁਖੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ
ਗਿਰ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਬਿਸਥਾਤ ਵਿੱਚ ਅੱਧ
ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਗਿਆਨਕ
ਵਿਚਾਰ ਸਾਥ ਕੀਤੇ। ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਆਲੂ ਲਮਟੀਕ ਸਿੰਘ ਨੇ
ਕੀ ਸੰਬੰਧਨ ਕੀਤਾ। ਪਿਸੇਪਲ ਖੀਖੀ ਮੁਖਜੀਤ ਕੋਥ ਨੇ
ਪੈਂਟਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਸਸਾਇਰੀ ਕਾਡਕੋਨ ਪ੍ਰੋ ਪੁਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ
ਸੰਜੀਵ ਰਾਮਪੁਰਾ ਵੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

[illegible]

ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ

1992

Figure 1 *Flowchart of the study*

ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਸੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਸਮਝਾਈ
ਹਾਈ ਸਕੂਲ 'ਲੜਕੇ' ਵਿਖੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸ਼ੰਧੇ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਅਤੇ
ਭਵੀਸ਼ਯਪਦਾਰੀ ਲੇਖਕ ਪੇਮ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ ਨੇ ਸਮਰਪਿਤ ਇਸ
ਸੈਮੀਨਾਰ ਆਏ ਸਿਤਿਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਣੀਏ ਸ਼ਰਧਾਂਦਿਯਾ ਗਿਆ, ਸਿਸ਼
ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਬਲਾਏ ਵਿਚਾਰਕ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇਧਰ ਸਨ। ਸੈਮੀਨਾਰ
ਦੇ ਪ੍ਰਿਥਵਾਟਨ ਸੁਭਾ ਸਭਵੇਦਯ ਮੁਖੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਰਨਾਲਾ ਨੇ
ਭੀਤਾ। ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੁਭਾਈ ਆਗੂ ਹੇਮ ਰਾਜ ਸਟੈਨ ਨੇ
ਸਭ ਆਦਿਅਾਂ ਦਾ ਧਨਵਾਦ ਭੀਤਾ। ਮਹਮ ਪੇਮ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ
ਦੇ ਲੜਕੇ ਸਮਾਗਮ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਨੇ ਵਿਗਲ ਤੋਰ ਤੇ ਸਮਲੀਅਤ
ਭੀਤੀ। ਇਸ ਮੰਗ ਵਿਨਬਲਾਈ ਬੰਦਯ ਪੇਸਾਯ ਦੇ ਸੁਭਾ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਨਰਾਇਣ ਦੇਤ ਮਰਦੁਰ ਮੁਕਤੀ ਮਰਥਾ ਦੇ ਸੁਭਾਈ ਆਗੂ
ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਰੂਤੋਂ, ਡੀ. ਟੀ. ਐਫ. ਦੇ ਰਾਜੀਵ ਬਰਨਾਲਾ, ਤਜਾ
ਸਿੰਘ ਰੂਤੋਂ, ਡੀਮ ਰਾਜ, ਬੁਲਵੇਤ ਸਿੰਘ ਠੋਕਰੀਵਾਲ, ਵਿਦਯ
ਧਨਲਾ ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਰੂਤੋਂ ਲੋਕਾ ਸਿੰਘ ਬਿਅਾਲੀ, ਰਾਕਸ਼
ਕੁਮਾਰ, ਹਰਵਿੰਦਰ ਦਿਵਾਨਾ ਭੀ ਹਾਜ਼ਿਰ ਸਨ। ਮੰਗ ਸੰਚਾਲਨ
ਸਭਾਈ ਆਗੂ ਪਿਤੀਪਨ ਸਭਵੇਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਖਤੀ ਨਿਰਾਇਯਾ

Received 15 JULY 1999

1. ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਕਮੇਟੀ 'ਸ਼ਿਸ਼ੂਵਾਂ' ਵਿੱਚ 4 ਬਿੰਨਾਂ 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834.

2. ਅਸਲ ਮਾਧ ਵੀਨੋ I ਅਦੀ ਨੂੰ ਮਸਦਰ ਇਵਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਤ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਗੁਰਗੱਜਨ ਭਾਅ ਜੀ ਦੀ ਨਾਟਕਾਂ ਭਰੀ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਇਕਾਈ ਵੇਲੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਕਾਈ ਉਥੇ ਪ੍ਰ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੀਪ, ਭਵਾਯੋਤ ਮੇਰਾਵਾਲੀ ਤੇ ਪ੍ਰਵੀਨ ਮਖਾ ਭਾਵੇ ਸਾਮਿਲ ਸਨ।

3 ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪਦਾਰਥਨੀ 23 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਹੁਸੈਨੀਵਾਨਾ ਅਤੇ 13 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਵਿਸਾਖੀ ਮੱਲ ਤੇ ਨਗਦੀ ਗਈ। ਮੈਂਦਰ ਡਰਹਕੀਨ ਆਗੂਆਂ ਅਭਵਤਰਦੀਪ, ਰਣਜੀਤ ਮੋਨਾਵਾਨੀ, ਹਕੀਨ

ਜੋੜਵਾਲਾ, ਮਨਜੀਰ ਸਰੀਹਵਾਲਾ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਰੀਹਵਾਲਾ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ।

4. ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਸਰਵ ਸਿੱਖਿਆ ਅਭਿਆਨ ਤਹਿਤ ਵਿਰੋਚਪੁਰ ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇਨਾਮ ਚੰਡ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਇਕਾਈ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੁੱਚੀ ਲੈਂਦਿਆਂ 2 ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸਾਹਿਤ ਖਰੀਦਿਆ।

ਰਣਸੰਤ ਮੋਠਾਂਵਾਲੀ

ਇਕਾਈ ਰਾਸਪੁਰਾ

ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੈਮੀਨਾਰ: ਮਿਤੀ 10.06.2012 ਨੂੰ ਫਾਰਤ ਇੰਟਰਪਰਾਇਜ਼, ਨਿਬਰਟੀ ਚੌਕ, ਰਾਸਪੁਰਾ ਵਿਖੇ 'ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਲਹਿਰ ਦੀ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ' ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਰਜਿੰਦਰ ਭਦੌਲ ਪਹੁੰਚੇ। ਸੂਬਾ ਆਗੂ ਹਰਚੰਦ ਭਿੰਡਰ, ਚੇਨ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਜਨਰ ਰਾਜ, ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਮ ਲਾਲ ਸ਼ੁਕਲਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਦੀਪ ਨਰਗੂ ਨੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਰਾਹ ਤੇ ਚਲਾਇਆਂ ਹੋਏ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਦੀਪ ਨਰਗੂ ਨੇ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਅਨੁਪਮ ਰਾਸਪੁਰਾ

ਇਕਾਈ ਪਟਿਆਲਾ :

ਮਈ ਜੂਨ ਚੰਗੇ ਦਿਨ ਚਾਰ ਸਕੂਲਾਂ ਸ.ਸ.ਸ.ਸ. ਤ੍ਰਿਪਤੀ, ਸ.ਸ.ਸ.ਸ. ਮਲਟੀ ਪਰਪਜ਼, ਜੋਸ਼ੀ ਮਾਡਲ ਹਾਈ ਸਕੂਲ, ਸਮਾਰਟ ਟਾਕ ਅਕੈਡਮੀ ਵਿੱਚ ਸਰਬਜੀਤ ਕੁੰਘਲਾ, ਸਨਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹਰਪਾਲ ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਜਾਦੂ ਦੇ ਟਿਕ ਵਿਖਾਏ, ਬੱਚਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਸਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਦੋ ਪਿਤਾ ਫਤਿਹਪੁਰ ਅਤੇ ਦਵਾਰਕਾਪੁਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਕੁਲਬੰਤ, ਪਟਿਆਲਾ

ਇਕਾਈ ਸ਼ਾਹਨੋਵਾਲ :

ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਉਪਲ ਵਿੱਚ ਜਥੇਬੰਦਕ ਮੁੱਖੀ

ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘਜਾਲੀ ਨੇ ਜਾਦੂ ਦੀ ਆਇਟਮ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਜੇਲ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਮੁਖੀ ਦਲਵੀਰ ਕਟਾਣੀ ਨੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਪੈਸਾਮਾਸਟਰ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੈਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘਜਾਲੀ

ਇਕਾਈ ਮੁਕਤਸਰ : ਲੱਖੋਵਾਲੀ

ਲੋਕ ਨਾਟਕ ਮੇਲਾ ਸਿਥਾ : ਇਸ ਇਕਾਈ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ 23 ਮਾਰਚ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇਹ ਮੇਲਾ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਪੀਪਲਜ਼ ਥੀਏਟਰ ਲਹਿਰਾਗਾਗਾਂ ਨੇ ਸੰਮੂਹਲ ਚੇਨ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨਾਂ ਹੇਠ ਨਾਟਕ ਬਾਗਾਂ ਦਾ ਰਾਖਾ ਅਤੇ ਕਿਰਤੀ ਖੇਡੇ। ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ ਮੰਡਲੀ ਜੀਦਾ ਨੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਗੀਤ ਅਤੇ ਸਰਬਾਗੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਸਿਥਾ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਕੋਰਿਓਗ੍ਰਾਫੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ। ਰਜਿੰਦਰ ਭਦੌਲ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਬੋਧਤ ਹੋਏ। ਜੇਗੀਰ ਸਿੰਘ ਸੋਥਾ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ, ਰਵੀ ਕੁਮਾਰ, ਬਨਜੀਤ ਘੋਸ਼ੀ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਰਵਾਂ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਰਾਮ ਸਵਰਨ ਲੱਖੋਵਾਲੀ ਨੇ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਕੀਤਾ। ਤਰਸੇਮ ਲਾਲ, ਦੀਪਕ ਸੋਨੀ ਤੇ ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਟਾਲ ਲਗਾਈ।

ਵਿਰਾਸਤ ਮੇਲੇ ਚ ਪੁਸਤਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ : ਭੂਟਾ ਸਿੰਘ ਢਾਕਟਰ, ਤਰਸੇਮ ਲਾਲ, ਦੀਪਕ ਸੋਨੀ, ਰਾਜਨ ਤੇ ਰਾਮ ਸਵਰਨ ਲੱਖੋਵਾਲੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ 5 ਰੋਜ਼ਾ ਇਸ ਮੇਲੇ ਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸਾਹਿਤ, ਪਿਸਟਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਗਾਈ ਗਈ।

ਭੂਟਾ ਸਿੰਘ ਢਾਕਟਰ

ਚੇਨ ਜਲੰਧਰ :

ਸੈਮੀਨਾਰ: ਜੇਲ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਵਿਭਾਗ ਮੁੱਖੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਪਟਵਾਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਾਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ-ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਕਲਚਰ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਸੂਬਾ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਗ ਮੁੱਖੀ ਹੇਮ ਰਾਜ ਸਟੈਨੋ ਸਨ। ਜਲੰਧਰ ਇਕਾਈ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਮੁਖੀ ਅਜੀਤ ਰਾਜ ਜੇ.ਈ., ਸੁਰਜੀਤ ਟਿੱਬਾ, ਮਾ. ਬਸੀ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ, ਜੇਰਾਬਰ ਸਿੰਘ, ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਗਾ ਆਦਿ ਇਕਾਈ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਫਾਰਤ ਦੀ ਇਕਾਈ ਮਹਿਤਪੁਰ, ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈ। ਜਿਸ ਦਾ ਸਥਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਇਕਾਈ ਦੇ ਆਗੂ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਵੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ।

ਜਸਵਿੰਦਰ ਪਟਵਾਰੀ

ਵਿਕਾਈ ਰੋਪਡ

1. **ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਨਾਟਕ ਮੇਲਾ** : ਮਿਤੀ 20-02-2012 ਨੂੰ ਵਿਕਾਈ ਰੋਪਡ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਪਪਰਾਨੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਵਿਖੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਨਾਟਕ ਮੇਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੇਲੇ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਅਜੀਤ ਪ੍ਰਦੇਸੀ, ਅਭਿਕ ਕੁਮਾਰ ਜੀ ਨੇ ਸਾਜ਼ ਦੀ ਮੋਮਬਤੀ ਵਾਲੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਹਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਥਾਨ ਕੋਲੋਂ ਕਰਵਾਇਆ। ਸਾਹਿਤੀ ਬਲਾ ਮੰਚ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਵੱਲੋਂ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘੋੜੀ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ, ਸ਼ਹੀਦ ਯੁੱਧ ਸਿੰਘ ਪੰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਅਜੀਤ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਣੂ ਦੇ ਲੋਭ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਟੇਜ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਅਭਿਕ ਕੁਮਾਰ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਰੋੜੇ ਜੀ ਨੇ ਬਹਿਨਾਂ ਭਰਮਾਂ ਦੇ ਬਿਰੋਧ ਪ੍ਰਘਾਤ ਕੀਤਾ। ਮਾ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਵਿਤਾ ਅਤੇ ਜਸਪਾਲ ਮਾਜਰੀ, ਦਵਿੰਦਰ ਸ਼ਕਤੀ ਨੇ ਨਿਨਕਲਾਈ ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਗਿਆਨ ਚੰਦ ਵੱਲੋਂ ਮਾਨਸਿਕ ਗੁਲਾਮੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਨਾਟਕ ਵਸੀ, ਪੀ ਅਤੇ ਹੁੰਬ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਛੁਹਤ ਪਸੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਟਾਲ ਬਨਵੀਰ ਪੈਰਾਬਾਦ, ਬਲਿੰਦਰ ਸੋਹਾਨੀ, ਹਰਬਿੰਦਰ ਨੁਬਰਾਮਪੁਰੀ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਿਯੋਗ ਰਿਹਾ।

2. ਮਿਤੀ 23-02-2012 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਕੂਲ ਚੰਬ ਕਰਮਾ ਵਿਖੇ ਅਭਿਕ ਕੁਮਾਰ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਟੇਜ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਚੰਬ ਕਰਮਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਮਰ ਲਾਥਾ ਸੇਈ ਮਾਜਰਾ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

3. ਮਿਤੀ 01-03-2012 ਨੂੰ ਵਿਕਾਈ ਰੋਪਡ ਵੱਲੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਭਟਾ ਟੋਸਾ ਵਿਖੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

4. ਮਿਤੀ 03-03-2012 ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਹਰੋਪੁਰ ਭੁਲਾ ਵਿਖੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਭਿਕ ਜੋਧਪੁਰੀ, ਹਰਨੇਕ ਚੰਕ ਕਰਮਾ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ 60 ਮੇਕਜ਼ੀਨ ਵੀ ਖਰੀਦੇ ਗਏ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਨੇ ਵਿਕਾਈ ਰੋਪਡ ਨੂੰ 200 ਰੁਪਏ ਸਹਾਇਤਾ ਵਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਰੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਟੀਮ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

5. ਵਿਸ਼ਾਖੀ ਮੌਕੇ ਸਟਾਲ : ਮਿਤੀ 14-03-2012 ਨੂੰ

ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਟਾਲ ਵਿਸ਼ਾਖੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਕਾਈ ਮੁਖੀ ਅਭਿਕ ਕੁਮਾਰ ਜੀ, ਅਜੀਤ ਪ੍ਰਦੇਸੀ, ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਰੋੜੇ, ਅਮਰ ਲਾਥਾ ਸੇਈ ਮਾਜਰਾ, ਗਿਆਨ ਚੰਦ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

6. 23 ਮਾਰਚ ਦਿਵਸ : 23 ਮਾਰਚ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਸ਼ਚ ਨੂੰ 44-44 ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਵਿਕਾਈ ਰੋਪਡ ਵੱਲੋਂ 500 ਪੋਸਟਰ ਛਪਵਾ ਕੇ ਰੋਪਡ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ, ਭਰਿੰਗਾਂ, ਕਸਬਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਇਸ ਪੋਸਟਰ ਵਿੱਚ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਚੁਣੌਤੀ ਸੀ।

7. ਮਈ ਦਿਵਸ ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ : ਮਿਤੀ 01-05-2012 ਨੂੰ ਮਈ ਦਿਵਸ ਤੇ ਸੀ ਆਈ. ਟੀ. ਯੂ. ਅਤੇ ਸਵਰਾਜ ਮਾਜਰਾ ਵੈਨਟਰੇਕਟਰ ਡਰਾਈਵਰ ਵਰਕਸ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸੰਦੇ ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਸਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ।

8. **ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਨਾਟਕ ਮੇਲਾ** : ਮਿਤੀ 12-05-2012 ਨੂੰ ਪਾਵਰ ਬਲਨੀ ਰੋਪਡ ਵਿਖੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਨਾਟਕ ਮੇਲਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੇਲੇ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਅਜੀਤ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਜੀ ਨੇ ਜਾਣੂ ਦੀ ਮੋਮਬਤੀ ਨੂੰ ਸਥਾ ਕੇ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਲੈਕਚਰਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਕਰਵਾਇਆ। ਮੁੱਖ ਬੁਨਾਰੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਰਜਿੰਦਰ ਭਦੋਂਕਾ ਹਾਜ਼ਰ ਰੋਏ। ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਵਿਰਾਗ ਮੁਖੀ ਸਰਬਜੀਤ ਉਪਲਾ ਜੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਲੋਕ ਚੇਤਨਾ ਕਲਾ ਮੰਚ ਮੰਡੀ ਮੁਲਾਪੁਰ ਦੀ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਨਾਟਕ 'ਵਿਹਨ' ਜਥਮਾ ਦਾ ਕੀ ਕਰੀਏ' ਅਤੇ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘੋੜੀ, 'ਫੋਰ' ਦੇ ਕਸ ਪੇ ਕੇ ਕਾਰਤ ਮਾ ਭੁਰਨਾਉਂਦੀ ਹੈ' ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਸਟੇਜ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਮਾ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੁਮਾਰ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਸਟਾਲ ਅਮਰਨਾਥ, ਹਰਨੇਕ ਚੰਕ ਕਰਮਾ, ਹਰਦਿੰਦਰ ਮੁੱਖਰਾਮ ਪੁਰੀ, ਵੱਲੋਂ ਲਗਵਾਈ ਗਈ। ਮੇਲੇ ਵਿੱਚ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸਾਹਿਤ ਵਧੇਰੇ ਮਾਡਰਾ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਨਾਟਕ ਮੇਲਾ 23 ਮਾਰਚ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਸ਼ਚ ਅਤੇ ਗਰੀਨ ਸੋਵੀਅਤ ਕਲੱਬ ਦੇ ਮੇਜ਼ਰ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਮੇਲਾ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਰਪਿਤ ਹੀ ਜਿਲਦੀ ਫਿ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਸਤਰ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਵੇਵੇਕਤੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਕੁਮਾਰ, ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਬ੍ਰਿਜਨਾ ਅਰੋੜਾ, ਮਾ. ਅਵਤਾਰ ਬ੍ਰਿਜਨ, ਭੋਲਾ ਨਾਥ, ਅਮਰਜੀਤ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ, ਬਨਵੀਰ ਪੈਰਾਬਾਦ, ਹਰਬਿੰਦਰ ਵਿਰੋਜਪੁਰੀ, ਪਮਿੰਦਰ ਭੁਵਾਲੀ, ਦਵਿੰਦਰ ਸ਼ਕਤੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਗਿਆਨ ਚੰਦ

**ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੋਚਣ ਢੰਗ ਵਿਗਿਆਨਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ
ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪੰਜਾਬ (ਰਜਿ:)
ਦਾ ਚੋਣਵਾਂ ਸਾਹਿਤ**

ਤੇ ਕਿਰ ਐਗ ਲੋਗਣੋ ਬੰਦ ਹੋ ਭਈ	25/-
ਜਲਦੇਵ	40/-
ਸਿਟੀ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਤੋਰ	20/-
ਜੋਤਿਸ਼ ਰੂਠ ਬੋਲਦਾ ਹੈ	25/-
ਕੁਹਾਡੀ ਰਾਈ ਕੀ ਕਹਿਦੀ ਹੈ?	12/-
ਮਨੋਰੰਜ-ਕਾਰਣ ਤੇ ਇਲਾਜ	30/-
ਸੋਮਹਣ ਨੀਂਦ	12/-
ਬਾਲ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ	30/-
ਮਨ, ਮਾਹੌਲ, ਮਨੋਰੰਜ	30/-
ਜਵਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤ	30/-
ਨਸ਼ੇ ਬਿਮਾਰ ਸਮਾਜ ਦਾ ਲੱਛਣ	30/-
ਦਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਹਾਰ	30/-
ਨੌਜਵਾਨ ਤੇ ਸੋਕਸ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ	30/-
ਇਖਲਾਕ	12/-
ਵਿਦੁਰਥੀ ਵਾਸੀਵਾਸ	10/-
ਕਾਢਿ ਧਰਮ ਵੈਲ ਪਰਤੀਦੇ	5/-
ਮਾਨਵਤਾਵਾਦ ਕੀ ਹੈ?	5/-
ਕੁਸ਼ਾਂ ਪੁੱਛਿਆ	25/-
ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਜਨਮ	12/-
ਮਿੰਨਾਸਤਿਤਾ ਕਿਉਂ ਹੈ?	10/-
ਪਿੱਪਲ ਵਾਲਾ ਰੂਤ	10/-
ਬਾਬਾ ਰਮਰੂ ਵਾਲਾ	10/-
ਰੋਬ ਦਾ ਅੰਤ	15/-
ਕਰਮਾਤਾਂ	15/-
ਤਰਕ ਦੀ ਸਾਣ ਤੇ	15/-
ਜ਼ਿੰਦਗੀ	17/-
ਸਿਹਤ ਤੇ ਭੋਜਨ	15/-
ਨਸਿਆ ਦੀ ਮਾਰ	30/-
ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਲਹਿਰ ਦਾ ਨਾਟਿਕ	40/-
ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਬੋਲੀਆਂ	20/-
ਯਮਤਗਾਰੀ ਭਗਵਾਨ ਬੇਨਕਾਰ	15/-
ਬਾਬਿਆਂ ਦਾ ਅਸਲੀ ਚਿਹਰਾ	15/-
ਰਾਤਰਿਕ ਭੇਰੇ ਨਾਥ	20/-
ਬੰਬੇ ਕਦੇ ਝੋੜਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ	15/-
ਵੀ.ਜੀ.ਡੀ., ਵੀ.ਵੀ., ਸੀਰੀਅਲ-	
ਤਰਕ ਦੀ ਸਾਣ ਤੇ	125/-

ਪਟਿਆਲਾ ਥੋਨ ਦੀ ਸਮੇਂਦਰ ਸਰਿਆਵਾਰ ਬਾਰੇ ਬਲਗਾਪ ਨੂੰ
ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਭਾ ਸਮੇਂਦਰ ਬਿਭਾਸ਼ ਮੁਖੀ ਬਲਗਾਪ ਕਰਨਾ

ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਸਾਹੂ ਦੇ ਦਿਵ
ਬਿਭਾਸ਼ ਦੇ ਹੋਏ ਥੋਨ ਸਮੇਂਦਰ ਬਿਭਾਸ਼ ਮੁਖੀ ਬਲਗਾਪ ਕਰਨਾ

ਪੀ ਏ ਡੂ. ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਕੀ.ਸੀ.ਸੀ. ਦੇ ਬਿਭਾਸ਼ ਮੁਖੀ ਕਰਦੇ ਸੁਭਾ ਸਮੇਂਦਰ ਬਿਭਾਸ਼ ਮੁਖੀ ਬਲਗਾਪ ਕਰਨਾ
ਸਾਹੂ ਦੇ ਦਿਵ ਬਿਭਾਸ਼ ਦੇ ਹੋਏ ਸੁਭਾ ਮੁਖੀ ਬਲਗਾਪ ਕਰਨਾ, ਸਮੇਂਦਰ ਬਿਭਾਸ਼ ਮੁਖੀ ਬਲਗਾਪ ਕਰਨਾ

ਸਮੇਂਦਰ ਬਿਭਾਸ਼ ਮੁਖੀ ਬਲਗਾਪ ਕਰਨਾ ਸਮੇਂਦਰ ਬਿਭਾਸ਼ ਮੁਖੀ ਬਲਗਾਪ ਕਰਨਾ
ਅੰਕ ਸੁਭਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਹੀ ਸਾਹੂ ਦੇ ਦਿਵ ਬਿਭਾਸ਼ ਦੇ ਹੋਏ

If undelivered please return to

Tarksheel

Tarksheel Bhawan, Tarksheel Chowk,
Banghara Bye Pass, BARNALA-148101
Post Box No. 55

Ph: 01670-241466, Call: 96759 53561
Web : www.tarksheel.org
e-mail : tarkshiloffice@gmail.com

BOOK POST
(Printed Matter)

To